

Wybrane dane finansowe dotyczące rocznego sprawozdania finansowego

Rachunek zysków i strat	w tys. zł		w tys. EUR	
	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Wynik z tytułu odsetek	29 242	30 495	6 853	7 184
Wynik z tytułu prowizji i opłat	178	949	42	224
Wynik na działalności operacyjnej	3 438	7 568	806	1 783
Zysk przed opodatkowaniem	3 438	7 568	806	1 783
Zysk za okres	2 554	5 774	599	1 360
Zysk na jedną akcję*	1,15	2,59	0,27	0,61

Przepływy pieniężne	w tys. zł		w tys. EUR	
	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	-208 117	100 886	-48 775	23 768
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	2 032	2 160	476	509
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	211 925	-82 559	49 667	-19 450
Przepływy pieniężne netto, razem	5 840	20 487	1 368	4 827

Sprawozdanie z sytuacji finansowej	w tys. zł		w tys. EUR	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa razem	2 414 484	1 966 897	561 508	471 576
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 234 843	1 774 815	519 731	425 523
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 829 927	1 211 307	425 564	290 419
Zobowiązania wobec banków	244 413	406 067	56 840	97 357
Kapitał własny	318 288	330 099	74 020	79 143
Kapitał zakładowy	223 000	223 000	51 860	53 466
Liczba akcji (w szt.)	2 230	2 230	2 230	2 230
Wartość księgowa na jedną akcję	143	148	33	35

Adekwatność kapitałowa	w tys. zł		w tys. EUR	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,50%	18,90%	18,50%	18,90%
Ekspozycje ważone ryzykiem	1 676 533	1 628 234	389 891	390 380
Fundusze podstawowe (Tier I)	321 901	320 075	74 861	76 740
Fundusze uzupełniające (Tier II)	0	0	0	0

* Zysk na jedną akcję wyliczony na podstawie średniej ważonej liczby akcji

Do przeliczenia wybranych pozycji ze złotych na EUR zastosowano następujące kursy:

- do przeliczenia pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej - średni kurs ogłoszony przez NBP na 31 grudnia 2018 r. - 1 EUR = 4,3000 oraz na 31 grudnia 2017 r. - 1EUR = 4,1709,
- do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat – średnie arytmetyczne średnich kursów ogłoszonych przez NBP na ostatni dzień miesiąca odpowiednio za 2018 r. oraz za 2017 r. - 1EUR = 4,2669 oraz 1EUR = 4,2447,
- do przeliczenia pozycji przepływów pieniężnych – kursy zastosowane do przeliczenia pozycji rachunku zysków i strat,
- do przeliczenia pozycji adekwatności kapitałowej – kursy zastosowane do przeliczenia pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej.

*Sprawozdanie finansowe
Pekao Bank Hipoteczny S.A. w Warszawie
za rok obrotowy kończący się
dnia 31 grudnia 2018 r.*

*sporządzone wg Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonych przez
Unię Europejską*

8 marca 2019 roku

SPIS TREŚCI

<i>Rachunek zysków i strat</i>	5
<i>Sprawozdanie z całkowitych dochodów</i>	6
<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej</i>	7
<i>Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym</i>	8
<i>Sprawozdanie z przepływów pieniężnych</i>	9
NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
<i>Wprowadzenie do sprawozdania finansowego</i>	10
<i>Istotne zasady rachunkowości</i>	13
a) <i>Oświadczenie o zgodności</i>	13
b) <i>Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego</i>	13
c) <i>Główne wartości szacunkowe stosowane w polityce księgowej</i>	14
d) <i>Waluty obce</i>	15
e) <i>Finansowe instrumenty pochodne i rachunkowość zabezpieczeń</i>	15
f) <i>Aktywa i zobowiązania finansowe</i>	16
g) <i>Kompensowanie finansowych instrumentów</i>	23
h) <i>Utrata wartości</i>	23
i) <i>Wycena pozostałych pozycji bilansu</i>	27
j) <i>Kapitały własne</i>	30
k) <i>Wynik finansowy</i>	31
l) <i>Podatek dochodowy</i>	33
m) <i>Sprawozdawczość dotycząca operacyjnych segmentów działalności</i>	33
n) <i>Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana</i>	33
o) <i>Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku</i>	34
p) <i>Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie</i>	43
q) <i>Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską</i>	46
<i>Noty do rachunku zysków i strat</i>	48
1) <i>Wynik z tytułu odsetek</i>	48
2) <i>Wynik z tytułu prowizji i opłat</i>	49
3) <i>Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu</i>	49
4) <i>Wynik z inwestycji finansowych</i>	49
5) <i>Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej</i>	49
6) <i>Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy</i>	50
7) <i>Pozostałe przychody operacyjne</i>	50
8) <i>Ogólne koszty administracyjne</i>	50
9) <i>Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw</i>	51
10) <i>Pozostałe koszty operacyjne</i>	51
11) <i>Podatek dochodowy</i>	52
12) <i>Zysk przypadający na jedną akcję</i>	55
<i>Noty do sprawozdania z sytuacji finansowej</i>	56
13) <i>Należności od Banku Centralnego</i>	56
14) <i>Należności od banków</i>	56
15) <i>Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)</i>	57
16) <i>Kredyty i pożyczki udzielone klientom</i>	59
17) <i>Dłużne papiery wartościowe</i>	60
18) <i>Rzeczowe aktywa trwałe</i>	61
19) <i>Wartości niematerialne</i>	62
20) <i>Inne aktywa</i>	63

21) Zobowiązania wobec banków	63
22) Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu).....	64
23) Zobowiązania wobec klientów	65
24) Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	66
25) Rezerwy	69
26) Inne zobowiązania	69
27) Kapitał własny.....	70
28) Rachunkowość zabezpieczeń	72
Pozostałe noty.....	76
29) Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	76
30) Płatności z tytułu umowy najmu	79
31) Leasing finansowy	79
32) Zobowiązania warunkowe	80
33) Aktywa stanowiące zabezpieczenie.....	81
34) Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych	82
35) Jednostki powiązane	83
36) Wynagrodzenia oraz informacje dotyczące systemu zmiennego wynagradzania	85
37) Umowy znaczące dla Banku, umowy współpracy, kooperacji.....	87
38) Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)	89
Cele i zasady zarządzania ryzykiem	90
39) Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem.....	90
40) Ryzyko kredytowe	92
41) Ryzyko operacyjne.....	111
42) Ryzyko rynkowe.....	112
43) Ryzyko stopy procentowej	113
44) Ryzyko płynności.....	117
Adekwatność kapitałowa.....	122
45) Fundusze własne.....	123
46) Wymogi kapitałowe	125
47) Kapitał wewnętrzny	127
48) Dźwignia finansowa.....	127
Zdarzenia po dniu bilansowym	129
49) Zdarzenia po dacie bilansowej	129

Rachunek zysków i strat

Za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek	1	65 752	64 684
1. Wyceniane według zamortyzowanego kosztu	1	58 050	55 911
2. Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	1	7 702	8 773
3. Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	1	0	0
Koszty z tytułu odsetek	1	<u>-36 510</u>	<u>-34 189</u>
Wynik z tytułu odsetek	1	29 242	30 495
Przychody z tytułu prowizji i opłat	2	751	1 433
Koszty z tytułu prowizji i opłat	2	<u>-573</u>	<u>-484</u>
Wynik z tytułu prowizji i opłat	2	178	949
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	3	2 074	2 606
Wynik z inwestycji finansowych	4	X	126
Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej	5	202	X
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy	6	1 039	X
Pozostałe przychody operacyjne	7	<u>191</u>	<u>129</u>
		3 506	2 861
Ogólne koszty administracyjne	8	-20 504	-19 600
Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw	9	-8 651	-6 938
Pozostałe koszty operacyjne	10	<u>-333</u>	<u>-199</u>
		-29 488	-26 737
Wynik na działalności operacyjnej		3 438	7 568
Zysk przed opodatkowaniem		3 438	7 568
Podatek dochodowy	11	<u>-884</u>	<u>-1 794</u>
Zysk za okres		2 554	5 774
Zysk podstawowy na jedną akcję	12	1,15	2,59
Zysk rozwodniony na jedną akcję	12	1,15	2,59

Noty przedstawione na stronach od 10 do 130 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z całkowitych dochodów

Za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk za okres		2 554	5 774
Pozostałe całkowite dochody			
Pozycje, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat			
Wycena aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, brutto		-342	X
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	11	65	X
Wycena aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, netto	27	-277	X
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, brutto		X	1 041
Podatek odroczone z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	11	X	-197
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, netto	27	X	844
Wycena instrumentów zabezpieczających, brutto		-583	441
Podatek odroczone z tytułu wyceny instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne	11	111	-84
Wycena instrumentów zabezpieczających, netto	27	-472	357
Całkowite dochody razem, netto		1 805	6 975

Noty przedstawione na stronach od 10 do 130 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

Na dzień 31 grudnia 2018 r.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	31.12.2018	31.12.2017
Aktywa			
Należności od Banku Centralnego	13	54 001	50 050
Należności od banków	14	12 999	11 110
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	15	26	110
Pochodne instrumenty zabezpieczające	28	6 747	7 527
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	16	2 234 843	1 774 815
Dłużne papiery wartościowe	17	99 828	120 300
1. Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	17	99 828	X
2. Dostępne do sprzedaży	17	X	120 300
Rzeczowe aktywa trwałe	18	692	852
Wartości niematerialne	19	232	54
Aktywa z tytułu podatku dochodowego			
1. Należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	11a	709	245
2. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	11b	2 143	0
Inne aktywa	20	2 264	1 834
Aktywa razem		2 414 484	1 966 897
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	21	244 413	406 067
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	22	6	11
Pochodne instrumenty zabezpieczające	28	5 248	2 938
Zobowiązania wobec klientów	23	9 963	9 639
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	24	1 829 927	1 211 307
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego			
1. Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	11a	0	0
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	11b	0	612
Rezerwy	25	202	772
Inne zobowiązania	26	6 437	5 452
Zobowiązania razem		2 096 196	1 636 798
Kapitał własny			
Kapitał zakładowy	27	223 000	223 000
Pozostałe kapitały	27	106 350	101 325
Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego		-11 062	5 774
Kapitał własny razem		318 288	330 099
Zobowiązania i kapitał własny razem		2 414 484	1 966 897

Noty przedstawione na stronach od 10 do 130 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym

Za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r.

W tysiącach zł

	<i>Nota</i>	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały			Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego
			Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	
Kapitał własny razem na 31 grudnia 2017 r.					330 099	
Saldo na 31 grudnia 2017 r.		223 000	73 079	23 322	4 924	5 774
Początkowe zastosowanie MSSF 9		0	0	0	0	-13 616
Saldo na 1 stycznia 2018 r.		223 000	73 079	23 322	4 924	-7 842
Wycena aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, po opodatkowaniu	27	0	0	0	-277	0
Wycena instrumentów zabezpieczających, po opodatkowaniu	27	0	0	0	-472	0
Dywidenda dla akcjonariuszy za rok 2017		0	0	0	0	0
Podział wyniku finansowego		0	5 774	0	0	-5 774
Zysk za okres		0	0	0	0	2 554
Saldo na 31 grudnia 2018 r.	27	223 000	78 853	23 322	4 175	-11 062
Kapitał własny razem					318 288	

Za okres od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.

W tysiącach zł

	<i>Nota</i>	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały			Wynik z lat ubiegłych i roku bieżącego
			Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	
Kapitał własny razem na 31 grudnia 2016 r.					323 124	
Saldo na 31 grudnia 2016 r.		223 000	64 358	23 322	3 723	8 721
Saldo na 1 stycznia 2017 r.		223 000	64 358	23 322	3 723	8 721
Wycena aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, po opodatkowaniu	27	0	0	0	844	0
Wycena instrumentów zabezpieczających, po opodatkowaniu	27	0	0	0	357	0
Dywidenda dla akcjonariuszy za rok 2016		0	0	0	0	0
Podział wyniku finansowego		0	8 721	0	0	-8 721
Zysk za okres		0	0	0	0	5 774
Saldo na 31 grudnia 2017 r.	27	223 000	73 079	23 322	4 924	5 774
Kapitał własny razem					330 099	

Noty przedstawione na stronach od 10 do 130 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2018 r.

W tysiącach zł

	Nota	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA			
Zysk za okres		2 554	5 774
Korekty razem		-210 671	95 112
Amortyzacja		422	396
Odsetki i dywidendy	34	34 139	33 034
Zapłacony podatek dochodowy		-980	-1 363
Zyski /straty ze sprzedaży/likwidacji rzeczowych aktywów trwałych		-130	-16
Zmiana stanu odpisów na utratę wartości		24 939	4 669
Zmiana stanu aktywów z tytułu dłużnych papierów		18 128	-3 959
Zmiana stanu należności od klientów		-484 966	244 747
Zmiana stanu pozostałych aktywów		-29	-1 252
Zmiana stanu zobowiązań od banków i klientów		201 616	-123 801
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu własnej emisji		9 609	-21 893
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań i rezerw		-13 419	-35 450
Przeplwy netto z działalności operacyjnej		-208 117	100 886
DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNA			
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		-440	-278
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych		130	16
Inne wpływy związane z działalnością inwestycyjną		2 342	2 422
Przeplwy netto z działalności inwestycyjnej		2 032	2 160
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA			
Zaciągnięcie długoterminowych kredytów i pożyczek		0	0
Splata długoterminowych kredytów i pożyczek		-362 890	0
Emisja papierów wartościowych		660 000	100 000
Wykup papierów wartościowych własnej emisji		-51 471	-150 000
Zapłacone odsetki z tytułu finansowania banku		-33 714	-32 559
Przeplwy netto z działalności finansowej		211 925	-82 559
PRZEPLWY PIENIĘŻNE NETTO RAZEM		5 840	20 487
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA POCZĄTEK OKRESU	34	61 160	40 673
ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY NA KONIEC OKRESU	34	67 000	61 160
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I ICH EKWIWALENTÓW		5 840	20 487
w tym z tytułu różnic kursowych wynikających ze zmiany stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		252	-1 176

Noty przedstawione na stronach od 10 do 130 stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

NOTY DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Niniejsze Noty stanowią integralną część sprawozdania finansowego.

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

Zarząd Pekao Banku Hipotecznego przekazuje zaktualizowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2018 roku. Powodem wydania nowego sprawozdania finansowego jest korekta sprawozdania Zarządu z działalności Banku w okresie sprawozdawczym od 01 stycznia 2018 roku do 31 grudnia 2018 roku w zakresie ujawnienia:

- wynagrodzenia obecnych i byłych członków Zarządu Banku oraz członków Rady Nadzorczej w roku 2018 odrębnie dla każdej z osób,
- zasad ładu korporacyjnego,
- informacji w zakresie podmiotu uprawnionego do badania rocznego sprawozdania finansowego.

Powyższe ujawnienia wynikają z par. 70 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz.U. z 2018 r. poz. 757).

Dodatkowo zostały zaktualizowane zdarzenia po dacie bilansowej jakie miały miejsce od 14 lutego 2019 roku do 08 marca 2019 roku. Szczegółowe informacje znajdują się w notcie 49.

Pekao Bank Hipoteczny S.A. ma siedzibę w Warszawie. Aktualnie siedziba Banku znajduje się przy ulicy Skierniewickiej 10a. Zmiana adresu siedziby Banku nastąpiła w dniu 25 lutego 2019 roku. Poprzedni adres siedziby to ul. Wołoska 18 w Warszawie.

Bank jest wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS:0000027441.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Jednostką dominującą dla Banku jest Bank Pekao S.A.

Bank stanowi część Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. i jego sprawozdania finansowe na potrzeby nadzoru są konsolidowane z Bankiem Pekao S.A.

Pekao Bank Hipoteczny S.A. działa jako bank specjalistyczny i wykonuje wyłącznie czynności określone w Ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz.U. z 2016 roku, poz. 1771 z późn.zm.).

Do podstawowych czynności Banku należy:

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipoteką,
- 2) udzielanie kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w art. 3 ust. 2 Ustawy,
- 3) nabywanie wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów zabezpieczonych hipoteką oraz wierzytelności z tytułu kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2,
- 4) emitowanie hipotecznych listów zastawnych, których podstawę stanowią wierzytelności Banku z tytułu:
  - udzielonych kredytów zabezpieczonych hipoteką,
  - nabytych wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów zabezpieczonych hipoteką,
- 5) emitowanie publicznych listów zastawnych, których podstawę stanowią:
  - wierzytelności Banku z tytułu udzielonych kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2,
  - nabyte przez Bank wierzytelności innych banków z tytułu udzielonych przez nie kredytów niezabezpieczonych hipoteką, o których mowa w pkt 2.

Informacje dotyczące składu osobowego Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku na dzień 1 stycznia 2018 r. był następujący:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Tomasz Mozer	Prezes Zarządu
Agata Kwaśniak	Członek Zarządu
Krzysztof Puchalski	Członek Zarządu

Skład Zarządu Banku na dzień 31 grudnia 2018 r.:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Tomasz Mikoda	Prezes Zarządu
Rafał Litwińczuk	Członek Zarządu
Marcin Gadomski	Członek Zarządu

Pomiędzy dniem bilansowym, a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu Banku nie uległ zmianie.

Informacje dotyczące składu osobowego Rady Nadzorczej Banku

Skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 1 stycznia 2018 r. był następujący:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Michał Krupiński	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Tomasz Kubiak	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Marek Lusztyn	Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska	Członek Rady Nadzorczej
Elżbieta Żuchaj	Członek Rady Nadzorczej
Janina Harasim	Niezależny Członek Rady Nadzorczej
Zofia Barbara Liberda	Niezależny Członek Rady Nadzorczej

Skład **Rady Nadzorczej Banku** na dzień **31 grudnia 2018 r.** był następujący:

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Tomasz Kubiak	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Marek Lusztyn	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Piotr Stolarczyk	Członek Rady Nadzorczej
Marek Tomczuk	Członek Rady Nadzorczej
Małgorzata Smagorowicz-Chojnowska	Członek Rady Nadzorczej
Elżbieta Żuchaj	Członek Rady Nadzorczej
Janina Harasim	Niezależny Członek Rady Nadzorczej
Zofia Barbara Liberda	Niezależny Członek Rady Nadzorczej

Pomiędzy dniem bilansowym, a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej Banku uległ zmianie z uwagi na rezygnacje z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej przez Panią Elżbietę Żuchaj oraz Panią Małgorzatę Smagorowicz-Chojnowską, przy czym aktualny skład osoby Rady Nadzorczej jest zgodny z wymogami prawa i Statutem Banku. Obydwie rezygnacje stały się skuteczne z dniem 25 lutego 2019 r. Na dzień sporządzenia sprawozdania Bank Pekao S.A. jako jedyny akcjonariusz wszczął procedurę powołania nowych Członków Rady Nadzorczej w miejsce osób, które złożyły rezygnację.

Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Pekao Banku Hipotecznego S.A. dnia 8 marca 2019 r.

Istotne zasady rachunkowości

a) Oświadczenie o zgodności

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieuregulowanym powyższymi standardami, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2018 roku, poz. 395 z późn.zm.) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, jak również wymogami odnoszącymi się do emitentów papierów wartościowych dopuszczonych lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na rynku oficjalnych notowań giełdowych.

b) Podstawy sporządzenia sprawozdania finansowego

Sprawozdanie finansowe Banku zostało sporządzone za rok kończący się dnia 31 grudnia 2018 r. i zawiera dane jednostkowe Banku. Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Bank działalności gospodarczej w niezmińszonym istotnie zakresie, w okresie przynajmniej 12 miesięcy od końca okresu sprawozdawczego. Zarząd Banku nie stwierdza na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Bank, w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz aktywów finansowych zaklasyfikowanych do modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży aktywów finansowych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI,
- według zamortyzowanego kosztu dla aktywów finansowych będących częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych i jednocześnie spełniających kryterium SPPI oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych.

Dane porównawcze zostały sporządzone w oparciu o poniższe zasady:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych.

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF UE wymaga od kierownictwa dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na prezentowane kwoty aktywów i zobowiązań oraz przychodów i kosztów. Szacunki i założenia dokonywane są w oparciu o dostępne dane

historyczne oraz szereg innych czynników, które są uważane za właściwe w danych warunkach. Wyniki tworzą podstawę do dokonywania szacunków odnośnie wartości aktywów i zobowiązań, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych.

Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu lub w okresie, w którym dokonano zmiany i okresach przyszłych, jeśli korekta wpływa zarówno na bieżący, jak i przeszłe okresy.

Polityka rachunkowości Banku uwzględnia wymogi zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji. Zmiany standardów, które miały zastosowanie po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2018 rok zostały opisane w punkcie „o”.

W ocenie Banku wdrożenie standardów, interpretacji i poprawek do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i zostały zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie (zob. punkt „p”) lub oczekują na zatwierdzenie przez UE (zob. punkt „q”) nie będą mieć istotnego wpływu na jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku. Wpływ standardu MSSF 16 „Leasing” opisano w punkcie „p”.

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty finansowe” (dalej: „MSSF 9”). Zastosowanie MSSF 9 spowodowało zmiany zasad (polityki) rachunkowości Banku w zakresie ujmowania, klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i zobowiązań finansowych oraz utraty wartości aktywów finansowych. Wpływ wdrożenia MSSF 9 opisano w punkcie „o”.

Bank skorzystał z zapisów MSSF 9 umożliwiających zwolnienie z obowiązku przekształcania danych porównawczych dla okresów wcześniejszych w odniesieniu do zmian wynikających z klasyfikacji i wyceny (w tym z tytułu utraty wartości). Różnice w wartości bilansowej aktywów i zobowiązań finansowych wynikających z zastosowania MSSF 9 zostały ujęte w pozycji „Wynik z lat ubiegłych” na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Poniżej przedstawiono podsumowanie istotnych zasad rachunkowości obowiązujące zarówno od 1 stycznia 2018 roku, jak również zasady rachunkowości zastosowane do sporządzenia danych porównawczych.

c) Główne wartości szacunkowe stosowane w polityce księgowej

Ustalenie wartości bilansowych niektórych aktywów i zobowiązań wymaga oszacowania na datę bilansową wpływu niepewnych przyszłych zdarzeń na te pozycje.

Utrata wartości kredytów i pożyczek

Bank ocenia czy na koniec okresu sprawozdawczego istnieją obiektywne przesłanki wskazujące na to, że została poniesiona strata z tytułu utraty wartości pojedynczych składników aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. Aktywa finansowe lub grupa aktywów finansowych utraciła wartość, a straty z tytułu utraty wartości zostały poniesione wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje obiektywna przesłanka utraty wartości jako następstwo jednego lub większej liczby zdarzeń, („zdarzenie powodujące stratę”) i zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na

szacowane przyszłe przepływy finansowe związane z pojedynczym składnikiem aktywa finansowego lub grupy aktywów finansowych. Przy czym nie jest konieczne zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia, które spowodowało utratę wartości.

W sytuacji, gdy istnieje obiektywna przesłanka, że strata z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek oraz innych aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu została poniesiona, wielkość straty ustalana jest jako różnica między wartością księgową aktywów, a bieżącą wartością oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według efektywnej stopy zwrotu z aktywów finansowych w początkowym ujęciu. Szacowany w ten sposób odpis pomniejsza wartość bilansową netto należności od klientów i ma wpływ na szacowanie korekty z tytułu odsetek od wartości odzyskiwalnej. Metodologia i założenie wykorzystywane przy szacowaniu zarówno wysokości jak i momentów przyszłych przepływów pieniężnych podlegają okresowym przeglądom.

d) Waluty obce

Transakcje w walutach obcych

Transakcje w walutach obcych Bank przelicza po kursie obowiązującym w dniu transakcji. Wynikające z tych transakcji aktywa i zobowiązania pieniężne oraz aktywa i zobowiązania pozabilansowe wynikające z transakcji na instrumentach pochodnych, przeliczane są po kursie średnim obowiązującym w danym dniu. Różnice kursowe powstające z przeliczenia rozpoznawane są w rachunku zysków i strat.

e) Finansowe instrumenty pochodne i rachunkowość zabezpieczeń

Bank zgodnie z przepisami ustawy o listach zastawnych i bankach hipotecznych wykorzystuje pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym i ryzykiem stóp procentowych. Instrumenty pochodne spełniające wymogi rachunkowości zabezpieczeń są rozliczane zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń. Instrumenty pochodne, które nie podlegają zasadom wyceny zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń, klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Podstawę do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu stanowi cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). Po początkowym ujęciu instrumenty pochodne są wyceniane w wartości godziwej bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie cen rynkowych lub oparta jest na technice wyceny, której zmienne zawierają wyłącznie dane pochodzące z możliwych do obserwacji rynków.

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zabezpieczeń zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń jeśli spełnione są poniższe warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji oraz charakter zabezpieczanego ryzyka. Bank określa, w jaki sposób będzie oceniał skuteczność instrumentu zabezpieczającego w równoważeniu zmian przepływów środków pieniężnych z tytułu zabezpieczanej transakcji w zakresie ograniczenia ryzyka, przed którym się zabezpiecza,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego mogą być wiarygodnie wycenione,

- Bank przewiduje, że zabezpieczenie będzie odznaczało się wysoką skutecznością w równoważeniu przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane, i stwierdza się jego skuteczność we wszystkich okresach sprawozdawczych na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Zabezpieczenie takie jest osiągnięte poprzez zestawienie i dopasowanie przyszłych zmiennych przepływów odsetkowych wygenerowanych z pozycji zabezpieczanej i instrumentów pochodnych zabezpieczających.

f) Aktywa i zobowiązania finansowe

Aktywa finansowe – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku:

Na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe są klasyfikowane do jednej z następujących kategorii:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu,
- wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite,
- wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. *solely payments of principal and interest*, „SPPI”).

Model biznesowy

Sposób zarządzania aktywami może zostać przypisany do następujących modeli:

- 1) Model zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy („**HTC**”, ang. *held to collect*):
  - celem modelu jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania kontraktowych przepływów stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Aktywa są zarządzane z zamiarem realizowania przepływów pieniężnych poprzez otrzymywanie płatności wynikających z umowy w całym okresie życia instrumentu;
  - sprzedaże wynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego aktywów finansowych, nie zależnie od ich częstotliwości oraz wolumenu, nie są sprzeczne z założeniami modelu HTC;
  - portfele aktywów finansowych, z których dokonywane są sprzedaże niewynikające ze wzrostu ryzyka kredytowego, spełniają założenia modelu HTC pod warunkiem, że sprzedaże te:
    - charakteryzują się niskim wolumenem (nawet przy relatywnie wysokiej częstotliwości dokonywania sprzedaży) lub
    - są dokonywane sporadycznie – w wyniku wystąpienia zdarzeń jednorazowych, których ponowne zdarzenie się w przyszłości Banku uznaje się za mało prawdopodobne (nawet przy relatywnie wysokim wolumenie) lub
    - mają one miejsce blisko terminu wymagalności sprzedawanych aktywów finansowych oraz uzyskany z takiej sprzedaży przychód jest zbliżony do wartości pozostałych do uzyskania kontraktowych przepływów pieniężnych, gdyby aktywo finansowe było utrzymywane w portfelu Banku do pierwotnego terminu wymagalności.
- 2) Model, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych („**HTC&FS**”, ang. *both held to collect and for sale*):

- celem modelu biznesowego jest zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w szczególności model spełnia założenia HTC&FS, jeśli jego celem jest zarządzanie bieżącymi potrzebami płynnościowymi, utrzymanie założonego profilu rentowności i / lub dopasowanie czasu trwania (duration) aktywów i zobowiązań finansowych);
  - model zakłada większą częstotliwość i wartość sprzedaży niż model HTC (gdyż sprzedaż aktywów finansowych jest niezbędna do realizacji celu modelu biznesowego, a nie jest tylko jego działaniem sporadycznym).
- 3) Inne modele („OTHER”):
- model biznesowy, który nie spełnia założeń modeli HTC oraz HTC&FS;
  - głównym celem modelu OTHER nie jest uzyskiwanie przepływów pieniężnych z tytułu odsetek i kapitału;
  - do tej kategorii należy zaliczyć w szczególności:
    - portfele zarządzane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych ze sprzedaży aktywów;
    - portfele, których wyniki zarządzania oceniane są na podstawie wartości godziwej;
    - portfele zawierające aktywa klasyfikowane jako „przeznaczone do obrotu”, tj.:
      - a) zostały nabyte w celu sprzedaży w krótkim terminie,
      - b) w momencie początkowego ujęcia są częścią portfela instrumentów finansowych zarządzanych łącznie, dla których istnieją dowody potwierdzające prawidłowość, że w ostatnim czasie faktycznie generowały krótkoterminowe zyski, lub
      - c) są instrumentem pochodnym, z wyłączeniem instrumentów pochodnych wyznaczonych do rachunkowości zabezpieczeń i będących efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi.

Zidentyfikowane modele biznesowe w Banku:

Model biznesowy	Grupy / portfele aktywów finansowych	Uzasadnienie
HTC 1	<ul style="list-style-type: none"> • należności od NBP i banków, • kredyty i pożyczki udzielone klientom z wyłączeniem kredytów i pożyczek w CHF 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych.
HTC 2	<ul style="list-style-type: none"> • należności z tytułu kredytów i pożyczek w CHF o celu mieszkaniowym 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jednak ze względu na ewentualne sprzedaże portfela kredytów w CHF o celu mieszkaniowym Bank zdecydował się na wyodrębnienie nowego koszyka modelu HTC.
HTC 3	<ul style="list-style-type: none"> • należności z tytułu kredytów i pożyczek w CHF o pozostałych celach innych niż cele mieszkaniowe 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest pozyskiwanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jednak ze względu na ewentualne sprzedaże portfela kredytów w CHF o pozostałych celach innych niż cel mieszkaniowy Bank zdecydował się na wyodrębnienie nowego koszyka modelu HTC.
HTC&FS	<ul style="list-style-type: none"> • papiery wartościowe (w tym obligacje i bony skarbowe) 	Celem utrzymywania aktywów finansowych jest zarówno uzyskanie kontraktowych przepływów pieniężnych, jak i sprzedaż (w celu zarządzania

		bieżącymi potrzebami płynnościowymi, w tym utrzymywania limitów listów zastawnych).
OTHER	<ul style="list-style-type: none"> instrumenty pochodne 	Aktywa finansowe spełniają definicję „przeznaczonych do obrotu”.

Charakterystyka umownych przepływów pieniężnych (Test SPPI)

Test charakterystyk przepływów pieniężnych wynikających z umowy („**Test SPPI**”, ang. *solely payment of principal and interest*) ma na celu ocenę, czy warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstawanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty. Zgodnie z zapisami MSSF 9 kwota główna stanowi wartość godziwą kredytu w momencie jego rozpoznania. Odsetki stanowią odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka kredytowego, ryzyka płynności, marży Banku i innych kosztów administracyjnych związanych z wartością kwoty głównej pozostającej do spłaty w danym momencie.

Podczas dokonywania oceny, czy kontraktowe przepływy pieniężne stanowią jedynie spłaty kapitału oraz odsetek, Bank poddaje analizie przepływy pieniężne instrumentu wynikające z umowy. Analiza ta uwzględnia ocenę, czy umowa zawiera jakiegokolwiek zapisy, które mogłyby zmienić termin dokonywania płatności kontraktowych lub ich kwotę w taki sposób, że z ekonomicznego punktu widzenia, nie będą one stanowiły jedynie spłat kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. Podczas dokonywania tej oceny, Bank bierze pod uwagę występowanie m.in.:

- zdarzeń warunkowych, które mogą zmienić kwotę lub moment dokonania płatności,
- elementu dźwigni finansowej (np. w konstrukcji oprocentowania występuje mnożnik większy od jedności),
- zapisów w zakresie przedłużenia umowy lub dokonania przedpłaty,
- zapisów ograniczających roszczenie Banku do przepływów pieniężnych generowanych przez określone aktywa (np. aktywa typu non-recourse),
- cech, które modyfikują odzwierciedlenie wartości pieniądza w czasie – np. niedopasowanie częstotliwości przeszacowania referencyjnej stopy procentowej do jej tenoru.

Test SPPI przeprowadzany jest dla każdego aktywa finansowego zaklasyfikowanego do modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub modelu biznesowego, którego celem jest uzyskiwanie umownych przepływów pieniężnych lub sprzedaż na dzień początkowego ujęcia ora na ostatniego istotnego aneksu zmieniającego charakterystykę umownych przepływów pieniężnych.

Bank przeprowadza test SPPI zbiorczo dla homogenicznych grup produktów standardowych lub na poziomie pojedynczego kontraktu dla produktów niestandardowych lub na poziomie kodu ISIN dla dłużnych papierów wartościowych.

W przypadku zidentyfikowania modyfikacji wartości pieniądza w czasie w danym składniku aktywów finansowych, Bank zobowiązany jest do dokonania dodatkowej oceny (tzw. Benchmark Testu) mającej na celu ustalenie, czy przepływy pieniężne wynikające z umowy stanowią jedynie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty, poprzez ustalenie, jak różniłyby się (niezdyskontowane) przepływy pieniężne wynikające z umowy od (niezdyskontowanych) przepływów pieniężnych, które powstałyby, gdyby wartość pieniądza w czasie nie została zmodyfikowana (poziom referencyjny przepływów pieniężnych).

Przeprowadzanie Benchmark Testu nie jest dopuszczalne w przypadku niektórych cech modyfikujących kontraktowe przepływy pieniężne, jak np. wbudowany element dźwigni.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Aktywa finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu jeżeli jednocześnie spełniają poniższe dwa kryteria:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych z utrzymanych aktywów,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłatę kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu Bank zalicza należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te są wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

W momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica jest ujęta w odpisie z tytułu utraty wartości.

Odpisy na oczekiwane straty kredytowe pomniejszają wartość bilansową brutto aktywów, a drugostronnie ujmowane są w rachunku wyników w pozycji „Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe i rezerw”.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite

Aktywa finansowe wyceniane są do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, gdy jednocześnie spełniają dwa poniższe warunki oraz nie zostały wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy:

- aktywa finansowe są częścią modelu biznesowego, którego celem jest osiągnięcie korzyści z pozyskiwania kontraktowych przepływów pieniężnych oraz ze sprzedaży składników aktywów finansowych,
- zgodnie z warunkami umowy aktywa finansowe w określonych terminach generują przepływy pieniężne, które stanowią jedynie spłaty kapitału i odsetek od niespłaconej części kapitału (spełnione jest kryterium SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite Bank zalicza dłużne papiery wartościowe.

Odsetki naliczone z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej rozpoznawane są w wyniku odsetkowym.

Skutki zmian wartości godziwej ujmowane są w pozostałych dochodach całkowitych do momentu wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany zysk/ strata ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Odpis na oczekiwane straty kredytowe z tytułu aktywów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite ujmuje się w innych całkowitych dochodach i nie obniża wartości bilansowej składnika aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Drugostronnie odpis ujmuje się w rachunku wyników w pozycji „Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe i rezerw”.

Aktywa nabyte lub udzielone z rozpoznaną utratą wartości (POCI)

Dodatkowo Bank wyodrębnia kategorię aktywów nabytych lub udzielonych z utratą wartości (aktywa POCI – ang. *purchased or originated credit-impaired asset*). Aktywa POCI to aktywa finansowe, które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości. Aktywa finansowe, które zostały zaklasyfikowane jako POCI w momencie początkowego ujęcia, powinny być traktowane jako POCI we wszystkich następujących okresach do momentu ich wyksięgowania (derecognition).

Aktywa POCI mogą powstać poprzez:

- nabycie kontraktu spełniającego definicję POCI (np. w wyniku połączenia z inną jednostką lub kupna portfela),
- zawarcie kontraktu, który jest POCI w momencie pierwotnego udzielenia (np. udzielenie kredytu klientowi w złej kondycji finansowej),
- modyfikację kontraktu (np. w toku restrukturyzacji) kwalifikującą ten kontrakt do wyłączenia z bilansu, w wyniku której powstaje nowy kontrakt spełniający definicję POCI. Warunki kwalifikujące kontrakt do wyłączenia z bilansu opisano poniżej.

Przy początkowym ujęciu aktywa POCI ujmowane są w bilansie w ich wartości godziwej, w szczególności nie posiadają one rozpoznanego odpisu z tytułu ryzyka kredytowego.

Aktywa POCI nie stanowią odrębnej kategorii księgowej aktywów finansowych. Są one klasyfikowane do kategorii księgowych zgodnie z ogólnymi zasadami klasyfikacji aktywów finansowych. Kategorie, w których mogą występować aktywa POCI to kategoria aktywów finansowych wycenianych metodą zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Do kategorii tej Bank kwalifikuje instrumenty pochodne (nie będące instrumentami zabezpieczającymi). Ponadto, w momencie początkowego ujęcia, Bank może nieodwołalnie wyznaczyć wybrane aktywa finansowe spełniające kryteria wyceny wg zamortyzowanego kosztu oraz w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody do wyceny w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, jeżeli pozwoli to wyeliminowanie lub istotne ograniczenie niedopasowania księgowego, które miałyby miejsce w przypadku przyjęcia dla tych aktywów innej kategorii wyceny.

Modyfikacje aktywów finansowych

Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Bank dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Jeżeli zidentyfikowana zostaje istotna różnica, pierwotne aktywo finansowe zostaje usunięte z bilansu, a zmodyfikowane aktywo finansowe zostaje ujęte w księgach w jego wartości godziwej. Różnica między wartością bilansową aktywa usuniętego z bilansu a wartością godziwą nowo ujętego aktywa jest odnoszona do rachunku wyników w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy”.

Jeżeli przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo wyceniane wg zamortyzowanego kosztu nie są istotnie różne od pierwotnych przepływów pieniężnych, modyfikacja nie powoduje usunięcia aktywa finansowego z bilansu. W tym przypadku, Bank oblicza na nowo wartość bilansową brutto aktywa finansowego, a kwotę różnicy pomiędzy nową wartością bilansową a pierwotną wartością bilansową zdyskontowanymi pierwotną stopą ESP ujmuje jako „Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej” w rachunku zysków i strat.

Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych.

Bank przyjął następujące kryteria jakościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przewalutowanie, o ile nie wynika z istniejących postanowień umownych lub wymogów obowiązujących regulacji prawnych,
- zmiana (zastąpienie) dłużnika, z wyłączeniem dodania/ odejścia solidarnego dłużnika lub przejęcia kredytu w spadku,
- konsolidacja kilku ekspozycji w jedną w ramach aneksu lub umowy ugody/ restrukturyzacji,
- zmiana warunków kontraktu powodująca zmianę wyniku testu SPPI.

Bank przyjął następujące kryteria ilościowe dla określenia istotnych modyfikacji:

- przedłużenie okresu kredytowania o co najmniej 1 rok i co najmniej podwojenie rezydualnego okresu do zapadalności pierwotnej (spełnienia obu warunków łącznie) dla Koszyka 1 i Koszyka 2, lub
- podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu o co najmniej 10% dla Koszyka 1 i Koszyka 2 lub podwyższenie aktualnej kwoty kredytu/ limitu dla umowy w Koszyku 3.

Wystąpienie przynajmniej jednego z tych kryteriów skutkuje wystąpieniem istotnej modyfikacji.

Natomiast w przypadku gdy występuje modyfikacja warunków kredytu (jakakolwiek zmiana warunków umownych i przepływów pieniężnych) ale żaden z powyższych kryteriów nie jest spełniony skutkuje to wystąpieniem nieistotnej modyfikacji.

Aktywa finansowe – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku:

Klasyfikacja

Bank klasyfikował instrumenty finansowe do następujących kategorii:

- Składniki aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria obejmowała aktywa lub zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu, do której Bank kwalifikuje instrumenty pochodne, które nie są instrumentami pochodnymi sklasyfikowanymi jako instrumenty zabezpieczające.

- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

Były to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami oraz o ustalonym terminie wymagalności, względem których Bank miał stanowczy zamiar i był w stanie utrzymać w posiadaniu do upływu terminu wymagalności. W przypadku sprzedaży lub przekwalifikowania inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności o wartości większej niż nieznaczną w stosunku do całkowitej kwoty inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności przed terminem wymagalności, cała kategoria inwestycji podlegała przeklasyfikowaniu do kategorii aktywów dostępnych do sprzedaży. W takim przypadku przez okres 2 lat Bank nie mógł kwalifikować do kategorii inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności żadnych aktywów finansowych.

- Pożyczki i należności

Pożyczki i należności były aktywami finansowymi niebędącymi instrumentami pochodnymi, z ustalonymi lub możliwymi do określenia płatnościami, które nie były kwotowane na aktywnym rynku. Pożyczki i należności powstawały w sytuacji, gdy Bank udzielał finansowania klientowi w celu innym niż wygenerowanie krótkoterminowych zysków. Do kategorii pożyczek i należności należały kredyty i pożyczki udzielone klientom włączając skupione wierzytelności.

- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży były to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały wyznaczone jako dostępne do sprzedaży lub niebędące pożyczkami i należnościami, inwestycjami utrzymywanymi do terminu wymagalności, ani aktywami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy.

Ujmowanie

Bank ujmował składnik aktywów lub zobowiązanie finansowe w sprawozdaniu z sytuacji finansowej tylko wtedy, gdy stał się stroną umowy tego instrumentu. Standaryzowaną transakcję kupna lub sprzedaży składnika aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, aktywów finansowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, ujmowało się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji. Metoda ta była stosowana w sposób jednolity w stosunku do wszystkich transakcji kupna i sprzedaży aktywów finansowych. Kredyty były rozpoznawane w momencie wypłaty środków na rachunek kredytobiorcy.

Składnik aktywów finansowych był wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygaszały umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Bank przenosił umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych.

Wycena

W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych lub zobowiązań finansowych był wyceniany w wartości godziwej, powiększonej w przypadku składnika aktywów lub zobowiązań finansowych niesklasyfikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy o koszty transakcji, które mogły być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu, Bank wyceniał aktywa finansowe, w tym instrumenty pochodne będące aktywami, w wartości godziwej, nie dokonując pomniejszenia o koszty transakcji, jakie mogą być poniesione przy sprzedaży lub innym sposobie wyzbycia się aktywów, za wyjątkiem:

- pożyczek i należności, które były wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej;
- inwestycji utrzymywanych do terminu wymagalności, które były wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej.

Wycena wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych przeprowadzana była

w oparciu o dyskontowanie przyszłych przepływów pieniężnych przy zastosowaniu odpowiednich krzywych stóp procentowych oraz marż rynkowych.

Wartość godziwa instrumentów finansowych oparta była na kwotowanych cenach rynkowych bez pomniejszenia o koszty transakcji. Jeżeli cena rynkowa nie była dostępna wartość godziwa instrumentu była szacowana z wykorzystaniem modeli wyceny lub technik dyskontowania przepływów pieniężnych.

Po początkowym ujęciu zobowiązania finansowe były wyceniane według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, za wyjątkiem zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. Takie zobowiązania, w tym instrumenty pochodne będące zobowiązaniami, wyceniane były w wartości godziwej.

Zyski i straty wynikające z wyceny w terminie późniejszym

Zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, niestanowiących części powiązania zabezpieczającego, ujmowało się w następujący sposób:

- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych lub zobowiązania finansowego, kwalifikowanego jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmowało się w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu;
- zyski lub straty wynikające ze składnika aktywów finansowych zaliczonego do dostępnych do sprzedaży, ujmowało się bezpośrednio w kapitale własnym, poprzez zestawienie zmian w kapitale własnym, z wyjątkiem odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości do momentu wyłączenia składnika aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowane zyski lub straty poprzednio ujęte w kapitale własnym ujmowało się w wyniku z inwestycji finansowych. Odsetki wyliczone przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej ujmowało się w przychodach z tytułu odsetek.

g) Kompensowanie finansowych instrumentów

Składnik aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w kwocie netto wtedy i tylko wtedy, gdy istnieje ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz w przypadku, gdy rozliczenie ma zostać dokonane w kwocie netto albo realizacja składnika aktywów i wykonanie zobowiązania następuje jednocześnie.

h) Utrata wartości

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku:

W modelu impairmentowym wysokość stosownego odpisu z tytułu utraty wartości określana jest na jeden z trzech sposobów w zależności od zmiany poziomu ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia (3 koszyki), a sama wysokość odpisu odnosi się bądź do straty oczekiwanej (koszyk 1 i 2) bądź już poniesionej (koszyk 3), przy czym dla ekspozycji w przypadku których nie zidentyfikowano istotnego wzrostu poziomu ryzyka od początkowego ujęcia oczekiwane straty określane będą w 12-sto miesięcznym horyzoncie czasowym, a dla ekspozycji dla których zidentyfikowano istotny wzrost poziomu początkowego ujęcia w horyzoncie czasowym wyznaczonym przez oczekiwaną długość trwania ekspozycji.

W zakresie klasyfikacji aktywów kredytowych utrzymane zostały obowiązujące w MSR 39 generalne zasady identyfikacji sytuacji default (koszyk 3), które w roku 2018 uległy jedynie drobnym modyfikacjom natomiast w zakresie klasyfikacji aktywów z kategorii nie default (koszyk 1 i 2) do poszczególnych koszyków stosowane jest odmienne podejście dla poszczególnych segmentów:

- dla segmentu osób fizycznych z uwagi na brak behawioralnego modelu PD Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji do koszyka 2 przy wykorzystaniu drzewa decyzyjnego wyznaczonego na bazie informacji o terminowości regulowania zobowiązań przez klienta,
- dla segmentu przedsiębiorstw Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji do koszyka 2 poprzez porównanie dożywotnego PD dla danej ekspozycji z wartością progową wyznaczoną przy wykorzystaniu regresji kwantylowej zależną od pierwotnej oceny ryzyka kredytowego i czasu, który upłynął od przedmiotowej oceny,
- dla segmentu jednostek samorządu terytorialnego oraz dla pozostałych aktywów (obligacje skarbowe, rachunki nostro i lokaty) zastosowano kryterium niskiego ryzyka kredytowego (brak klasyfikacji do koszyka 2).

Niezależnie od powyższego dla wszystkich segmentów, za wyjątkiem ekspozycji jednostek samorządu terytorialnego, zastosowanie dodatkowo następujące kryteria jakościowe:

- zaklasyfikowanie ekspozycji na listę WATCH,
- wystąpienie opóźnienia w spłacie przekraczającego 30 dni.

Kalkulacja wysokości odpisów

Metoda ustalenia odpisów z tytułu utraty wartości dla ekspozycji zaklasyfikowanych do koszyka 3 polega na szacowaniu wysokości odpisu na dwa sposoby:

- poprzez porównanie wartości bilansowej kredytu z wartością bieżącą szacowanych indywidualnie oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej,
- poprzez wyznaczenie odpisu kolektywnego w horyzoncie dożywotnym (parametry do metody kolektywnej estymowane są na puli ekspozycji, dla których odpis wyznaczony metodą indywidualną wynosi zero), której wielkość jest uzależniona od wartości bilansowej ekspozycji oraz charakterystyki homogenicznego koszyka kredytowego, do którego kredyt ten jest klasyfikowany

Ostateczną wartością odpisu z tytułu utraty wartości dla poszczególnych ekspozycji stanowi wyższa z wyliczonych zgodnie z powyższym algorytmem wartość.

Kalkulacja odpisów dla koszyków 1 i 2 opiera się na zdefiniowaniu i wyznaczeniu dla każdej ekspozycji następujących miar:

- PD (prawdopodobieństwo defaultu)
- LGD (strata w sytuacji wystąpienia default)
- EAD (ekspozycja na moment wystąpienia default)

PD (prawdopodobieństwo defaultu)

Estymacja parametrów wieloletnich PD przeprowadzana jest przy wykorzystaniu metody bezpośredniego dopasowania funkcji do empirycznych wartości skumulowanych stóp default (default rate). Estymacja parametrów przeprowadzana jest indywidualnie dla poszczególnych homogenicznych grup ryzyka (tj. grup dni opóźnień dla segmentu osób fizycznych oraz grup ryzyka nadanych przy wykorzystaniu modelu oceny punktowej dla segmentu przedsiębiorstw), a uzyskane funkcje definiują wartości skumulowanych PD w kolejnych interwałach czasu.

Uzyskane zgodnie z powyższym wieloletnie parametry PD są korygowane w celu uwzględnienia bieżących i prognozowanych przyszłych informacji makroekonomicznych.

LGD (strata w sytuacji wystąpienia default)

Wyznaczenie wartości LGD opiera się na oszacowaniu wartości bieżącej oczekiwanych przepływów pieniężnych poszczególnych ekspozycji z danego koszyka kredytowego oraz porównaniu jej z wielkością ekspozycji w sytuacji zaistnienia zdarzenia default w danym momencie. Szacując wysokość oczekiwanych przepływów Bank bierze pod uwagę wartość rynkową zabezpieczeń poszczególnych ekspozycji oraz stosuje następujące parametry charakteryzujące koszyki kredytowe, do których zaliczane są poszczególne ekspozycje:

- stopa „uzdrowień” ekspozycji z danego koszyka kredytowego,

- stopa odzysku z tytułu spłat dokonywanych przez klientów z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu realizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych z danego koszyka kredytowego,
- minimalna wartość stopy straty dla koszyka kredytowego w przypadku niewypłacalności,
- szacowany okres windykacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

EAD (ekspozycja na moment wystąpienia default)

Bank wyznacza wartość ekspozycji na moment wystąpienia default bazując na kontraktowych harmonogramach płatności oraz uwzględniając następujące efekty:

- efekt przedpłat kapitału powodujący zmniejszenie wartości ekspozycji narażonej na ryzyko,
- efekt zaległych rat kapitału i odsetek związany z oczekiwanym brakiem płatności ostatnich rat przed wystąpieniem defaultu,
- efekt występowania zaległych płatności (kapitału i odsetek) na datę kalkulacji rezerwy,
- efekt rozliczenia korekty z tytułu ESP w czasie.

Strata oczekiwana wyznaczana jest jako iloczyn powyższych parametrów, przy czym każdy z nich ma postać wektora o wymiarze odpowiadającym ilości dat pokrywających horyzont szacowania straty kredytowej, w których zgodnie z istniejącym harmonogramem płatności zaplanowany jest przepływ. Wartości powyższych miar wyznaczane są dla każdego okresu pomiędzy datami, w których zgodnie z istniejącym harmonogramem płatności zaplanowany jest przepływ, w horyzoncie 12 miesięcy (koszyk 1) lub dożywotnim (koszyk 2) dla danej ekspozycji.

W obliczeniach oczekiwanych strat kredytowych uwzględnia się szacunki dotyczące przyszłych warunków makroekonomicznych. Na potrzeby kalkulacji straty oczekiwanej dla wszystkich koszyków wykorzystuje się trzy scenariusze makroekonomiczne obejmujące takie zmienne makroekonomiczne jak dynamika wzrostu PKB, poziom bezrobocia, stopa WIBOR oraz indeks zmian cen rynkowych nieruchomości. Ostateczna strata oczekiwana jest średnią ważoną prawdopodobieństwem scenariuszy ze strat oczekiwanych odpowiadających poszczególnym scenariuszom.

Identyfikacja przesłanek utraty wartości

Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana jest na bieżąco w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Bankiem oraz jego otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana jest w oparciu o wewnętrzne zasady oceny ryzyka nie wywiązania się kredytobiorcy ze zobowiązań wobec Banku.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości aktywów finansowych Bank zalicza między innymi informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- wystąpienie istotnego opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału,
- pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy,
- przyznanie pożyczkobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym przypadku Bank by nie udzielił,
- niewywiązywanie się kredytobiorcy z innych zobowiązań niż zobowiązania wobec Banku,
- przekazanie nieprawdziwych informacji lub popełnienie innego czynu karalnego,
- egzekucja z wniosku innego wierzyciela/wpis hipoteki przymusowej,
- złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub o wszczęcie postępowania naprawczego.

W przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału, przesłanką utraty wartości, w ocenie Banku, jest ponad 90-cio dniowe opóźnienie spłaty bez względu na kwotę

opóźnionej należności.

Utrata wartości aktywów finansowych – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku:

W portfelu default Bank szacował utratę wartości kredytów przez porównanie wartości bilansowej kredytu z wartością bieżącą oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W przypadku kiedy po dokonaniu szacunków, Bank nie stwierdził na kredycie z portfela default utraty wartości, na kredyt ten tworzony był odpis na poniesione lecz niezidentyfikowane straty (IBNR), którego wielkość była uzależniona od wartości bilansowej ekspozycji oraz charakterystyki homogenicznego koszyka kredytowego, do którego kredyt ten jest klasyfikowany.

Na portfel non-default, obejmujący kredyty, w przypadku których nie zidentyfikowano przesłanek utraty wartości Bank tworzył odpis na straty poniesione, lecz niezidentyfikowane (IBNR). Odpis z tytułu IBNR odzwierciedlał poziom straty kredytowej, który wystąpił na skutek zaistnienia zdarzeń utraty wartości, które nie zostały zidentyfikowane przez Bank do dnia bilansowego, ustalonej na podstawie historii strat dla kredytów o podobnych charakterystykach ryzyka.

Kalkulacja odpisów IBNR opierała się na oszacowaniu wartości bieżącej oczekiwanych przepływów pieniężnych poszczególnych ekspozycji z danego koszyka kredytowego oraz porównaniu jej z wartościami bilansowymi tych ekspozycji. Szacując wysokość oczekiwanych przepływów Bank brał pod uwagę wartość rynkową zabezpieczeń poszczególnych ekspozycji oraz stosował następujące parametry charakteryzujące koszyki kredytowe, do których zaliczane są poszczególne ekspozycje:

- prawdopodobieństwo wystąpienia w danym koszyku ekspozycji zagrożonych utratą wartości,
- stopa „uzdrowień” ekspozycji z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu spłat dokonywanych przez klientów z danego koszyka kredytowego,
- stopa odzysku z tytułu realizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych z danego koszyka kredytowego,
- minimalna wartość stopy straty dla koszyka kredytowego w przypadku niewypłacalności,
- szacowany okres windykacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych.

W procesie szacowania odpisów IBNR Bank wyodrębniał ekspozycje kredytowe wobec klientów podwyższonego ryzyka („lista WATCH”), w przypadku których nie nastąpiło rozpoznanie przesłanki utraty wartości lecz identyfikuje się podwyższone ryzyko kredytowe będące wynikiem pogorszenia zdolności kredytowej klienta/projektu w kolejnych okresach sprawozdawczych. Dla klientów z w/w listy szacowanie odpisów IBNR odbywało się na podstawie parametrów określonych indywidualnie dla każdego z klientów:

- PD – prawdopodobieństwo default,
- RR – wskaźnik odzysku.

W przypadku ekspozycji jednostek samorządu terytorialnego – ze względu na całkowity brak historycznych przypadków identyfikacji sytuacji default, a tym samym brak możliwości oszacowania w/w parametrów – Bank tworzył odpisy IBNR na podstawie ekspercko wyznaczonego parametru.

Identyfikacja przesłanek utraty wartości

Identyfikacja przesłanek utraty wartości dokonywana była na bieżąco w oparciu o obiektywne przesłanki ilościowe i jakościowe z uwzględnieniem oceny sytuacji finansowej klienta, jakości współpracy z Bankiem oraz jego otoczenia biznesowo-prawnego. Identyfikacja występowania przesłanek utraty wartości dokonywana była w oparciu o wewnętrzne zasady oceny ryzyka nie wywiązania się kredytobiorcy ze zobowiązań wobec Banku.

Do obiektywnych przesłanek utraty wartości aktywów finansowych zaliczane były między innymi informacje o następujących zdarzeniach powodujących stratę:

- wystąpienie istotnego opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału,
- pogorszenie się sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy,
- przyznanie pożyczkobiorcy przez Bank, ze względów ekonomicznych lub prawnych wynikających z trudności finansowych pożyczkobiorcy, udogodnienia, którego w innym przypadku Bank by nie udzielił,
- niewywiązywanie się kredytobiorcy z innych zobowiązań niż zobowiązania wobec Banku,
- przekazanie nieprawdziwych informacji lub popełnienie innego czynu karalnego,
- egzekucja z wniosku innego wierzyciela/wpis hipoteki przymusowej,
- zakwestionowanie wiarygodności Banku w drodze sądowej,
- złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika lub o wszczęcie postępowania naprawczego.

W przypadku wystąpienia opóźnienia w spłacie odsetek lub części kapitału, przesłanką utraty wartości, w ocenie Banku, było ponad 90-cio dniowe opóźnienie spłaty bez względu na kwotę opóźnionej należności. W przypadku zidentyfikowania przesłanek utraty wartości łączne zaangażowanie kredytobiorcy podlegało wycenie pod kątem utraty wartości.

i) Wycena pozostałych pozycji bilansu

RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Składniki rzeczowych aktywów trwałych

Składniki rzeczowych aktywów trwałych wykazywane są według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszone o wartość skumulowanej amortyzacji oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Amortyzacja

Odpisy amortyzacyjne dokonywane są według metody liniowej przez okres użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych i wykazywane w rachunku zysków i strat. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników majątku trwałego. Bank stosuje następujące stawki amortyzacji dla podstawowych grup rzeczowych aktywów trwałych:

• inwestycja w obcym środku trwałym	10% – 20%
• maszyny i urządzenia	10% – 30%
• środki transportu	20% – 33%

Dla środków trwałych o znacznej wartości Bank może stosować odmienne, ustalone indywidualnie stawki amortyzacji.

WARTOŚCI NIEMATERIALNE

Oprogramowanie komputerowe

Nabyte licencje na oprogramowanie komputerowe są ujmowane w aktywach w wysokości poniesionych kosztów nabycia i jego zaimplementowania.

Nakłady związane z utrzymywaniem oprogramowania komputerowego są wykazywane jako koszty w momencie ich poniesienia.

Pozostałe wartości niematerialne

Pozostałe wartości niematerialne wykazuje się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i łączną kwotę odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Późniejsze nakłady

Nakłady poniesione po początkowym ujęciu nabytego składnika wartości niematerialnych są aktywowane tylko w przypadku, gdy te nakłady zwiększają przyszłe korzyści ekonomiczne danego składnika. W pozostałych przypadkach nakłady te są ujmowane w rachunku zysków i strat jako koszty w momencie ich poniesienia.

Amortyzacja

Wartości niematerialne amortyzowane są metodą liniową i prezentowane według kosztu nabycia pomniejszonego o umorzenie. Stawki amortyzacji uwzględniają szacunkowy okres ekonomicznej użyteczności składników wartości niematerialnych. Bank stosuje następujące stawki amortyzacji dla podstawowych grup wartości niematerialnych:

- licencje na programy komputerowe i prawa autorskie 10% - 50%

Dla wartości niematerialnych o znacznej wartości Bank może stosować odmienne, ustalone indywidualnie stawki amortyzacji.

LEASING

Bank jest stroną umów leasingowych na podstawie, których przyjmuje do odpłatnego używania obce środki trwale przez określony okres.

Leasing operacyjny

W przypadku umów leasingu zawartych przez Bank jako leasingobiorcę, przedmiot leasingu nie jest ujmowany w bilansie jednostki.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego jest ujmowana jako przychody lub koszty w rachunku zysków i strat metoda liniową przez okres trwania leasingu.

Leasing finansowy

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo na Bank całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat w pozycji „Koszty z tytułu odsetek”.

Aktywa trwale będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas aktywa trwale używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez okres krótszy z dwóch okresów tj. przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Od 1 stycznia 2019 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 16 „Leasing”. Wpływ standardu na sprawozdanie finansowe został opisany w punkcie „p”.

POZOSTAŁE SKŁADNIKI SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

Należności

Należności, inne niż należności finansowe są ujmowane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zobowiązania

Zobowiązania, inne niż zobowiązania finansowe są ujmowane w kwocie wymagającej zapłaty.

ODPIS AKTUALIZUJĄCY Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW INNYCH NIŻ AKTYWA FINANSOWE

Wartości aktywów Banku innych niż aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego, są przeglądane na koniec okresu sprawozdawczego w celu określenia, czy zaistniały przesłanki utraty wartości.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany, jeżeli wartość księgowa aktywa lub jego ośrodka wypracowującego środki pieniężne przekracza wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat w pozycji „Pozostałe koszty operacyjne”.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony tylko do poziomu, przy którym wartość księgowa aktywa nie przekracza wartości księgowej, która pomniejszona o kwotę amortyzacji, została by wyznaczona, jeżeli nie zostały by ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

REZERWY

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Banku ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Wszystkie rezerwy tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat.

Długoterminowe świadczenia pracownicze

Długoterminowe świadczenia pracownicze Banku obejmują odprawy emerytalne.

Rezerwę na odprawy emerytalne Bank ustala w oparciu o kwotę należnej odprawy, okresu zatrudnienia i nabycia praw emerytalnych.

Rezerwa na odprawy emerytalne ujmowana jest w pozycji „Rezerwy”.

Ze względu na niską wartość wyceny aktuarialnej, Bank nie dokonuje prezentacji zysków/strat aktuarialnych do składników innych całkowitych dochodów wynikającej z MSR 19.

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze obejmują rezerwę z tytułu niewykorzystanych dni urlopu przysługujących pracownikom na podstawie Kodeksu Pracy. Wysokość rezerwy jest szacowana w oparciu o stan pozostających do wykorzystania dni urlopu.

Rezerwa na niewykorzystane urlopy ujmowana jest w bilansie w pozycji „Inne zobowiązania”.

Rezerwa na koszty administracyjne

Składnikami rezerwy na koszty administracyjne są rezerwy na koszty wynikające ze świadczeń wykonanych na rzecz Banku przez kontrahentów, które zostaną rozliczone w następnych okresach oraz rezerwy z tytułu świadczeń na rzecz pracowników (tj. zmienne składniki wynagrodzeń).

Rezerwa na koszty administracyjne ujmowana jest w bilansie w pozycji „Inne zobowiązania”.

Bank w celu prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem, w tym zniechęcenia do podejmowania ryzyka wykraczającego poza poziom akceptowany przez Bank, realizacji strategicznego prowadzenia działalności oraz wspierania zapobiegania konfliktów interesów stosuje politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kluczowe w Banku. Otrzymany składnik zmiennego wynagrodzenia jest wypłacany w formie pieniężnej i akcji fantomowych, przy czym akcje fantomowe stanowią co najmniej 50 % łącznej wartości składnika zmiennego. Co najmniej 40 % składnika zmiennego wynagrodzenia jest rozliczane i wypłacane w okresie od trzech do sześciu lat. Okres odroczenia uwzględnia cykl koniunkturalny, charakter i ryzyko prowadzonej działalności, a także cele wynikające z pełnionej funkcji pracownika. Rezerwa na zmienne składniki wynagrodzeń ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji koszty pracownicze ogólnych kosztów administracyjnych.

j) Kapitały własne

Bank nie posiada uprzywilejowanego kapitału zakładowego jak również Bank nie nabywał akcji własnych i nie emitował obligacji zamiennych.

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. właściwymi ustawami oraz statutem Banku. Do kapitałów własnych zaliczane są także niepodzielone zyski z lat ubiegłych. Kapitały wykazywane są według wartości nominalnej.

Kapitał własny Banku stanowią:

- kapitał zakładowy - wykazywany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego według wartości nominalnej,
- fundusz ogólnego ryzyka bankowego – tworzony zgodnie z Prawem Bankowym z dnia 29 sierpnia 1997 roku z zysku po opodatkowaniu,
- kapitały rezerwowe – tworzony jest z odpisów z zysku z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków Banku,
- kapitał zapasowy - tworzony jest z odpisów z zysku oraz premii emisyjnych uzyskanych z emisji akcji z przeznaczeniem na pokrycie strat, jakie mogą wynikać w związku z działalnością Banku,
- kapitał z aktualizacji wyceny odnosi się do różnic z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (dłużne papiery wartościowe) z uwzględnieniem podatku dochodowego oraz z wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających z uwzględnieniem podatku dochodowego. Kapitał ten nie podlega dystrybucji. Na dzień wyłączenia z ksiąg składników wyżej wymienionych aktywów finansowych koszty i przychody ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Dywidendy są ujmowane jako zobowiązanie w okresie, w którym zostały zadeklarowane.

Wynik finansowy roku obrotowego stanowi zysk za okres wynikający z rachunku zysków i strat.

k) Wynik finansowy

PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane od 1 stycznia 2018 roku:

Bank w rachunku zysków i strat ujawnia wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite oraz aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa procentowa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do wartości bilansowej brutto aktywa finansowego lub do zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego.

Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmują odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, kredytów i papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite lub przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Przychody z tytułu odsetek oblicza się od wartości bilansowej brutto składnika aktywów finansowych, za wyjątkiem składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe oraz zakupionych lub utworzonych składników aktywów finansowych dotkniętych utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (tzw. aktywa POCD). W momencie rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu lub wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite, przychody odsetkowe ujmowane są dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone są od wartości brutto pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe.

Koszty odsetek dotyczące zobowiązań z tytułu rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane są w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Przychody i koszty z tytułu odsetek – zasady stosowane do 31 grudnia 2017 roku:

Bank w rachunku zysków i strat ujawniał wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych, wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej oraz papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Efektywna stopa jest stopą, która dyskontuje oszacowane przyszłe pieniężne wpływy oraz płatności dokonywane w oczekiwanym okresie do wygaśnięcia instrumentu finansowego, a w uzasadnionych przypadkach w okresie krótszym, do bilansowej wartości netto składnika aktywów lub zobowiązania finansowego.

Wyliczenie efektywnej stopy obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Przychody z tytułu odsetek obejmowały odsetki oraz prowizje otrzymane lub należne z tytułu kredytów, lokat międzybankowych i papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej, papierów wartościowych

dostępnych do sprzedaży i wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających.

W momencie rozpoznania utraty wartości instrumentu finansowego wycenianego według zamortyzowanego kosztu oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, przychody odsetkowe ujmowane były dalej w rachunku zysków i strat, lecz liczone były od nowo ustalonej wartości bilansowej instrumentu finansowego (od nowej niższej wartości instrumentu, to jest wartości pomniejszonej o odpis aktualizujący wartość). Do wyliczenia przychodów odsetkowych od nowo ustalonej wartości instrumentu stosowana była stopa procentowa, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

Koszty okresu sprawozdawczego dotyczące zobowiązań z tytułu odsetek od rachunków klientów oraz zobowiązań z tytułu emisji własnych papierów wartościowych ujmowane były w rachunku zysków i strat również z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT

Przychody z tytułu prowizji i opłat powstają w wyniku świadczenia usług finansowych oferowanych przez Bank.

Prowizje i opłaty bezpośrednio związane z powstaniem aktywów finansowych lub zobowiązań (zarówno przychody jak i koszty) są ujmowane w rachunku zysków i strat jako element efektywnej stopy procentowej w przychodach i kosztach z tytułu odsetek.

Prowizje i opłaty zaliczane na bieżąco do rachunku zysków i strat obejmują głównie przychody z prowizji za wcześniejszą spłatę kredytu, opłaty za monity, opłaty za zaświadczenia, zwroty z tytułu poniesionych opłat sądowych czy opłat za ubezpieczenie kredytu.

Koszty prowizji i opłat zaliczane do rachunku zysków i strat w momencie ich poniesienia dotyczą opłat sądowych, opłat za ubezpieczenie kredytu, prowizji od gwarancji otrzymanych i innych.

Przychody i koszty z tytułu bancassurance

Bank nie pobiera wynagrodzenia od Zakładu ubezpieczeń. Przychody i koszty związane z otrzymaniem składki lub opłaty od klienta i zapłaceniem jej do Zakładu ubezpieczeń ujmowane są w przychodach i kosztach prowizyjnych w momencie otrzymania składki lub opłaty od klienta lub zapłaceniu jej do Zakładu ubezpieczeń. W pozostałych przypadkach koszty związane z zapłaceniem składki do Zakładu ubezpieczeń ujmowane są w kosztach prowizyjnych liniowo przez okres obowiązywania umowy ubezpieczeniowej.

WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH DO OBROTU

Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu obejmuje:

- wynik z pozycji wymiany (różnice kursowe)
Wynik z pozycji wymiany obejmuje różnice kursowe z bieżących transakcji kupna i sprzedaży walut, jak i różnice kursowe powstałe w związku z wyceną do średniego kursu ogłoszonego przez NBP na każdy dzień bilansowy pozycji aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych oraz transakcji FX-SPOT.
- wynik z wyceny walutowych odpisów na oczekiwane straty kredytowe
Wynik ten zawiera wycenę do średniego kursu ogłoszonego przez NBP walutowych odpisów na oczekiwane straty kredytowe.
- wynik na instrumentach pochodnych przeznaczonych do obrotu
Wynik ten zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmian wartości godziwej aktywów i zobowiązań przeznaczonych do obrotu.

POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE

Do pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych zaliczane są koszty i przychody niezwiązane bezpośrednio z działalnością Banku. Są to w szczególności wynik z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych, przychody z tytułu sprzedaży pozostałych usług, przychody z tytułu odzyskanych kosztów windykacji oraz odzyskanych należności nieściągalnych, jak również koszty z tytułu korekty odsetek, zwrotu opłat i prowizji i innych przychodów zaliczonych wcześniej do przychodów.

l) Podatek dochodowy

Podatek dochodowy składa się z podatku bieżącego oraz odroczonego. Podatek dochodowy ujmuje się w rachunku zysków i strat za wyjątkiem sytuacji, gdy podatek ujmowany jest w kapitale.

Bieżący podatek jest oczekiwanym zobowiązaniem podatkowym odnoszącym się do przychodu do opodatkowania przy użyciu stopy podatkowej obowiązującej w okresie sprawozdawczym, wraz ze wszystkimi korektami zobowiązania podatkowego dotyczącego poprzednich lat.

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest kalkulowana przy użyciu metody bilansowej, poprzez wyliczenie przejściowych różnic pomiędzy wartością bilansową aktywów i zobowiązań oraz ich wartością podatkową.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w zakresie, w którym jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty przyszły dochód do opodatkowania. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazuje się w stopniu, w jakim jest prawdopodobne wykorzystanie nierozliczonych strat podatkowych i niewykorzystanych ulg podatkowych.

Wyliczona rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej netto jako aktywa lub rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

m) Sprawozdawczość dotycząca operacyjnych segmentów działalności

W Banku nie funkcjonują segmenty operacyjne wyodrębnione w celu podejmowania decyzji operacyjnych oraz oceny wyników działalności w rozumieniu wymogów MSSF 8 Segmenty operacyjne. W szczególności koszty refinansowania oraz koszty działalności są zarządzane centralnie i nie są alokowane do poszczególnych linii biznesowych.

n) Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana

Bank klasyfikuje składniki aktywów trwałych jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie poprzez ich dalsze wykorzystanie. Składniki aktywów trwałych zaklasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się w kwocie niższej z ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości aktywów trwałych przeznaczonych do sprzedaży jest ujmowany w pozostałych kosztach operacyjnych.

Działalność zaniechana to element działalności Banku, który został zbyty lub jest zakwalifikowany jako przeznaczony do sprzedaży oraz stanowi odrębną, ważną dziedzinę działalności Banku lub jej geograficzny obszar działalności lub też jest jednostką zależną nabytą wyłącznie z zamiarem jej odsprzedaży. Kwalifikacja do działalności zaniechanej następuje w momencie, w którym spełnia kryteria działalności przeznaczonej do sprzedaży lub gdy została zbyta.

o) Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku

MSSF 9 „Instrumenty finansowe”

Od 1 stycznia 2018 roku Bank przyjął do stosowania Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej nr 9 „Instrumenty finansowe” (dalej: „MSSF 9”).

Poniżej przedstawiono ujawnienia dotyczące wpływu zastosowania przez Bank MSSF 9 po raz pierwszy na dzień 1 stycznia 2018 roku.

Poniższa tabela stanowi ujawnienie na moment pierwszego zastosowania MSSF 9 kategorii wyceny aktywów i zobowiązań finansowych oraz ich wartości bilansowych wg MSR 39 oraz nowych kategorii wyceny aktywów i zobowiązań finansowych oraz ich wartości bilansowych wg MSSF 9.

<i>W tysiącach zł</i>	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Należności od Banku Centralnego	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	50 050	50 049
Należności od banków	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	11 110	11 100
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	110	110
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej	Wyceniane w wartości godziwej	7 527	7 527
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 774 815	1 758 660
Dłużne papiery wartościowe	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	120 300	120 300
Inne aktywa	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	2 985	5 546
Aktywa razem			1 966 897	1 953 292
Zobowiązania wobec banków	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	406 067	406 067
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	11	11
Pochodne instrumenty zabezpieczające	Wyceniane w wartości godziwej	Wyceniane w wartości godziwej	2 938	2 938
Zobowiązania wobec klientów	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	9 639	9 639
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	1 211 307	1 211 307
Inne zobowiązania	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	6 836	6 768
Zobowiązania razem			1 636 798	1 636 730

<i>W tysiącach zł</i>	Wartość bilansowa wg MSR 39	Wartość bilansowa wg MSSF 9
Kapitał zakładowy	223 000	223 000
Kapitał zapasowy i rezerwy	96 401	96 401
Kapitał z aktualizacji wyceny	4 924	5 003
Wynik z lat ubiegłych	0	-13 616
Wynik z roku bieżącego	5 774	5 774
Kapitał własny razem	330 099	316 562
Zobowiązania i kapitał własny razem	1 966 897	1 953 292

Poniższa tabela stanowi uzgodnienie wartości bilansowych aktywów finansowych wg kategorii wyceny w ramach MSR 39 z wartościami bilansowymi tych pozycji wg kategorii ich wyceny w ramach MSSF 9, na datę pierwszego zastosowania MSSF 9.

W tysiącach zł

Aktywa finansowe - Wyceniane według zamortyzowanego kosztu

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Należności od Banku Centralnego				
Bilans otwarcia	50 050			
Aktualizacja wyceny		0	-1	
Bilans zamknięcia				50 049
Należności od banków				
Bilans otwarcia	11 110			
Aktualizacja wyceny		0	-10	
Bilans zamknięcia				11 100
Kredyty i pożyczki udzielone klientom				
Bilans otwarcia	1 774 815			
Aktualizacja wyceny		0	-16 155	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		0	0	
Bilans zamknięcia				1 758 660

W tysiącach zł

Aktywa finansowe – Dostępne do sprzedaży

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Dłużne papiery wartościowe				
Bilans otwarcia	120 300			
Reklasyfikacja do wycenianych wg zamortyzowanego kosztu		0	0	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody - instrumenty dłużne		-120 300	0	
Reklasyfikacja do wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy		0	0	
Bilans zamknięcia				0

W tysiącach zł

Aktywa finansowe – Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

	Wartość bilansowa na 31/12/2017	Reklasyfikacja	Aktualizacja wyceny	Wartość bilansowa na 01/01/2018
Dłużne papiery wartościowe				
Bilans otwarcia	0			
Reklasyfikowane z dostępnych do sprzedaży		120 300	0	
Reklasyfikowane z wycenianych wg amortyzowanego kosztu		0	0	
Bilans zamknięcia				120 300

Poniższa tabela przedstawia uzgodnienie bilansu zamknięcia salda odpisów z tytułu utraty wartości kalkulowanych zgodnie z MSR 39 oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe kalkulowane zgodnie z MSR 37 na dzień 31 grudnia 2017 r. do bilansu otwarcia salda oczekiwanych strat kredytowych określonych zgodnie z zapisami MSSF 9 na 1 stycznia 2018 r.

<i>W tysiącach zł</i>	Klasyfikacja wg MSR 39	Klasyfikacja wg MSSF 9	Wartość odpisów wg MSR 39 / MSR 37 na 31.12.2017	Aktualizacja wyceny	Inne (*)	Wartość odpisów wg MSSF 9 na 01.01.2018
Należności od Banku Centralnego	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	1	0	1
Należności od banków	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	0	10	0	10
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Pożyczki i należności	Wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	52 270	16 155	47 500	115 925
Dłużne papiery wartościowe	Dostępne do sprzedaży	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	0	98	0	98
Rezerwy (na ekspozycje pozabilansowe)	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	Rezerwy na udzielone zobowiązania i gwarancje	0	544	0	544

(*) Pozycja "Inne" obejmuje zmiany poziomu odpisów, który nastąpił w korespondencji z analogiczną zmianą wartości bilansowej brutto, w tym:

(1) wzrost odpisów w wyniku dostosowania wartości bilansowej brutto do wymogów MSSF 9 (ujęcie odsetek naliczonych w pełnej wysokości od należności w Koszyku 3 i w konsekwencji analogiczny wzrost poziomu odpisów) oraz

(2) spadek odpisów dla należności zaklasyfikowanych do kategorii POCl, które na dzień początkowego ujęcia ujmowane są w wartości godziwej i nie wykazują salda odpisów.

W efekcie zmiany opisane powyżej nie miały wpływu na poziom kapitałów Banku.

Poniższa tabela przedstawia wpływ netto (wpływ brutto pomniejszony o efekt podatkowy) pierwszego zastosowania MSSF 9 i innych zmian na pozycje kapitałów

<i>W tysiącach zł</i>	Wpływ pierwszego zastosowania MSSF 9 i innych zmian na 01.01.2018
Kapitał z aktualizacji wyceny	
Kapitał z aktualizacji wyceny na 31.12.2017 wg MSR 39	4 924
Aktualizacja wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, brutto	98
Podatek odroczone z tytułu aktualizacji wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	-19
Aktualizacja wyceny w związku z ujęciem odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, netto	79
Kapitał z aktualizacji wyceny na 01.01.2018 wg MSSF 9	5 003
Wynik z lat ubiegłych	
Wynik z lat ubiegłych na 31.12.2017 wg MSR 39	0
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz zobowiązań pozabilansowych, brutto	12 916
Podatek odroczone z tytułu ujęcia odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz zobowiązań pozabilansowych	-2 452
Ujęcie odpisów z tytułu utraty wartości ("ECL") dla aktywów finansowych wycenianych wg zamortyzowanego kosztu, w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody oraz zobowiązań pozabilansowych, netto	-10 464
Inne zmiany, netto(*)	-3 152
Wynik z lat ubiegłych na 01.01.2018 wg MSSF 9	-13 616

(*) Pozycja „Inne zmiany, netto” obejmuje efekt zmiany szacowania odpisów na oczekiwane straty kredytowe dla ekspozycji kredytowych w pełni zabezpieczonych (wydłużenie horyzontu szacowania straty z okresu LIP, którego stosowanie Bank uzasadniał zapisami Rekomendacji R, do okresu dożywotniego). Z uwagi na nieistotny wpływ wprowadzonych zmian na sprawozdanie finansowe Banku dane porównawcze nie zostały przekształcone.

Poniższa tabela przedstawia fundusze własne, współczynniki kapitałowe, jak również wskaźnik dźwigni, zarówno z zastosowaniem, jak i bez zastosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR.

<i>W tysiącach zł</i>	Wartość na 31/12/2017	Wartość na 01/01/2018 – z zastosowaniem okresu przejściowego	Wartość na 01/01/2018 – bez zastosowania okresu przejściowego
Fundusze własne:			
1. Kapitał podstawowy Tier I, w tym:	320 075	316 661	306 721
- instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	223 000	223 000	223 000
- kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy, fundusze ogólnego ryzyka bankowego	96 401	96 401	96 401
- skumulowane inne całkowite dochody	4 924	5 003	5 003
- strata lat ubiegłych	0	- 13 616	- 13 616
- korekta z tytułu okresu przejściowego dla straty lat ubiegłych z tytułu MSSF 9	0	9 940	0
- korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-4 013	-4 013	-4 013
- inne wartości niematerialne i prawne	-54	-54	-54
- inne korekty	-183	0	0
2. Kapitał dodatkowy Tier I	0	0	0
3. Kapitał Tier II	0	0	0
Fundusze własne (Tier I+ Tier II)	320 075	316 661	306 721
Wymogi kapitałowe:			
1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	130 259	128 995	127 668
2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	0	0	0
3. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	5 191	5 050	5 050
Całkowity wymóg kapitałowy	135 450	134 045	132 718
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	18,90%	18,90%	18,49%
Współczynnik kapitału Tier I (%)	18,90%	18,90%	18,49%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,90%	18,90%	18,49%
Dźwignia finansowa:			
Ekspozycje razem, w tym:	2 098 321	2 095 110	2 075 268
- pozycje pozabilansowe	26 069	26 069	26 069
- instrumenty pochodne	110 236	110 236	110 236
- inne ekspozycje z księgi bankowej	1 966 266	1 966 548	1 956 646
- odliczona kwota aktywów – Tier I	-4 250	-7 743	- 17 683
Fundusze własne	320 075	316 661	306 721
Wskaźnik dźwigni (%)	15,25%	15,11%	14,78%

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” został zatwierdzony do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 2016/1905 z dnia 22.09.2016 roku i ma zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2018 roku lub później.

Przepisy MSSF 15 mają zastosowanie do umów z klientami z wyjątkiem umów leasingowych objętych MSR 17 „Leasing”, instrumentów finansowych i innych praw lub zobowiązań umownych objętych MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”, umów ubezpieczeniowych objętych MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”.

MSSF 15 zakłada, że ujmowanie przychodu powinno odzwierciedlać przeniesienie przyrzeczonych towarów lub usług na klienta w kwocie, która odpowiada wynagrodzeniu, jakiego Bank spodziewa się w zamian za dane towary i usługi.

Zgodnie z MSSF 15 przeniesienie towarów i usług oparte jest na koncepcji przeniesienia kontroli na klienta, które może nastąpić w określonym momencie (dostawa towaru, wykonanie usługi) lub na przestrzeni czasu (przykładowo w czasie świadczenia usługi lub w trakcie powstawania zamówionego towaru).

MSSF 15 określa pięcioetapowy model ujmowania przychodów:

Etap 1: Identyfikacja umowy z klientem.

Etap 2: Identyfikacja odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Etap 3: Określenie ceny transakcyjnej.

Etap 4: Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych zobowiązań do wykonania świadczenia.

Etap 5: Ujęcie przychodu w chwili realizacji zobowiązania wynikającego z umowy.

Bank stosuje MSSF 15 od 1 stycznia 2018 roku. Bank dokonał analizy wpływu wdrożenia MSSF 15 i nie zidentyfikował umów o zmiennym niepewnym składniku wynagrodzenia oraz umów w przypadku których wdrożenie MSSF 15 mogłoby mieć wpływ na sprawozdanie finansowe.

Pozostałe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały zatwierdzone i opublikowane przez Unię Europejską i weszły w życie od lub po 1 stycznia 2018 roku.

Standard / Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później Ocena wpływu
MSSF 2 (zmiana) <i>„Płatności na bazie akcji”</i>	Zmiany wprowadzają wymogi w zakresie ujmowania: (i) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanymi w środkach pieniężnych; (ii) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; (iii) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikację transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.	1 stycznia 2018r. Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSSF 4 (zmiana) <i>„Umowy ubezpieczeniowe”</i>	Zmiany zostały wprowadzone w celu rozwiązania problemów wynikających z wdrożenia nowego standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe” przed wprowadzeniem nowego standardu zastępującego MSSF 4.	1 stycznia 2018r. Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
MSR 40 (zmiana) <i>„Nieruchomości inwestycyjne”</i>	Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 8 grudnia 2016 r. Określają, że jednostka dokonuje przeniesienia poszczególnych nieruchomości do lub z nieruchomości inwestycyjnych tylko wówczas, gdy istnieją dowody na zmianę sposobu ich użytkowania. Zmiana sposobu użytkowania występuje wtedy, gdy poszczególne nieruchomości spełnia lub przestała spełniać definicję nieruchomości inwestycyjnych. Zmiana intencji kierownictwa co do sposobu użytkowania nieruchomości sama w sobie nie stanowi przesłanki na zmianę sposobu użytkowania. Zmiany określają również, iż przykłady zawarte w paragrafie 57 nie stanowią zamkniętego katalogu przykładów (przed zmianą wykaz ten stanowi zamknięty katalog przykładów).	1 stycznia 2018r. Zmiana standardu nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.
KIMSF 22 <i>„Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”</i>	Interpretacja określa, iż w celu ustalenia kursu wymiany datą transakcji jest data początkowego ujęcia przedpłaty jako składnika aktywów niepieniężnych lub zobowiązania z tytułu odroczonej dochodów. Jeśli istnieje wiele płatności lub wpływów zaliczkowych, ustala się datę transakcji w odniesieniu do każdej płatności lub wpływów.	1 stycznia 2018r. Nowa interpretacja nie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.

<p>Zmiany do MSSF 2014-2016</p>	<p>Dokonano zmian do różnych standardów w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowanych głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa. Poprawki zawierają:</p> <p>(i) usunięcie paragrafów E3-E7 z krótkoterminowych zwolnień w MSSF 1, gdyż minął termin ich zastosowania,</p> <p>(ii) wyjaśnienie zakresu MSSF 12, określając, że wymogi dotyczące ujawniania informacji w MSSF 12, z wyjątkiem przypadków określonych w paragrafach B10-B16, dotyczące udziałów wymienionych w paragrafie 5, które zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży, jako przeznaczone do dystrybucji lub jako działalność zaniechana zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana”,</p> <p>(iii) wyjaśnienie w zakresie wyboru wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy inwestycji w jednostki stowarzyszone lub wspólne przedsięwzięcia, które znajdują się w posiadaniu organizacji typu venture-capital lub podobny podmiot. Zmiany wyjaśniają, że tego wyboru można dokonać w momencie początkowego ujęcia w odniesieniu do każdej inwestycji w jednostki stowarzyszone lub wspólne przedsięwzięcia (indywidualnie w odniesieniu do każdej inwestycji).</p>	<p>1 stycznia 2018r.</p> <p>Zmiany nie miały znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie jej pierwszego zastosowania.</p>
--	--	---

- p) **Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale jeszcze nie weszły w życie**

Standard / Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później Ocena wpływu
MSSF 16 <i>„Leasing”</i>	<p>MSSF 16 zastępuje MSR 17 Leasing oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy Standard eliminuje występujące obecnie rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym i wprowadza większość umów leasingu do sprawozdania z sytuacji finansowej.</p> <p>Zgodnie z MSSF 16 umowa jest, lub zawiera w sobie, leasing jeśli w zamian za wynagrodzenie przekazuje prawo do kontroli użytkowania zidentyfikowane składnika aktywów na dany okres. Dla takich umów nowy model wymaga ujęcia u leasingobiorców aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązania z tytułu leasingu w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Prawa do użytkowania podlegają amortyzacji, natomiast od zobowiązania nalicza się odsetki. Spowoduje to powstanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne.</p> <p>Nowy standard zawiera kilka wyłączeń o ograniczonej możliwości zastosowania, między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla umów leasingu o okresie poniżej 12 miesięcy bez opcji wykupu, oraz • dla umów leasingu dotyczących składnika aktywów o niskiej wartości. <p>Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostanie niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p> <p>Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16 i będzie stosował standard począwszy od 1 stycznia 2019 roku.</p> <p>Opis wpływu na sprawozdanie finansowe jest przedstawiony w niniejszym punkcie poniżej.</p>

<p>KIMSF 23 <i>„Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”</i></p>	<p>KIMSF 23 wyjaśnia ujęcie podatku dochodowego, w przypadku gdy zastosowane podejście nie zostało jeszcze zaakceptowane przez organy podatkowe, oraz ma na celu zwiększenie przejrzystości. Kluczową z punktu widzenia KIMFS 23 kwestią jest ocena prawdopodobieństwa zaakceptowania wybranego ujęcia podatkowego przez organy podatkowe. W przypadku jeśli jest prawdopodobne, że organy podatkowe zaakceptują ujęcie podatkowe, co do którego występuje niepewność, to należy ująć podatki w sprawozdaniu finansowym spójnie z zeznaniami podatkowymi bez odzwierciedlenia niepewności w ujęciu podatku bieżącego oraz odroczonego. W przeciwnym wypadku podstawę opodatkowania (lub stratę podatkową), wartości podatkowe oraz niewykorzystane straty podatkowe należy ująć w kwocie, która w lepszy sposób odzwierciedli rozstrzygnięcie niepewności, przy wykorzystaniu jednego najbardziej prawdopodobnego wyniku bądź wartości oczekiwanej (sumy ważonych prawdopodobieństwem możliwych rozwiązań). Jednostka musi założyć, że organy podatkowe dokonają weryfikacji niepewnego ujęcia podatkowego oraz mają pełną wiedzę o tym zagadnieniu.</p>	<p>1 stycznia 2019r. Nowa interpretacja nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>
<p>MSSF 9 (zmiany) <i>„Instrumenty finansowe”</i></p>	<p>Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą. Zmiany zostały wydane przez RMSR w dniu 12 października 2017 r. Zmiany modyfikują obowiązujące wymogi w MSSF 9 dotyczące praw z tytułu przedterminowego rozwiązania umowy na potrzeby umożliwienia wyceny według zamortyzowanego kosztu (lub, w zależności od modelu biznesowego, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody) nawet w przypadku ujemnych płatności kompensacyjnych. Zmiany przewidują, iż znak (plus bądź minus) kwoty przedpłaty nie jest istotny – tj. w zależności od stopy procentowej obowiązującej w momencie rozwiązania umowy, może zostać dokonana płatność na rzecz strony skutkująca wcześniejszą spłatą. Kalkulacja tej kompensaty musi być taka sama zarówno w przypadku kary za przedterminową spłatę jak również w przypadku zysku z tytułu wcześniejszej spłaty.</p>	<p>1 stycznia 2019r. Zmiana standardu nie będzie miała znaczącego wpływu na sprawozdanie finansowe w okresie ich pierwszego zastosowania.</p>

MSSF 16 „Leasing”

MSSF 16 „Leasing” został zatwierdzony do stosowania w państwach członkowskich Unii Europejskiej Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 2017/1986 z dnia 31 października 2017 roku i ma zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy obrotowe rozpoczynające się z dniem 1 stycznia 2019 roku lub później.

Bank nie skorzystał z możliwości wcześniejszego zastosowania MSSF 16 i będzie stosował standard począwszy od 1 stycznia 2019 roku.

Bank przedstawia pierwsze zastosowanie MSSF 16 retrospektywnie z łącznym efektem zastosowania ujętym na dzień pierwszego zastosowania, czyli 1 stycznia 2019 r., bez przekształcania danych porównawczych.

W ramach wdrożenia nowego standardu Bank dokonał analizy umów, w celu zidentyfikowania czy umowa spełnia definicję leasingu, tj. daje prawo kontroli użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów na dany okres w zamian za wynagrodzenie.

W przypadku leasingów wcześniej sklasyfikowanych jako leasingi operacyjne zgodnie z

MSR 17, Bank ujął zobowiązanie z tytułu leasingu wycenionego w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych krańcową stopą procentową. Równolegle Bank ujął składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania w kwocie równej zobowiązaniu z tytułu leasingu. Ujęcie kosztów związanych z tymi umowami leasingu uległo zmianie, ponieważ Bank ujął koszty amortyzacji prawa do korzystania z aktywów oraz koszty odsetkowe od zobowiązań z tytułu leasingu.

W przypadku leasingów, które sklasyfikowano jako leasingi finansowe zgodnie z MSR 17, wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązania z tytułu leasingu w dniu pierwszego zastosowania jest wartością bilansową składnika aktywów objętego leasingiem i zobowiązania z tytułu leasingu bezpośrednio sprzed tego dnia wycenioną zgodnie z MSR 17.

Bank jako leasingobiorca przyjmuje uproszczenia do zastosowania MSSF 16 w odniesieniu do następujących umów:

- leasing krótkoterminowy (czas trwania umowy na dzień zawarcia nie przekracza 12 miesięcy),
- leasing aktywów o niskiej wartości (do kwoty 20 tys. zł).

Umowy do których zostanie zastosowane uproszczenie, będą ujmowane podobnie do dotychczasowego leasingu operacyjnego, a więc nie będzie konieczności ujmowania w bilansie aktywów, a koszty ujmowane są liniowo lub w inny systematyczny sposób.

Na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 Bank zidentyfikował następujące umowy wynikające z umów leasingu operacyjnego i ujął je jako aktywa i zobowiązania:

- dwie umowy dotyczące samochodów osobowych,
- dwie umowy najmu powierzchni biurowej.

W związku z planowaną przeprowadzką siedziby głównej Banku umowy dotyczące najmu powierzchni biurowej siedziby na dzień pierwszego zastosowania MSSF 16 są traktowane jako umowy krótkoterminowe i podlegają ujęciu uproszczonemu opisanemu powyżej.

Poniższa tabela przedstawia dane liczbowe na moment pierwszego zastosowania MSSF 16 dotyczące zidentyfikowanych umów leasingu operacyjnego:

W tysiącach zł

Aktywa		Zobowiązania	
Aktywa z tytułu prawa do użytkowania	578	Zobowiązania z tytułu leasingu	578

Bank dyskontuje opłaty leasingowe z zastosowaniem stopy procentowej leasingu, jeśli można ją łatwo ustalić. Oznacza to, że dla umów leasingu, dla których umowa wskazuje stopę procentową, Bank korzysta z niej w celu wyliczenia wartości bieżącej opłat. W przeciwnym razie, Bank stosuje krańcową stopę procentową, tj. stopę procentową jaką musiałby zapłacić, aby na podobny okres i przy podobnych zabezpieczeniach pożyczyć środki niezbędne do zakupu składnika aktywów o podobnej wartości jak składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Na dzień pierwszego zastosowania, Bank zastosował dwie stopy do dyskontowania opłat leasingowych:

- 1,64 % dla umów dotyczących samochodów osobowych (stopa wynikająca z umowy leasingu samochodów),
- 2,98% dla umów dotyczących najmu powierzchni biurowej (krańcowa stopa procentowa).

q) Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów, które zostały opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) i oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską

Standard/Interpretacja	Opis	Data wejścia w życie dla okresów rozpoczynających się w dniu oraz później Ocena wpływu
MSSF 10 (zmiana) <i>„Skonsolidowane sprawozdania finansowe”</i> oraz MSR 28 (zmiana) <i>„Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</i>	<p>Zmiany wyjaśniają że w przypadku transakcji dokonanej ze spółką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem zakres w jakim należy ująć związany z transakcją zysk lub stratę zależy od tego czy przekazane lub sprzedane aktywa stanowiły przedsięwzięcie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • całość zysku lub straty jest rozpoznawana w przypadku, gdy przeniesione aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia (niezależnie czy przedsięwzięcie ma formę jednostki zależnej czy też nie). • część zysku lub straty jest rozpoznawana w przypadku gdy transakcja dotyczy aktywów nie stanowiących przedsięwzięcia, nawet jeśli te aktywa znajdowały się w jednostce zależnej. 	<p>Komisja Europejska podjęła decyzję o odroczeniu zatwierdzenia tych zmian na czas nieokreślony</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiany standardów miały istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>
MSSF 17 <i>„Umowy ubezpieczeniowe”</i>	<p>MSSF 17, który zastępuje przejściowy standard MSSF 4 Umowy Ubezpieczeniowe który został wprowadzony w 2004 roku. MSSF 4 dawał jednostkom możliwość kontynuowania ujmowania umów ubezpieczeniowych według zasad rachunkowości obowiązujących w krajowych standardach, co w rezultacie oznaczało stosowanie wielu różnych rozwiązań.</p> <p>MSSF 17 rozwiązuje problem porównywalności stworzony przez MSSF 4 poprzez wymóg spójnego ujmowania wszystkich umów ubezpieczeniowych, co będzie korzystne zarówno dla inwestorów jak i ubezpieczycieli. Zobowiązania wynikające z umów będą ujmowane w wartościach bieżących, zamiast kosztu historycznego</p>	<p>1 stycznia 2021r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby nowy standard miał istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>
MSR 28 (zmiana) <i>„Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”</i>	<p>Zmiany wyjaśniają że jednostki ujmują inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach, dla których nie jest stosowana metoda praw własności, zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty Finansowe.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiana standardu miała istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>

Zmiany do MSSF 2015-2017	<p>Doroczne ulepszenia MSSF 2015-2017 zawierają cztery zmiany do standardów. Główne zmiany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśniają, że jednostka dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności kiedy obejmuje kontrolę nad tym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 3 Połączenia Przedsięwzięć; • wyjaśniają, że jednostka nie dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności kiedy uzyskuje współkontrolę nad wspólnym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 11 Wspólne Ustalenia Umowne; • wyjaśniają, że jednostka powinna zawsze ujmować konsekwencje podatkowe przepływów związanych z dywidendą w zysku lub stracie, innych całkowitych dochodach lub kapitale w zależności od tego, gdzie transakcja lub zdarzenie, która była podstawą ujęcia dywidendy została ujęta; oraz • wyjaśniają, że jednostka powinna wyłączyć z pożyczonych środków bez ściśle określonego celu środki pożyczone specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów do czasu, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania dostosowywanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży będą zakończone; środki pożyczane specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów nie stanowią środków pożyczanych w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów po tym, jak dostosowywany składnik aktywów jest już gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży. 	<p>1 stycznia 2019r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiany standardów miały istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>
MSR 19 (zmiana) <i>„Świadczenia pracownicze”</i>	<p>Zmiany do MSR 19 wyjaśniają w jaki sposób jednostki ujmują koszty w przypadku wystąpienia zmiany w programie określonych świadczeń.</p> <p>Zmiany wymagają od jednostki wykorzystania aktualnych założeń w przypadku zmiany, ograniczenia lub rozliczenia planu aby ustalić koszty bieżącego zatrudnienia oraz odsetki netto dla pozostałego okresu sprawozdawczego od momentu zmiany planu.</p>	<p>1 stycznia 2019r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiana standardu miała istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>
MSSF 3 (zmiana) <i>„Połączenia przedsięwzięć”</i>	<p>Zmiany zawężają i wyjaśniają definicję przedsięwzięcia. Umożliwiają również przeprowadzenie uproszczonej oceny czy zespół aktywów i działań stanowi grupę aktywów a nie przedsięwzięcie.</p>	<p>1 stycznia 2020r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiana standardu miała istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>
MSR 1 (zmiana) <i>„Prezentacja sprawozdań finansowych”</i> oraz MSR 8 (zmiana) <i>„Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”</i>	<p>Zmiany ujednolicają i wyjaśniają definicję „Istotny” oraz zawierają wytyczne w celu zwiększenia spójności stosowania tego konceptu w międzynarodowych standardach sprawozdawczości finansowej.</p>	<p>1 stycznia 2020r.</p> <p>Bank nie oczekuje aby zmiany standardów miały istotny wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p>

Noty do rachunku zysków i strat

1) Wynik z tytułu odsetek

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek od:		
Należności od banków	671	-44
Kredytów udzielonych klientom	57 379	55 955
- w tym, kredytów, dla których została stwierdzona utrata wartości	9 226	6 382
Papierów wartościowych	2 002	2 345
Instrumentów zabezpieczających	5 700	6 428
	65 752	64 684

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018 - 31.12.2018		
Przychody z tytułu odsetek od:	Wyceniane wg zamortyzowane go kosztu	Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy
Należności od banków	671	0	0
Kredytów udzielonych klientom	57 379	0	0
Papierów wartościowych	0	2 002	0
Instrumentów zabezpieczających	0	5 700	0
RAZEM	58 050	7 702	0

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Koszty z tytułu odsetek od:		
Zaciągniętych kredytów i pożyczek	-3 422	-2 732
Wyemitowanych papierów wartościowych	-33 027	-31 394
Pozostałych zobowiązań wobec klientów	-61	-63
	-36 510	-34 189

Wykazane powyżej kwoty kosztów odsetkowych dotyczą zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu.

Wynik z tytułu odsetek	29 242	30 495
-------------------------------	---------------	---------------

2) Wynik z tytułu prowizji i opłat

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Przychody w tytułu prowizji i opłat		
Prowizje i opłaty od kredytów i pożyczek	751	1 433
	<u>751</u>	<u>1 433</u>
Koszty z tytułu prowizji i opłat		
Prowizje i opłaty od kredytów i pożyczek	-179	-193
Prowizje za przelewy i inne transakcje płatnicze	-394	-291
	<u>-573</u>	<u>-484</u>
Wynik z tytułu prowizji i opłat	<u>178</u>	<u>949</u>

3) Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Wynik z pozycji wymiany (różnice kursowe)	1 565	1 164
Wynik z wyceny walutowych odpisów na oczekiwane straty kredytowe	-472	546
Wynik z instrumentów pochodnych	981	896
Wynik na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu	<u>2 074</u>	<u>2 606</u>

4) Wynik z inwestycji finansowych

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Wynik ze sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	X	126
	<u>X</u>	<u>126</u>

5) Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej dla instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	202	X
Wynik z tytułu modyfikacji nieistotnej dla instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (instrumenty dłużne)	0	X
	<u>202</u>	<u>X</u>

6) Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania aktywów i zobowiązań finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Dla instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu	20	X
Dla instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody (instrumenty dłużne)	1019	X
	<u>1 039</u>	<u>X</u>

7) Pozostałe przychody operacyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	130	16
Przychody z tytułu odzyskanych kosztów windykacji (w tym opłaty sądowe, komornicze)	45	45
Przychody z tytułu odzyskanych należności nieściągalnych (kredyty i inne należności finansowe)	6	61
Inne	10	7
	<u>191</u>	<u>129</u>

8) Ogólne koszty administracyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Koszty pracownicze:		
Wynagrodzenia	-11 462	-10 025
Świadczenia pracownicze	-1 549	-1 678
Rezerwa na pracownicze sprawy sporne	486	-68
Koszty utrzymania i wynajmu budynków	-1 441	-1 578
Pozostałe koszty administracyjne	-6 116	-5 855
- w tym składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny	-1 160	-1 426
- w tym składki na pokrycie kosztów nadzoru nad bankami (KNF)	-177	-147
Amortyzacja:		
Rzeczowych aktywów trwałych	-378	-342
Wartości niematerialnych	-44	-54
	<u>-20 504</u>	<u>-19 600</u>

Składki i wpłaty na Bankowy Fundusz Gwarancyjny poniesione w 2018 i 2017 roku dotyczą rocznej składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków.

Bank nie ponosi składki na fundusz gwarancyjny banków, gdyż podstawa wyznaczenia składki na fundusz gwarancyjny (tj. kwota środków gwarantowanych) wynosi 0 zł.

9) Wynik z tytułu odpisów na oczekiwane straty kredytowe, odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości i rezerw

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Należności od banków wycenianych wg zamortyzowanego kosztu	-1	0
Kredyty i pożyczki wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	-9 208	-6 938
Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	6	0
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	552	0
	<u>-8 651</u>	<u>-6 938</u>

10) Pozostałe koszty operacyjne

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Koszty z tytułu korekty odsetek, zwrotów opłat i prowizji i innych przychodów zaliczonych wcześniej do przychodów	-118	-198
Koszty z tytułu rezerwy na nierozliczone koszty prospektu emisji listów zastawnych	-214	0
Inne	-1	-1
	<u>-333</u>	<u>-199</u>

11) Podatek dochodowy

Ujęty w rachunku zysków i strat

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Bieżący podatek		
Bieżący rok	-271	-1 117
Podatek odroczony		
Powstanie i odwrócenie się różnic przejściowych	-613	-677
Razem podatek dochodowy w rachunku zysków i strat	-884	-1 794

Podatek odroczony ujęty bezpośrednio w kapitałach dotyczących pozycji, które mogą być przeklasyfikowane do rachunku zysków i strat

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Związanych z wyceną aktywów finansowych do wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	65	X
Związanych z wyceną do wartości godziwej aktywów dostępnych do sprzedaży (papiery dłużne)	X	-197
Związanych z wyceną przepływów pieniężnych dot. rachunkowości zabezpieczeń	111	-84
	176	-281

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem	3 438	7 568
Obciążenie podatkowe według krajowej stawki podatku	-653	-1 438
<i>Obciążenia z tytułu kosztów nie stanowiących kosztów uzyskania przychodu</i>	<i>1 807</i>	<i>1 871</i>
<i>Przychody niepodlegające opodatkowaniu</i>	<i>-592</i>	<i>0</i>
Efekt podatkowy – różnica pomiędzy obciążeniem podatkowym wg stawki efektywnej	231	356
Obciążenie podatkowe efektywne	-884	-1 794
Krajowa stawka podatkowa	19,0%	19,0%
Efektywna stawka podatkowa	25,7%	23,7%

11a) Należność/zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Należność z tytułu bieżącego podatku dochodowego	709	245
Zobowiązanie z tytułu bieżącego podatku dochodowego	<u>0</u>	<u>0</u>

11b) Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związane są z następującymi pozycjami:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki naliczone	1 508	1 379
Odpisy na aktywa finansowe	11 260	7 498
Pozostałe rezerwy	606	594
Odsetki i ujemne różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	176	50
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	0	0
	<u>13 550</u>	<u>9 521</u>

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego związana jest z następującymi pozycjami:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki naliczone	9 115	8 271
Odsetki i dodatnie różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	1 285	1 218
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	1 007	644
	<u>11 407</u>	<u>10 133</u>

Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki naliczone	-7 607	-6 892
Odpisy na aktywa finansowe	11 260	7 498
Pozostałe rezerwy	606	594
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-1 109	-1 168
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	-1 007	-644
	<u>2 143</u>	<u>-612</u>

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2018 roku

<i>W tysiącach zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2018 r.	Początkowe zastosowanie MSSF 9	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2018 r.
Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto					
Odsetki naliczone	-6 892	0	-780	65	-7 607
Odpisy na aktywa finansowe	7 498	3 192	570	0	11 260
Pozostałe rezerwy	594	0	12	0	606
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-1 168	0	-52	111	-1 109
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	-644	0	-363	0	-1 007
	-612	3 192	-613	176	2 143

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2017 roku

<i>W tysiącach zł</i>	Saldo na 1 stycznia 2017 r.	Zmiany odnoszone na wynik finansowy	Zmiany odnoszone na kapitał	Saldo na 31 grudnia 2017 r.
Aktywa/rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego netto				
Odsetki naliczone	-5 793	-902	-197	-6 892
Odpisy na aktywa finansowe	7 087	411	0	7 498
Pozostałe rezerwy	594	0	0	594
Odsetki i różnice z tytułu wyceny instrumentów pochodnych	-1 149	65	-84	-1 168
Wycena należności metodą zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem efektywnej stopy procentowej	-393	-251	0	-644
	346	-677	-281	-612

Aktywa oraz rezerwa z tytułu podatku odroczonego są tworzone w wyniku występowania różnic przejściowych w związku z różnym okresem ujmowania wybranych przychodów i kosztów dla celów księgowych oraz podatkowych.

W ocenie Banku, brak jest przesłanek, aby aktywo z tytułu odroczonego podatku w kwocie 2 143 tys. zł wykazana na 31 grudnia 2018 roku nie była możliwa w całości do zrealizowania.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku nie występowały nierozliczone straty podatkowe, niewykorzystane ulgi podatkowe, w związku z którymi nie ujęto w bilansie składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

12) Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie podstawowego zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2018 r. oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 2 554 tys. zł (2017: 5 774 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących na koniec okresu sprawozdawczego tj. 31 grudnia 2018 r. w liczbie 2 230 (2017: 2 230).

Podstawowy zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk za okres	2 554	5 774
Podstawowy zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy	<u><u>1,15</u></u>	<u><u>2,59</u></u>

Rozwodniony zysk przypadający na jedną akcję

Wyliczenie rozwodnionego zysku przypadającego na jedną akcję na dzień 31 grudnia 2018 r. oparte było na zysku przypadającym na zwykłych akcjonariuszy w kwocie 2 554 tys. zł (2017: 5 774 tys. zł) oraz średniej ważonej ilości akcji zwykłych występujących na koniec okresu sprawozdawczego tj. 31 grudnia 2018 r. w liczbie 2 230 (2017: 2 230), skorygowaną o wpływ wszystkich rozwadniających potencjalnych akcji zwykłych.

Na 31 grudnia 2018 roku i 31 grudnia 2017 roku w Banku nie występują instrumenty rozwadniające w postaci obligacji zamiennych na akcje.

Rozwodniony zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk za okres	2 554	5 774
Rozwodniony zysk przypadający na zwykłych akcjonariuszy	<u><u>1,15</u></u>	<u><u>2,59</u></u>

Noty do sprawozdania z sytuacji finansowej

13) Należności od Banku Centralnego

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Środki na rachunku bieżącym w Banku Centralnym	1	1
Lokaty w Banku Centralnym	54 000	50 049
Należności od Banku Centralnego brutto	54 001	50 050
Odpisy na oczekiwane straty / Odpisy z tytułu utraty wartości	0	0
Należności od Banku Centralnego netto	54 001	50 050

Należności wobec Banku Centralnego wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Środki pieniężne na rachunku w Narodowym Banku Polskim ze względu na brak konieczności utrzymywania rezerwy obowiązkowej służą w całości bieżącej działalności Banku.

14) Należności od banków

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Rachunki bieżące	13 011	11 110
Lokaty w bankach	0	0
Należności od banków brutto	13 011	11 110
Odpisy na oczekiwane straty / Odpisy z tytułu utraty wartości	-12	0
Należności od banków netto	12 999	11 110

Należności wobec banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności od banków wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	13 011	11 110
Należności od banków brutto	13 011	11 110
Odpisy na oczekiwane straty / Odpisy z tytułu utraty wartości	-12	0
Należności od banków netto	12 999	11 110

Należności od banków wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
PLN	4 334	4
EUR	7 604	5 833
CHF	925	5 090
USD	148	183
Razem brutto	13 011	11 110
Odpisy na oczekiwane straty / Odpisy z tytułu utraty wartości	-12	0
Należności od banków netto	12 999	11 110

15) Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Pochodne instrumenty finansowe (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych)	26	110
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	26	110

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	26	110
Razem aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	26	110

Aktywa/zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) – wartości nominalne i ich wycena

Na dzień 31 grudnia 2018 r.	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Wartości godziwe		
<i>W tysiącach zł</i>	poniżej 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku	Razem	Aktywa	Zobowiązania
Walutowe instrumenty pochodne						
Instrumenty znajdujące się w obrocie pozagiełdowym:						
Kontrakty walutowe (FX)	174	0	0	174	6	0
Swapy walutowe (FX Swap)	92 453	0	0	92 453	20	6
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Razem	92 627	0	0	92 627	26	6

Na dzień 31 grudnia 2017 r. <i>W tysiącach zł</i>	Wartość nominalna instrumentów o terminie pozostającym do realizacji			Razem	Wartości godziwe	
	poniżej 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	powyżej 1 roku		Aktywa	Zobowiązania
Walutowe instrumenty pochodne						
Instrumenty znajdujące się w obrocie pozagiełdowym:						
Kontrakty walutowe (FX)	2 015	0	0	2 015	8	2
Swapy walutowe (FX Swap)	28 372	0	0	28 372	102	9
Pozostałe kontrakty walutowe (CIRS)	0	0	0	0	0	0
Razem	30 387	0	0	30 387	110	11

Kontrakty walutowe

Pozycje pieniężne denominowane w obcej walucie są zabezpieczane za pomocą walutowych instrumentów pochodnych (swapy walutowe oraz CIRS). Swapy walutowe są instrumentami polegającymi na równoczesnym, natychmiastowym kupnie/sprzedży waluty oraz jej terminowym odkupie/odsprzedaży po kursie ustalonym w dniu zawarcia transakcji. CIRS-y dodatkowo polegają na wymianie płatności odsetkowych w różnej walucie. Zasady wymiany płatności ustalane są z chwilą zawarcia transakcji. Korzyścią z posiadania tych instrumentów jest zabezpieczenie przed ryzykiem kursowym.

Bank nie zawierał kontraktów futures oraz opcji.

Wg stanu na 31 grudnia 2018 r. oraz wg stanu na 31 grudnia 2017 r. Bank nie posiadał wbudowanych instrumentów pochodnych.

Wg stanu na 31 grudnia 2018 r. oraz wg stanu na 31 grudnia 2017 r. nie było dodatkowych warunków dotyczących instrumentów finansowych, które - w przypadku wystąpienia - znacznie zmieniłyby profil płatności/ryzyka.

16) Kredyty i pożyczki udzielone klientom

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Osoby fizyczne	976 850	909 843
Firmy i przedsiębiorstwa indywidualne	901 875	911 922
Sektor publiczny (jednostki budżetowe)	435 726	5 320
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	1 827 085
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe / Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608	-52 270
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843	1 774 815

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Kredyty i pożyczki wg terminów zapadalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	190 523	167 673
od 1 do 3 miesięcy	45 569	15 738
od 3 miesięcy do 1 roku	146 433	99 393
od 1 roku do 5 lat	870 072	637 709
powyżej 5 lat	1 061 854	906 572
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	1 827 085
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe / Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608	-52 270
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843	1 774 815

Kredyty i pożyczki wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
PLN	1 380 221	881 206
EUR	511 909	483 081
CHF	417 398	457 885
USD	4 923	4 913
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	1 827 085
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe / Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608	-52 270
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843	1 774 815

Zgodnie z MSSF 9 w momencie rozpoznania utraty wartości odsetki ujmowane w rachunku wyników są liczone od wartości pomniejszonej o odpis na oczekiwane straty kredytowe (netto), natomiast w bilansie odsetki naliczone liczone są od wartości brutto ekspozycji. Różnica ujęta jest w odpisie z tytułu utraty wartości. Wzrost wartości odpisów aktualizujących, oprócz wzrostu wynikającego z uwzględnienia oczekiwanych strat kredytowych odzwierciedlonych w Wyniku z lat ubiegłych, obejmuje również zmiany odzwierciedlające nowe podejście do ujmowania odsetek.

Na koniec 2018 roku Bank dokonał częściowego odpisania wierzytelności, w stosunku do której nie ma uzasadnionych oczekiwań odzysku. Częściowemu odpisaniu (tj. usunięciu z ewidencji bilansowej) podlegają odsetki umowne. Wg stanu na 31 grudnia 2018 roku Bank dokonał częściowego odpisania odsetek umownych w wysokości 49 008 tys. PLN.

17) Dłużne papiery wartościowe

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	99 828	X
Dłużne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	X	120 300
Razem	99 828	120 300
Odpisy na oczekiwane straty (*)	-92	0

(*) Odpis dotyczący dłużnych papierów wartościowych wycenianych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody jest ujęty w pozycji „Kapitał z aktualizacji wyceny” i nie pomniejsza wartości bilansowej.

Wycena obligacji skarbowych jest wyliczana w oparciu o notowania Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie.

Dłużne papiery wartościowe wyceniane wg wartości godziwej

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Papiery wartościowe Skarbu Państwa:		
Bony skarbowe	0	0
Obligacje	99 828	120 300
	99 828	120 300

Dłużne papiery wartościowe wg terminów zapadalności

Na dzień 31 grudnia 2018 r.	do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
<i>W tysiącach zł</i>					
Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	0	0	25 232	74 596	99 828
Dłużne papiery wartościowe	0	0	25 232	74 596	99 828

Na dzień 31 grudnia 2017 r.	do 3 m-cy	od 3 m-cy do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
<i>W tysiącach zł</i>					
Aktywa dostępne do sprzedaży	15 136	0	45 485	59 679	120 300
Dłużne papiery wartościowe	15 136	0	45 485	59 679	120 300

Zmiana stanu papierów wartościowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Stan na początek okresu	120 300	118 763
Zakup	70 000	70 000
Sprzedaż i wykup	-90 000	-68 200
Zmiany wartości godziwej	-434	1 041
Odsetki naliczone	1 764	2 145
Rozliczone odsetki należne	-2 042	-2 403
Inne zmiany/rozliczenie dyskonta	240	-1 046
Stan na koniec okresu	99 828	120 300

18) Rzeczowe aktywa trwałe

W tysiącach zł

	Grunty i budynki	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Razem
Wartość w cenie nabycia						
Saldo na dzień 1 stycznia 2017 r.	556	65	499	3 604	16	4 740
Zwiększenia	0	0	47	174	0	221
Zmniejszenia	0	0	-46	-21	-16	-83
Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r.	556	65	500	3 757	0	4 878
Saldo na dzień 1 stycznia 2018 r.	556	65	500	3 757	0	4 878
Zwiększenia	0	0	0	218	0	218
Zmniejszenia	0	-14	-273	-174	0	-461
Saldo na dzień 31 grudnia 2018 r.	556	51	227	3 801	0	4 635
Umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości						
Saldo na dzień 1 stycznia 2017 r.	42	56	315	3 338	0	3 751
Amortyzacja bieżącego okresu	56	4	90	192	0	342
Likwidacja i sprzedaż	0	0	-46	-21	0	-67
Saldo na dzień 31 grudnia 2017 r.	98	60	359	3 509	0	4 026
Saldo na dzień 1 stycznia 2018 r.	98	60	359	3 509	0	4 026
Amortyzacja bieżącego okresu	57	4	78	239	0	378
Likwidacja i sprzedaż	0	-14	-273	-174	0	-461
Saldo na dzień 31 grudnia 2018 r.	155	50	164	3 574	0	3 943
Wartość bilansowa						
Na dzień 1 stycznia 2017 r.	514	9	184	266	16	989
Na dzień 31 grudnia 2017 r.	458	5	141	248	0	852
Na dzień 1 stycznia 2018 r.	458	5	141	248	0	852
Na dzień 31 grudnia 2018 r.	401	1	63	227	0	692

W 2018 roku wartość nabytych i wytworzonych przez Bank składników rzeczowych aktywów trwałych wynosi 218 tys. zł (w roku 2017 wynosiła 221 tys. zł), natomiast wartość składników zbytych i zlikwidowanych wynosi 461 tys. zł (w roku 2017 wynosiła 67 tys. zł).

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank nie zawarł umów z kontrahentami na nabycie w przyszłości rzeczowych aktywów trwałych.

19) Wartości niematerialne

<i>W tysiącach zł</i>	Patenty, znaki towarowe i podobne wartości	Oprogramowanie	Nakłady	Razem
Wartość w cenie nabycia				
Saldo na 1 stycznia 2017 r.	2	6 394	0	6 396
Zwiększenia	0	74	0	74
Zmniejszenia	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2017 r.	2	6 468	0	6 470
Saldo na 1 stycznia 2018 r.	2	6 468	0	6 470
Zwiększenia	0	222	0	222
Zmniejszenia	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2018 r.	2	6 690	0	6 692
Umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości				
Saldo na 1 stycznia 2017 r.	2	6 360	0	6 362
Amortyzacja bieżącego okresu	0	54	0	54
Likwidacja i sprzedaż	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2017 r.	2	6 414	0	6 416
Saldo na 1 stycznia 2018 r.	2	6 414	0	6 416
Amortyzacja bieżącego okresu	0	44	0	44
Likwidacja i sprzedaż	0	0	0	0
Saldo na 31 grudnia 2018r.	2	6 458	0	6 460
Wartości bilansowe				
Na dzień 1 stycznia 2017 r.	0	34	0	34
Na dzień 31 grudnia 2017 r.	0	54	0	54
Na dzień 1 stycznia 2018 r.	0	54	0	54
Na dzień 31 grudnia 2018 r.	0	232	0	232

W 2018 roku Bank nie likwidował wartości niematerialnych, natomiast nabył wartości niematerialne w wysokości 222 tys. zł W roku 2017 Bank nie likwidował wartości niematerialnych, natomiast nabył wartości niematerialne w wysokości 74 tys. zł.

Zobowiązania umowne

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank nie zawarł umów z kontrahentami na nabycie w przyszłości wartości niematerialnych.

20) Inne aktywa

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Dłużnicy różni	1 874	1 493
Koszty do rozliczenia w czasie	373	325
Pozostałe	17	16
	<u>2 264</u>	<u>1 834</u>

21) Zobowiązania wobec banków

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Otrzymane linie kredytowe	242 929	406 007
Zabezpieczenia pieniężne	1 470	0
Razem brutto	<u>244 399</u>	<u>406 007</u>
Odsetki	14	60
Razem - zobowiązania wobec banków	<u>244 413</u>	<u>406 067</u>

Zobowiązania wobec banków wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

W 2018 roku Bank wywiązywał się ze wszystkich zobowiązań wynikających z umów zawartych z bankami.

Zobowiązania wobec banków wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	1 470	0
od 1 do 3 miesięcy	49 839	0
od 3 miesięcy do 1 roku	105 090	67 123
od 1 roku do 5 lat	88 000	338 884
Razem brutto	<u>244 399</u>	<u>406 007</u>
Odsetki	14	60
Razem - zobowiązania wobec banków	<u>244 413</u>	<u>406 067</u>

Zobowiązania wobec banków wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
PLN	124 429	0
EUR	119 970	67 123
CHF	0	338 884
Razem brutto	<u>244 399</u>	<u>406 007</u>
Odsetki	14	60
Razem - zobowiązania wobec banków	<u>244 413</u>	<u>406 067</u>

22) Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Pochodne instrumenty finansowe (ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych)	6	11
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	6	11

Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu wyceniane są do wartości godziwej przez wynik finansowy.

Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu) wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	6	11
Razem brutto	6	11

Szczegółowe informacje dotyczące instrumentów finansowych zaprezentowano w nocie 15.

23) Zobowiązania wobec klientów

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
<i>Kaucje stanowiące zabezpieczenie kredytów</i>		
Osoby fizyczne	98	147
Firmy i przedsiębiorstwa indywidualne	9 508	9 153
Razem brutto	9 606	9 300
Odsetki	357	339
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 963	9 639

Zobowiązania wobec klientów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	0	0
od 1 do 3 miesięcy	0	43
od 3 miesięcy do 1 roku	1 841	1 003
od 1 roku do 5 lat	1 727	760
powyżej 5 lat	6 038	7 494
Razem brutto	9 606	9 300
Odsetki	357	339
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 963	9 639

Zobowiązania wobec klientów wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
PLN	7 160	7 844
EUR	2 418	1 430
CHF	28	26
Razem brutto	9 606	9 300
Odsetki	357	339
Razem - zobowiązania wobec klientów	9 963	9 639

24) Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu emisji hipotecznych listów zastawnych	1 182 791	1 203 968
Zobowiązania z tytułu emisji publicznych listów zastawnych	339 570	0
Zobowiązania z tytułu emisji obligacji	299 745	0
Razem brutto	1 822 106	1 203 968
Odsetki	7 821	7 339
Razem - zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 829 927	1 211 307

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wyceniane są według zamortyzowanego kosztu.

Bank terminowo wywiązuje się z zobowiązań z tytułu wykupu własnych dłużnych papierów wartościowych.

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
do 1 miesiąca	51 600	0
od 1 do 3 miesięcy	54 822	41 705
od 3 miesięcy do 1 roku	455 437	0
od 1 roku do 5 lat	1 003 502	1 012 633
powyżej 5 lat	256 745	149 630
Razem brutto	1 822 106	1 203 968
Odsetki	7 821	7 339
Razem - zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 829 927	1 211 307

Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych wg walut

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
PLN	1 493 156	843 185
EUR	328 950	360 783
Razem brutto	1 822 106	1 203 968
Odsetki	7 821	7 339
Razem - zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	1 829 927	1 211 307

Wyemitowane papiery wartościowe wg rodzaju

Na dzień 31 grudnia 2018 r.

<i>W tysiącach</i>	wartość nominalna	warunki oprocentowania	termin wykupu	rynek notowań
Hipoteczne listy zastawne PLN	100 000	Wibor 6M + 1,00%	28-paź-2020	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	250 000	Wibor 6M + 1,18%	14-mar-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor 6M + 1,11%	22-lis-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor 6M + 1,30%	22-lut-2022	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	45 200	Wibor 6M + 0,95%	18-mar-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor 6M + 0,95%	22-mar-2023	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor 6M + 0,73%	20-wrz-2024	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor 6M + 0,73%	11-cze-2025	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	10 000	Wibor 6M + 0,73%	11-cze-2025	Catalyst*
Hipoteczne listy zastawne EUR	4 500	Euribor 6M + 1,25%	15-maj-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	12 000	Euribor 6M + 1,10%	10-sty-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	15 000	Stałe 2,45%	12-lut-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	25 000	Euribor 6M + 0,75%	28-kwi-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	20 000	Euribor 6M + 0,75%	24-wrz-2021	Catalyst
Publiczne listy zastawne PLN	340 375	Wibor 3M +0,45%	10-wrz-2025	ASO Catalyst
Obligacje	300 000	Wibor 3M +0,45%	18-wrz-2019	nd

* - notowane od 09 stycznia 2019 r.

W 2018 r. emisja serii LZ-II-06 o wartości 10 mln EUR została wykupiona w całości w terminie wykupu.

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

<i>W tysiącach</i>	wartość nominalna	warunki oprocentowania	termin wykupu	rynek notowań
Hipoteczne listy zastawne PLN	100 000	Wibor + 1,00%	28-paź-2020	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	250 000	Wibor + 1,18%	14-mar-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,11%	22-lis-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	150 000	Wibor + 1,30%	22-lut-2022	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	45 200	Wibor + 0,95%	18-mar-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,95%	22-mar-2023	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,73%	20-wrz-2024	Catalyst*
Hipoteczne listy zastawne PLN	50 000	Wibor + 0,73%	11-cze-2025	Catalyst**
Hipoteczne listy zastawne EUR	10 000	Euribor + 1,70 %	11-lut-2018	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	4 500	Euribor + 1,25 %	15-maj-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	12 000	Euribor + 1,10 %	10-sty-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	15 000	Stałe 2,45%	12-lut-2021	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	25 000	Euribor + 0,75 %	28-kwi-2019	Catalyst
Hipoteczne listy zastawne EUR	20 000	Euribor + 0,75 %	24-wrz-2021	Catalyst

* - notowane od 23 października 2017 r.

** - notowane od 12 stycznia 2018 r.

W 2017 r. emisja serii LZ-II-05 o wartości 150 mln PLN została wykupiona w całości w terminie wykupu.

W dniu 24 lipca 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao umowę przelewu wierzytelności z tytułu kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego na łączną kwotę 440 500 tys. PLN, wprowadzone do rejestru zabezpieczenia publicznych listów zastawnych w dniu 30 lipca 2018 roku.

Na podstawie Uchwały nr 124/2018 z dnia 13 sierpnia 2018 roku Zarządu Banku w sprawie emisji Serii NPLZ-01 publicznych listów zastawnych na kwotę do 350 000 tys. PLN w dniu 30 sierpnia 2018 r. przeprowadzono emisję ww. publicznych listów zastawnych. Emisja została przeprowadzona w trybie art. 33 pkt 2 Ustawy o Obligacjach w związku z art. 8 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Listach Zastawnych i Bankach Hipotecznych. Listy zastawne nie były oferowane w trybie oferty publicznej w rozumieniu art. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej.

Kwota emisji wyniosła 350 000 tys. PLN. Oprocentowanie listów zastawnych ustalono w wysokości stopy referencyjnej WIBOR 3M i marży. Termin wykupu ustalono na 10 września 2025 r. Publiczne listy zastawne serii NPLZ-01 kwartalnie podlegają amortyzacji, tj. częściowemu wykupowi w wysokości 2,75% wartości nominalnej.

W dniu 10 sierpnia 2018 roku w ramach nowo ustanowionego programu emisji obligacji o łącznej wartości nominalnej do 1 000 000 tys. PLN, wyemitowano pierwszą serię obligacji na kwotę 300 000 tys. PLN z terminem wykupu 18 września 2019 roku. Emisja obligacji służyła refinansowaniu linii kredytowej zaciągniętej przez Bank w 2010 r. w kwocie 95 mln CHF w UniCredit Bank Ireland plc. Oprocentowanie obligacji ustalono w wysokości stopy referencyjnej WIBOR 3M i marży. Termin wykupu ustalono na 18 września 2019 roku.

Zabezpieczenie emisji hipotecznych listów zastawnych stanowią wierzytelności wpisane do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych.

Zabezpieczenie emisji publicznych listów zastawnych stanowią wierzytelności wpisane do rejestru zabezpieczenia publicznych listów zastawnych.

Szczegółowe informacje zaprezentowano w notcie 33.

25) Rezerwy

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Rezerwy na świadczenia emerytalne	191	262
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	5	510
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	6	0
	202	772

Zmiana stanu rezerw

<i>W tysiącach zł</i>	1 stycznia 2018 r.	Początkowe zastosowanie MSSF 9	Utworzenie	Rozwiązanie	Wykorzysta nie	31 grudnia 2018 r.
Rezerwy na świadczenia emerytalne	262	0	0	-71	0	191
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	510	0	0	-486	-19	5
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	0	544	133	-671	0	6
	772	544	133	-1 227	-20	202

<i>W tysiącach zł</i>	1 stycznia 2017 r.	Utworzenie	Rozwiązanie	Wykorzystanie	31 grudnia 2017 r.
Rezerwy na świadczenia emerytalne	241	30	0	-9	262
Rezerwy na pracownicze sprawy sporne	442	68	0	0	510
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	0	0	0	0	0
	683	98	0	-9	772

26) Inne zobowiązania

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Rezerwa na koszty administracyjne	3 430	2 877
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	347	416
Wierzyciele różni	2 245	1 755
Rozliczenia publiczno-prawne	415	404
	6 437	5 452

27) Kapitał własny

Kapitał zakładowy

Akcje

	Akcje zwykłe 31.12.2018		Akcje zwykłe 31.12.2017	
	Liczba akcji	Wartość nominalna	Liczba akcji	Wartość nominalna
	<i>szt.</i>	<i>tys. zł</i>	<i>szt.</i>	<i>tys. zł</i>
Akcje wyemitowane na dzień 1 stycznia	2 230	223 000	2 230	223 000
Emisja akcji za środki pieniężne	0	0	0	0
Akcje wyemitowane na dzień 31 grudnia – w pełni opłacone	2 230	223 000	2 230	223 000

Zestawienie akcji wg poszczególnych serii/emisji

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji
A	akcje zwykłe imiennie	300	30 000	opłacone gotówką	7-wrz-1995
B	akcje zwykłe imiennie	555	55 500	opłacone gotówką	1-paź-1996
C	akcje zwykłe imiennie	1	100	opłacone gotówką	18-sie-1997
D	akcje zwykłe imiennie	11	1 100	opłacone gotówką	1-cze-1999
E	akcje zwykłe imiennie	625	62 500	opłacone gotówką	25-kwi-2000
F	akcje zwykłe imiennie	206	20 600	opłacone gotówką	16-cze-2005
G	akcje zwykłe imiennie	256	25 600	opłacone gotówką	29-wrz-2006
H	akcje zwykłe imiennie	276	27 600	opłacone gotówką	11-wrz-2007

Ogółem liczba wyemitowanych akcji wynosi 2 230 sztuk. Wartość nominalna każdej akcji wynosi 100 tys. zł. Każda akcja daje prawo do jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy.

Akcjonariuszem Banku jest Bank Pekao S.A. w Warszawie, który dysponuje 2 230 akcjami stanowiącymi 100% kapitału zakładowego Banku i uprawniającymi Bank Pekao S.A. do wykonywania prawa głosu ze 100% akcji.

Efekt gospodarki hiperinflacyjnej

Od daty zarejestrowania kapitału emisyjnego we wrześniu 1995 r. do grudnia 1996 r. Bank funkcjonował w warunkach hiperinflacji. MSR 29 „Sprawozdawczość finansowa w warunkach hiperinflacji” wymaga przekształcenia każdego składnika kapitału akcjonariuszy (z wyjątkiem niepodzielonych zysków i nadwyżki z przeszacowania) przez ogólną indeksację cen w okresie hiperinflacji. Takie retrospektywne zastosowanie skutkowało by wzrostem kapitału zakładowego o 7 785 tys. zł oraz spadkiem niepodzielonego zysku z lat ubiegłych w tym okresie w ekwiwalentnej kwocie.

Pozostałe kapitały:

Kapitał zapasowy

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kapitał zapasowy na dzień 1 stycznia	73 079	64 358
podział wyniku finansowego	5 774	8 721
Kapitał zapasowy na dzień 31 grudnia	<u>78 853</u>	<u>73 079</u>

Kapitał rezerwowy i kapitał z aktualizacji wyceny

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kapitały rezerwowe		
kapitał rezerwowy	17 222	17 222
fundusz ogólnego ryzyka bankowego	6 100	6 100
	<u>23 322</u>	<u>23 322</u>
Kapitał z aktualizacji wyceny		
wycena papierów wartościowych w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	634	X
wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	X	911
wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających	3 541	4 013
	<u>4 175</u>	<u>4 924</u>

Podział zysku za rok ubiegły

Zgodnie z decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 14 czerwca 2018 r. całość zysku netto Banku za 2017 rok w kwocie 5 774 tys. zł została przeznaczona na zwiększenie kapitału zapasowego.

Dywidenda

Zgodnie z decyzją Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 14 czerwca 2018 r. Bank w 2018 roku nie wypłacał dywidendy.

Proponowany podział zysku za bieżący rok obrotowy

Zarząd Banku proponuje całość zysku netto Banku za 2018 rok w kwocie 2 554 tys. zł przeznaczyć na zwiększenie kapitału zapasowego.

Strata z lat ubiegłych

W wyniku początkowego zastosowania MSSF 9 Bank odnotował w 2018 r. stratę w wysokości 13 616 tys. zł.

Proponowany sposób pokrycia straty z lat ubiegłych

Zarząd Banku proponuje całość straty z lat ubiegłych w kwocie 13 616 tys. zł pokryć z kapitału zapasowego.

28) Rachunkowość zabezpieczeń

Bank podjął decyzję, aby skorzystać z wyboru jaki daje MSSF 9 i kontynuuje stosowanie zasad rachunkowości zgodnych z MSR 39. Decyzja ta ma zastosowanie do wszystkich relacji zabezpieczających, dla których Bank stosuje i będzie stosował rachunkowość zabezpieczeń w przyszłości.

Bank na dzień 31 grudnia 2018 roku stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

W okresie od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. Bank kontynuował rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych o zmiennym oprocentowaniu, zabezpieczonych instrumentami typu currency interest rate swap (CIRS) oraz rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) z tytułu aktywów finansowych o zmiennym oprocentowaniu i zobowiązań finansowych o stałym oprocentowaniu, zabezpieczonych instrumentem typu interest rate swap (IRS).

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych kredytów i emisji hipotecznych listów zastawnych zmiennoprocentowych

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza część ryzyka stopy procentowej wynikające ze zmienności przepływów pieniężnych na aktywach i zobowiązaniach finansowych o zmiennym oprocentowaniu poprzez transakcje CIRS.

Pozycja zabezpieczane

Pozycję zabezpieczaną stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów (kredyty) i portfela zobowiązań (emisje hipotecznych listów zastawnych) o zmiennej stopie procentowej.

Instrumenty zabezpieczające

Pozycję zabezpieczającą stanowią transakcje CIRS, w których Bank płaci zmiennoprocentowe przepływy walutowe, a otrzymuje zmiennoprocentowe przepływy złotowe.

Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym

Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczanych jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji CIRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych

Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana przez CIRS będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 17 marca 2023 roku.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych kredytów na zmienną stopę i emisji hipotecznych listów zastawnych na stałą stopę

Opis relacji zabezpieczającej

Bank zabezpiecza część ryzyka zmiany przyszłych przepływów pieniężnych na aktywach finansowych o zmiennym oprocentowaniu i zobowiązaniach finansowych o stałym oprocentowaniu poprzez transakcje IRS.

Pozycja zabezpieczana

Pozycję zabezpieczaną stanowią przepływy pieniężne z tytułu portfela aktywów zmiennoprocentowych (kredyty) i portfela pasywów (emisje hipotecznych listów zastawnych) o stałej stopie procentowej.

Instrumenty zabezpieczające

Pozycję zabezpieczającą stanowią transakcje IRS, w których Bank płaci zmiennoprocentowe przepływy walutowe, a otrzymuje stałoprocentowe przepływy walutowe.

Sposób ujęcia w sprawozdaniu finansowym

Efektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczanych jest księgowana w kapitale z aktualizacji wyceny. Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających jest prezentowana w wyniku na instrumentach finansowych przeznaczonych do obrotu. Odsetki od transakcji IRS i pozycji zabezpieczanych są ujmowane w wyniku odsetkowym.

Okres, w którym oczekuje się wystąpienia przepływów pieniężnych

Oczekuje się, że pozycja zabezpieczana będzie generować przepływy pieniężne w okresie do 15 lutego 2021 roku.

Poniższa tabela prezentuje wartości nominalne i oprocentowanie instrumentów pochodnych zabezpieczających.

Na dzień 31 grudnia 2018 r.

		Termin zapadalności			RAZEM wartość nominalna	
		poniżej 3 mies.	od 3 mies. do 1 roku	powyżej 1 roku		
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	CHF	Wartość nominalna (tys. zł)	57 249	0	1 984 632	2 041 881
	/	Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	2,27	0	2,12	
	PLN	Średni kurs CHF/PLN	3,4730	0	3,9162	
	EUR	Wartość nominalna (tys. zł)	0	0	51 600	51 600
	/	Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0	0	1,81	
	PLN	Średni kurs EUR/PLN	0	0	4,2770	
swapy stopy procentowej (IRS)	EUR	Wartość nominalna (tys. zł)	0	0	64 500	64 500
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0	0	1,43	
Wartość nominalna razem			57 249	0	2 100 732	2 157 981

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

			Termin zapadalności			RAZEM wartość nominalna
			poniżej 3 mies.	od 3 mies. do 1 roku	powyżej 1 roku	
Instrumenty pochodne stanowiące zabezpieczenie przepływów pieniężnych związane ze stopą procentową						
walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	CHF / PLN	Wartość nominalna (tys. zł)	53 508	0	1 644 479	1 697 987
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	2,28	0	2,12	
		Średni kurs CHF/PLN	3,4730	0	3,9443	
	EUR / PLN	Wartość nominalna (tys. zł)	0	0	50 051	50 051
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0	0	1,81	
		Średni kurs EUR/PLN	0	0	4,2770	
swapy stopy procentowej (IRS)	EUR	Wartość nominalna (tys. zł)	0	0	62 564	62 564
		Średnie oprocentowanie nogi stałej (%)	0	0	1,43	
Wartość nominalna razem			53 508	0	1 757 094	1 810 602

Poniższa tabela prezentuje wpływ zabezpieczenia przepływów pieniężnych na bilans i wynik finansowy

Na dzień 31 grudnia 2018 r.

W tysiącach zł

	walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	swapy stopy procentowej (IRS)
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE		
Wartość nominalna	2 093 481	64 500
Wartość bilansowa – aktywa	3 908	2 839
Wartość bilansowa - zobowiązania	5 248	0
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Pochodne instrumenty zabezpieczające	Pochodne instrumenty zabezpieczające
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów	154	-626
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	0	0
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacja	0	0
POZYCJE ZABEZPIECZANE		
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	0	0
Saldo pozycji kapitału z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	1 953	1 588
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	0	0

Na dzień 31 grudnia 2017 r.*W tysiącach zł*

	walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	swapy stopy procentowej (IRS)
INSTRUMENTY ZABEZPIECZAJĄCE		
Wartość nominalna	1 748 038	62 564
Wartość bilansowa – aktywa	3 941	3 586
Wartość bilansowa - zobowiązania	2 938	0
Nazwa linii w bilansie, w której zaprezentowano instrument zabezpieczający	Pochodne instrumenty zabezpieczające	Pochodne instrumenty zabezpieczające
Zyski lub straty wynikające z zabezpieczenia pozycji netto, ujęte w odrębnej linii pozostałych całkowitych dochodów	1 314	-957
Kwota nieefektywności zabezpieczenia rozpoznana w rachunku zysków i strat	0	0
Kwota przeniesiona z kapitału z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych do rachunku zysków i strat jako korekta reklasyfikacja	0	0
POZYCJE ZABEZPIECZANE		
Kwota zmiany wartości godziwej derywatu hipotetycznego reprezentującego pozycję zabezpieczaną, która to zmiana jest podstawą do oszacowania nieefektywności zabezpieczenia w danym okresie	0	0
Saldo pozycji kapitału z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych, dla których rachunkowość zabezpieczeń będzie kontynuowana po zakończeniu danego okresu sprawozdawczego	1 799	2 214
Saldo pozostające w pozycji kapitału z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych dla tych relacji, dla których rachunkowość zabezpieczeń nie jest już stosowana	0	0

W 2018 roku wszystkie powiązania zabezpieczające utrzymywane przez Pekao Bank Hipoteczny S.A. były efektywne. W związku z tym, zamiana wyceny instrumentów zabezpieczających do wartości godziwej była ujmowana w funduszu z aktualizacji wyceny w kwocie 472 tys. zł (zmniejszenie). Stan funduszu z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosił 3 541 tys. zł.

W 2017 roku wszystkie powiązania zabezpieczające utrzymywane przez Pekao Bank Hipoteczny S.A. były efektywne. W związku z tym, zamiana wyceny instrumentów zabezpieczających do wartości godziwej była ujmowana w funduszu z aktualizacji wyceny w kwocie 357 tys. zł (zwiększenie). Stan funduszu z aktualizacji wyceny instrumentów zabezpieczających na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosił 4 013 tys. zł.

Przychody z tytułu odsetek od instrumentów zabezpieczających zostały zaprezentowane w nocie 1.

Pozostałe noty

29) Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym Banku

Wartość godziwa bilansowych i pozabilansowych instrumentów finansowych jest to cena, za którą można sprzedać pozycję aktywów lub zaspokoić zobowiązania na zasadzie transakcji pomiędzy świadomymi i dobrze poinformowanymi stronami na warunkach rynkowych.

Na 31 grudnia 2018 roku i na 31 grudnia 2017 roku Bank dokonywał klasyfikacji aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do trzech kategorii:

- poziom 1 – wyceniane bezpośrednio na podstawie cen z aktywnego rynku (obligacje skarbowe)
- poziom 2 – wyceniane modelem na podstawie obserwowanych na rynku stawek i cen (instrumenty pochodne rynku walutowego i rynku stopy procentowej)
- poziom 3 – wyceniane modelem na podstawie nieobserwowanych na rynku stawek i cen

Wycena do wartości godziwej wykonywana jest bezpośrednio przez Departament Zarządzania Ryzykiem umiejscowiony w Obszarze Ryzyka, który jest w pełni niezależny od jednostek zawierających transakcje. Metodyka wyceny do wartości godziwej, podlega zatwierdzeniu na poziomie Zarządu Banku. Adekwatność metod wyceny podlega bieżącej analizie oraz cyklicznym przeglądom.

Na dzień 31 grudnia 2018 r.

<i>W tysiącach zł</i>	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa			
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	26	0
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	99 828	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	6 747	0
	99 828	6 773	0
Zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	6	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	5 248	0
	0	5 254	0

Na dzień 31 grudnia 2017 r.

<i>W tysiącach zł</i>	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
Aktywa			
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	110	0
Instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży	120 300	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	7 527	0
	120 300	7 637	0
Zobowiązania			
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	0	11	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	2 938	0
	0	2 949	0

Instrumenty finansowe nie wyceniane w wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym Banku

W Banku znajdują się instrumenty finansowe, które w sprawozdaniu nie są prezentowane w wartości godziwej. Wartość godziwa stanowi cenę, którą otrzymano by za sprzedaż składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach między uczestnikami rynku na dzień wyceny.

Dla większości instrumentów finansowych Banku nie istnieje aktywny rynek, szacunki wartości godziwej oparte są o przewidywany przyszły przepływ środków pieniężnych, który jest dyskontowany przy użyciu bieżących stóp procentowych (z uwzględnieniem marż) w celu uzyskania wartości bieżącej netto.

Dla pozycji należności od Banku Centralnego oraz należności od banków ze względu na ich krótki termin zapadalności Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową.

Do kalkulacji wartości godziwej kredytów udzielonych klientom zastosowano wysokość aktualnie oferowanych marż z uwzględnieniem stosowanej metodologii wyliczania utraty wartości ekspozycji kredytowych (opisanej w notach poświęconych polityce rachunkowości).

Do kalkulacji wartości godziwej długoterminowych zobowiązań wobec banków wykorzystano przyszłe przepływy środków pieniężnych wynikające z tych zobowiązań. Przepływy te zostały zdyskontowane przy użyciu rynkowych stóp procentowych uwzględniających wysokość marż dostępnych na rynku międzybankowym. Do określenia wartości godziwej krótkoterminowych zobowiązań wobec banków, ze względu na ich krótki termin zapadalności, Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest zgodna z wartością bilansową.

Dla pozycji zobowiązania wobec klientów Bank przyjął, że szacunkowa wartość godziwa jest na poziomie równym wartości bilansowej.

Wartość godziwa listów zastawnych, ze względu na brak aktualnych notowań na rynku Catalyst, została wyliczona w oparciu o przewidywane przyszłe przepływy. Przepływy te zostały zdyskontowane przy użyciu rynkowych stóp procentowych uwzględniających wysokość marż dostępnych na rynku.

Na dzień 31 grudnia 2018 r.*W tysiącach zł*

	Metoda wyceny	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa			
Należności od Banku Centralnego oraz należności od banków	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	67 000	67 000
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	zdyskontowane przepływy pieniężne	2 234 843	2 186 353
		2 301 843	2 253 353
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	zdyskontowane przepływy pieniężne	244 413	244 802
Zobowiązania wobec klientów	wartość wymaganej zapłaty	9 963	9 963
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 829 927	1 841 085
		2 084 303	2 095 850

Na dzień 31 grudnia 2017 r.*W tysiącach zł*

	Metoda wyceny	Wartość bilansowa	Wartość godziwa
Aktywa			
Należności od Banku Centralnego oraz należności od banków	wartość wymaganej zapłaty z uwzględnieniem utraty wartości	61 160	61 160
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 774 815	1 711 182
		1 835 975	1 772 342
Zobowiązania			
Zobowiązania wobec banków	zdyskontowane przepływy pieniężne	406 067	408 132
Zobowiązania wobec klientów	wartość wymaganej zapłaty	9 639	9 639
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	zdyskontowane przepływy pieniężne	1 211 307	1 226 316
		1 627 013	1 644 087

30) Płatności z tytułu umowy najmu

Aktualna siedziba Banku znajduje się w Warszawie przy ulicy Skierniewickiej 10a. Zmiana siedziby Banku nastąpiła w dniu 25 lutego 2019 roku. Poprzedni adres siedziby to ul. Wołoska 18 w Warszawie.

W 2018 r. i 2017 r. Bank poniósł opłaty z tytułu umowy najmu powierzchni biurowej i miejsc parkingowych w wysokości odpowiednio: 1 269 tys. zł oraz 1 333 tys. zł. Powyższe opłaty zostały ujęte w rachunku zysku i strat w pozycji ogólne koszty administracyjne.

Całkowite zobowiązania z tytułu umów najmu prezentuje poniższa tabela. Zobowiązania z tytułu umów najmu wg stanu na 31 grudnia 2018 roku dotyczą zobowiązań dla umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. Wołoskiej 18 (do lutego 2019 roku), jak również nowej umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. Skierniewickiej 10a (od lutego 2019 roku do lutego 2025 roku – okres najmu zgodnie z umową 72 miesiące). Zobowiązania z tytułu umów najmu wg stanu na 31 grudnia 2017 roku zostały wyliczone na okres 10 lat licząc od daty zmiany siedziby Banku, tj. od marca 2016 roku, i dotyczą one umowy najmu powierzchni biurowej przy ul. Wołoskiej 18.

Zobowiązania wg terminów wymagalności

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
poniżej 1 roku	659	1 325
od 1 roku do 5 lat	2 445	5 299
powyżej 5 lat	829	4 306
Razem	3 933	10 930

Dane w tabeli zostały wyliczone na podstawie umowy najmu, powiększone o 23% VAT.

31) Leasing finansowy

Bank zawarł jako leasingobiorca umowy leasingu finansowego, których przedmiotem są samochody osobowe.

Umowy dają Bankowi możliwość zakupu środków po zakończeniu okresu leasingu.

Wartość bilansowa netto aktywów stanowiących przedmiot leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosiła 64 tys. zł, natomiast na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiła 142 tys. zł

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych	67	150
Odsetki z rat niezapadłych	-2	-7
Należności z tytułu leasingu finansowego - wartość bilansowa	65	143

Kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
poniżej 1 roku	61	83
od 1 roku do 5 lat	6	67
Razem	67	150

32) Zobowiązania warunkowe

Informacja o wszczętych postępowaniach sądowych

Na dzień 31 grudnia 2018 r. nie występują postępowania przed sądem lub organami administracji państwowej dotyczące zobowiązań lub wierzytelności Banku, których wartość stanowiłaby, co najmniej 10 % kapitałów własnych Banku.

Łącznie wartość wszystkich prowadzonych spraw sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych podjętych w celu zaspokojenia wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów wynosi 218 152 tys. zł. Na wspomniane wierzytelności Bank utworzył odpisy na oczekiwane straty kredytowe w wysokości 150 020 tys. zł. Część wspomnianych wierzytelności z tytułu udzielonych kredytów jest zaewidencjonowana w ewidencji pozabilansowej.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. Bank jest stroną pozwaną w postępowaniach przed sądami powszechnymi, w których łączna wartość przedmiotu sporu obejmuje kwotę 11 314 tys. zł. W związku z ww. postępowaniami Bank na dzień 31 grudnia 2018 roku ma utworzoną rezerwę w wysokości 5 tys. zł.

W wyniku przebiegu poszczególnych spraw sądowych, w szczególności podejmowanych czynności procesowych i orzeczeń sądowych, oraz wobec oceny zmniejszenia ryzyka niekorzystnych dla Banku rozstrzygnięć sądów, w 2018 roku została podjęta decyzja o rozwiązaniu rezerwy w łącznej wysokości 486 tys. zł.

W prezentowanym zakresie, 22 postępowań przeciwko Bankowi ma związek z kredytami denominowanymi tj. umowami, w których kredyt w CHF jest obsługiwany w PLN, a powód wskazuje w tym kontekście na niedozwolone postanowienia umowne, przy czym jedynie część postępowań obejmuje roszczenia o zapłatę, natomiast pozostała część stanowi powództwa o ustalenie. Łączna wartość przedmiotu sporu w tych sprawach to 9 989 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku nie zakończyło się żadne z postępowań sądowych, o których mowa powyżej, przy czym do dnia podpisania sprawozdania zakończyły się dwa postępowania prawomocnymi wyrokami korzystnymi dla Banku.

Zobowiązania warunkowe do udzielenia kredytów

Bank posiada zobowiązania do udzielenia kredytów. Na zobowiązania te składają się niewypłacone środki pieniężne z podpisanych umów kredytowych.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania do wypłaty kredytów	2 148	52 138

Zobowiązania z tytułu transakcji pozabilansowych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu transakcji pozabilansowych - instrumenty pochodne (CIRS, IRS, FX SWAP, FX)	4 489 373	3 786 149

Otrzymane pozabilansowe zobowiązania

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Finansowe, w tym:	507 030	432 849
<i>od podmiotów finansowych</i>	507 030	432 849
Gwarancyjne, w tym	307 500	356 720
<i>od podmiotów finansowych</i>	307 500	356 720
Razem	814 530	789 569

Istotny wpływ na poziom ww. zobowiązań ma zawarta przez Bank z Bankiem Pekao S.A. umowa o linię wielowalutową. W dniu 29 czerwca 2018 r. Bank podpisał aneks do ww. umowy zwiększający kwotę dostępnego limitu kredytowego o kwotę 250 mln PLN. Łączna wartość dostępnego dla Banku limitu kredytowego od ww. dnia wynosi 750 mln PLN.

33) Aktywa stanowiące zabezpieczenie

Aktywa stanowiące zabezpieczenie emisji hipotecznych listów zastawnych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Nominalna wartość wierzytelności zabezpieczonych hipoteką oraz środków dodatkowych, wpisanych do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych	1 473 378	1 574 510
Wartość odsetek od wierzytelności wg stanu na koniec okresu	40 138	43 949
Nominalna wartość hipotecznych listów zastawnych wg stanu na koniec okresu	1 184 150	1 205 983
Wartość odsetek od wyemitowanych hipotecznych listów zastawnych wg stanu na koniec okresu	27 630	30 522
Nadzabezpieczenie kapitału	289 228	368 527
Nadzabezpieczenie odsetek	12 508	13 427

Aktywa stanowiące zabezpieczenie emisji publicznych listów zastawnych

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Nominalna wartość wierzytelności zabezpieczonych hipoteką oraz środków dodatkowych, wpisanych do rejestru zabezpieczenia publicznych listów zastawnych	430 570	0
Wartość odsetek od wierzytelności wg stanu na koniec okresu	5 284	0
Nominalna wartość publicznych listów zastawnych wg stanu na koniec okresu	340 375	0
Wartość odsetek od wyemitowanych publicznych listów zastawnych wg stanu na koniec okresu	2 558	0
Nadzabezpieczenie kapitału	90 195	0
Nadzabezpieczenie odsetek	2 726	0

Zasady emisji hipotecznych i publicznych listów zastawnych, których zabezpieczenie stanowią wierzytelności banku hipotecznego określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r. poz. 1771 z późn. zm.)

W przypadku ogłoszenia upadłości banku hipotecznego środki uzyskane w wyniku wyegzekwowania wierzytelności wpisanych do rejestru zabezpieczenia listów zastawnych mogą być wykorzystane wyłącznie dla zaspokojenia roszczeń wynikających z listów zastawnych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie środków gwarantowanych przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kwota zobowiązań podlegających zabezpieczeniu(*)	0	0
Kwota aktywów zabezpieczających	200	200

(*) Środki pieniężne, będące przedmiotem kaucji stanowiących zabezpieczenie kredytów (art. 102 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe) nie są gwarantowane przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, natomiast są podstawą do obliczania funduszu ochrony środków gwarantowanych.

Aktywa stanowiące zabezpieczenie składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji wniesionej w formie zobowiązania do zapłaty

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kwota zobowiązań podlegających zabezpieczeniu	776	428
Kwota aktywów stanowiących zabezpieczenie	998	599

Zgodnie z możliwością wnoszenia składek w formie zobowiązań do zapłaty przewidzianą w art. 303 ust. 1 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 roku o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2017 roku, poz. 1937 z późn.zm.), Bank wnosi maksymalną możliwą kwotę tj. 30% składki na fundusz przymusowej restrukturyzacji w formie zobowiązań do zapłaty.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Bank dokonał blokady 1000 sztuk obligacji skarbowych WZ0524 (ISIN: PL0000110615), o łącznej wartości nominalnej 1 000 000,00 PLN, zdeponowanych w KDPW SA w celu zabezpieczenia zobowiązań z tytułu składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji.

34) Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Dla celów sprawozdania z przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ich ekwiwalenty obejmują salda o krótszym niż 3 miesiące terminie zapadalności.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Należności od Banku Centralnego	54 001	50 050
Należności od banków	12 999	11 110
	67 000	61 160

Przepływy pieniężne z tytułu odsetek i dywidend:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Odsetki od zaciągniętych długoterminowych kredytów	1 113	1 640
Odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	33 026	31 394
	34 139	33 034

35) Jednostki powiązane

Proces kredytowy w odniesieniu do Kierownictwa Banku oraz podmiotów powiązanych z Bankiem

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, zawieranie transakcji o charakterze kredytowym z kierownictwem Banku oraz podmiotami z nimi powiązanymi, następuje na podstawie Regulaminu uchwalonego przez Radę Nadzorczą Banku.

Regulamin określa szczególne zasady podejmowania decyzji o zawarciu transakcji z wyżej wymienionymi osobami i podmiotami, w tym szczególnie decyzyjne uprawnione do podejmowania decyzji. W szczególności decyzje o udzieleniu kredytu członkom Rady Nadzorczej Banku, członkom Zarządu Banku lub podmiotom powiązanym z nimi kapitałowo lub organizacyjnie, w kwocie przekraczającej równowartość 10 000 Euro obliczonej w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski i obowiązującego na moment podejmowania decyzji, łącznego zaangażowania Banku w stosunku do danej osoby lub podmiotu, podejmują Zarząd Banku i Rada Nadzorcza Banku w formie oddzielnych uchwał.

Uchwały podejmowane są w głosowaniu tajnym, większością 2/3 głosów, w obecności co najmniej połowy składu organu, a w przypadku Rady Nadzorczej także w obecności jej niezależnych członków. Z posiedzenia głosowania sporządza się protokół odzwierciedlający przebieg obrad wraz ze wskazaniem w szczególności: imion i nazwisk obecnych na posiedzeniu członków Rady Nadzorczej/Zarządu Banku, liczby głosów oddanych na poszczególne uchwały oraz zdań odrębnych i/lub w przypadku transakcji nie przekraczającej równowartości 10 000 Euro obliczonej w złotych według kursu średniego ogłaszanego przez NBP i obowiązującego na moment podejmowania decyzji, łącznego zaangażowania Banku w stosunku do danej osoby lub podmiotu, decyzje podejmuje Zarząd Banku.

Członkowie Kierownictwa Banku i podmioty z nimi powiązane kapitałowo lub organizacyjnie mogą korzystać z oferowanych przez Bank produktów kredytowych według zasad i na warunkach standardowo oferowanych przez Bank. W szczególności w odniesieniu do tych osób i podmiotów Bank nie stosuje korzystniejszych stóp oprocentowania kredytów.

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana jest zgodnie z metodologią stosowaną przez Bank, adekwatnie do segmentu klienta i rodzaju transakcji.

W odniesieniu do podmiotów powiązanych z Bankiem stosowany jest standardowy proces kredytowy.

Transakcje z podmiotami powiązanymi

Bank przeprowadza transakcje z podmiotem dominującym oraz podmiotami powiązanymi w ramach Grupy Pekao oraz PZU.

Transakcje z podmiotami powiązanymi dokonywane są w ramach normalnej działalności biznesowej. Obejmują one głównie kredyty, depozyty, transakcje wymiany walut obcych.

Wartość transakcji z podmiotami powiązаныmi na koniec roku oraz koszty i przychody za rok obrotowy prezentują poniższe tabele.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018		31.12.2017	
	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU
Należności z odsetkami, w tym:				
Lokaty	0	0	0	0
Rachunek bieżący	12 999	0	11 110	0
Dodatnia wartość godziwa z tyt. instrumentów pochodnych	6 767	0	7 629	0
Pozostałe aktywa	98	5	30	9
Zobowiązania, w tym:				
Zobowiązania wobec banków	244 413	0	67 127	0
Listy zastawne	10 015	0	0	0
Ujemna wartość godziwa z tyt. instrumentów pochodnych	5 254	0	2 949	0
Pozostałe zobowiązania	0	54	0	122
Transakcje pochodnymi instrumentami finansowymi, w tym:				
Transakcje wymiany walut:				
Forward, swap walutowy	92 453	0	30 156	0
CIRS	2 093 481	0	1 748 038	0
IRS	64 500	0	62 564	0

Przychody i koszty dotyczące transakcji z podmiotami powiązаныmi

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018-31.12.2018		01.01.2017-31.12.2017		
	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU	Bank Pekao S.A.	Pozostałe podmioty Grupy Pekao S.A. i PZU	Podmioty Grupy UCG**
Przychody z tytułu odsetek:					
w tym od instrumentów zabezpieczających	6 337	0	6 375	0	0
	5 700	0	6 428	0	0
Koszty z tytułu odsetek:					
w tym od listów zastawnych	2 889	4	1 699	7	699*
	585	0	615	0	0
Koszty z tytułu prowizji	372	2	272	0	0
Wynik na operacjach instrumentami finansowymi wycenianymi do wartości godziwej przez wynik finansowy	981	0	896	0	0
Pozostałe koszty	1 061	221	1 105	165	5

* - w tym, od UniCredit Bank Ireland plc

** - dane za okres od 01.01.2017 do 31.05.2017 (w dniu 07 czerwca 2017 r. UniCredit S.p.A dokonał sprzedaży akcji Banku Pekao stanowiącej 32,8% udziału w ogólnej liczbie głosów na WZ, jako dzień rozliczenia transakcji przyjęto dzień 31 maja 2017 r.)

36) Wynagrodzenia oraz informacje dotyczące systemu zmiennego wynagradzania

<i>W tysiącach zł</i>	01.01.2018- 31.12.2018 Członkowie Zarządu Banku	01.01.2017- 31.12.2017 Członkowie Zarządu Banku
Płace	2 248	1 456
Pozostałe	103	105
Rezerwa na premie	538	538
	2 889	2 099

Wynagrodzenia Członków Zarządu Banku w 2018 roku obejmują:

- płace – koszty wynagrodzeń bez wypłaconej premii z tytułu systemu zmiennego wynagradzania
- pozostałe – obejmują składki z tytułu ubezpieczeń społecznych
- rezerwa na premie – obejmuje rezerwę na systemy zmiennego wynagradzania ze składkami z tytułu ubezpieczeń społecznych.

W Banku funkcjonuje system zmiennego wynagradzania dla Kadry zarządzającej. Od 2016 roku systemami objęci są oprócz Zarządu Banku również pracownicy pełniący Funkcje Kluczowe w Banku (pracownicy zidentyfikowani jako osoby mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku).

W ramach niniejszego systemu uczestnik może otrzymać bonus uzależniony od realizacji indywidualnych celów uczestnika, długoterminowego podejścia motywacyjnego oraz wyników Banku. Bonus składa się z części gotówkowej i części w postaci akcji fantomowych.

W ramach Systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej za lata 2013-2016 uprawnieni byli Członkowie Zarządu otrzymali:

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2013 r. wynagrodzenie w wysokości 77 tys. zł (bez składek ZUS).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2014 r. wynagrodzenie w wysokości 119 tys. zł (bez składek ZUS).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2015 r. wynagrodzenie w wysokości 158 tys. zł (bez składek ZUS).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej wprowadzonego w 2016 r. otrzymali wynagrodzenie w wysokości 84 tys. zł (bez składek ZUS).

W ramach Systemu zmiennego wynagradzania dla kadry zarządzającej za lata 2016-2017 pracownicy pełniący Funkcje Kluczowe oraz uprawnieni pracownicy, którzy pełnili Funkcje Kluczowe otrzymali:

W ramach systemu zmiennego wynagradzania wprowadzonego w 2016 r. wynagrodzenie w wysokości 17 tys. zł (bez składek ZUS).

W ramach systemu zmiennego wynagradzania wprowadzonego w 2017 r. wynagrodzenie w wysokości 57 tys. zł (bez składek ZUS).

W ciągu okresu sprawozdawczego kończącego się w dniu 31 grudnia 2018 r. Bank posiadał następujące transakcje płatności w formie akcji fantomowych

**System 2013, System 2014, System 2015, System 2016,
System 2017**

Transakcje płatne w formie akcji fantomowych w środkach pieniężnych	
Data rozpoczęcia okresu oceny	System 2013: 1 stycznia 2013 System 2014: 1 stycznia 2014 System 2015: 1 stycznia 2015 System 2016: 1 stycznia 2016 System 2017: 1 stycznia 2017
Data przyznania programu	System 2013: 30 lipca 2013 System 2014: 31 lipca 2014 System 2015: 16 września 2015 System 2016: 19 września 2016 System 2017: 22 września 2017
Liczba przyznanych akcji fantomowych w ramach programu	System 2013: 2 587 sztuk System 2014: 2 011 sztuk System 2015: 2 661 sztuk System 2016: 2 993 sztuki System 2017: 722 sztuki
Data zapadalności	System 2013: 31 lipca 2018 System 2014: 31 lipca 2020 System 2015: 31 lipca 2021 System 2016: 31 lipca 2021 dla Funkcji Kluczowych; 31 lipca 2022 dla Członków Zarządu Banku System 2017: 31 lipca 2022 dla Funkcji Kluczowych; 31 lipca 2023 dla Członków Zarządu Banku
Data nabycia praw dla Systemu 2013	40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 40% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2014	40% w roku przyznania (rozliczenie po 3 letnim okresie retencji) 30% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 30% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2015	40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2016 - Zarząd Banku	40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2017 - Zarząd Banku	40% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 24% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 12% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po

	rocznym okresie retencji) 24% po 4 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2016 - Funkcje Kluczowe	60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Data nabycia praw dla Systemu 2017 - Funkcje Kluczowe	60% w roku przyznania (rozliczenie po 2 letnim okresie retencji) 20% po 2 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji) 20% po 3 latach od daty przyznania (rozliczenie po rocznym okresie retencji)
Warunki nabycia uprawnień	Ocena kontroli wyników Ocena zgodności Spełnienie warunków opartych na wynikach finansowych Banku za dany okres
Rozliczenie programu	W dniu nabycia uprawnień uczestnikowi zostaje wypłacona kwota środków pieniężnych stanowiąca iloczyn posiadanych przez uczestnika akcji fantomowych oraz 0,001 wartości jednostki księgowej Banku

Członkowie Rady Nadzorczej, z wyłączeniem niezależnych Członków Rady Nadzorczej, nie pobierają wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej Pekao Banku Hipotecznego S.A.

Niezależni Członkowie Rady Nadzorczej otrzymali w 2018 roku wynagrodzenie łącznie w wysokości 100 tys. zł (bez składek ZUS).

37) Umowy znaczące dla Banku, umowy współpracy, kooperacji

Umowy kredytowe

Pekao Bank Hipoteczny S.A. w roku 2018 zawarł następujące umowy znaczące dla Banku:

- W dniu 29 czerwca 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przeniesienia wierzytelności, na podstawie której Bank Pekao S.A. przeniósł na Bank część wierzytelności z tytułu kredytu konsorcjalnego udzielonego kredytobiorcy na podstawie umowy kredytu z dnia 29.06.2015 r. wraz z późniejszymi zmianami. Kwota przeniesionej wierzytelności to 3.000.000 EUR.
- W dniu 24 lipca 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przelewu wierzytelności, na podstawie której Bank nabył część wierzytelności Banku Pekao S.A. z tytułu kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego (JST) na podstawie umów kredytu, opisanych w poniższym zestawieniu:

Lp.	Umowa Kredytu	JST	Kwota Przelanej Wierzytelności (w PLN)
1.	Umowa z dnia 18.04.2011 r.	gmina	73.000.000
2.	Umowa z dnia 18.09.2014 r.	gmina	48.600.000
3.	Umowa z dnia 02.09.2015 r.	gmina	40.400.000
4.	Umowa z dnia 02.09.2015 r.	gmina	24.000.000
5.	Umowa z dnia 23.12.2009 r.	gmina	15.400.000
6.	Umowa z dnia 18.11.2013 r.	miasto	18.600.000
7.	Umowa z dnia 19.10.2012 r.	miasto	7.400.000
8.	Umowa z dnia 16.09.2009 r.	miasto	800.000
9.	Umowa z dnia 04.12.2009 r.	gmina	12.200.000

10.	Umowa z dnia 04.12.2009 r.	gmina	11.100.000
11.	Umowa z dnia 04.12.2009 r.	gmina	8.200.000
12.	Umowa z dnia 15.07.2014 r.	województwo	19.400.000
13.	Umowa z dnia 15.07.2014 r.	województwo	23.000.000
14.	Umowa z dnia 15.07.2014 r.	województwo	30.600.000
15.	Umowa z dnia 09.09.2014 r.	województwo	73.000.000
16.	Umowa z dnia 10.11.2017 r.	województwo	34.800.000

- W dniu 26 października 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przelewu wierzytelności, na podstawie której Bank nabył część wierzytelności Banku Pekao S.A. z tytułu kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego (JST) na podstawie umów kredytu, opisanych w poniższym zestawieniu:

Lp.	Umowa Kredytu	JST	Kwota Przelanej Wierzytelności (w PLN)
1.	Umowa z dnia 24.10.2013 r.	gmina	6.000.000
2.	Umowa z dnia 15.07.2014 r.	województwo	4.000.000

- W dniu 20 listopada 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przeniesienia wierzytelności, na podstawie której Bank Pekao SA przeniósł na Bank część wierzytelności z tytułu kredytu inwestycyjnego udzielonego kredytobiorcy na podstawie umowy kredytu z dnia 28.12.2010 r. wraz z późniejszymi zmianami. Kwota przeniesionej wierzytelności to 14.000.000 EUR.
- W dniu 27 grudnia 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przeniesienia wierzytelności, na podstawie której Bank Pekao SA przeniósł na Bank część wierzytelności z tytułu kredytu inwestycyjnego udzielonego kredytobiorcy na podstawie umowy kredytu z dnia 28.06.2016 r. z późniejszymi zmianami. Kwota przeniesionej wierzytelności to 7.000.000 EUR.
- W dniu 27 grudnia 2018 roku Bank zawarł z Bankiem Pekao S.A. umowę przeniesienia wierzytelności, na podstawie której Bank Pekao SA przeniósł na Bank część wierzytelności z tytułu kredytu inwestycyjnego udzielonego kredytobiorcy na podstawie umowy kredytu z dnia 28.06.2016 r. z późniejszymi zmianami. Kwota przeniesionej wierzytelności to 7.000.000 EUR.

Umowy dotyczące linii kredytowych

26 lutego 2018 r. Bank podpisał aneks do umowy dotyczącej linii kredytowej zawartej z Bankiem Pekao S.A. Aneks dotyczył przedłużenia okresu kredytowania oraz terminu ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego. Zgodnie z ww. aneksem okres kredytowania ustalono na dzień 28 lutego 2019 r., a termin ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego na dzień 28 lutego 2025 r. Równocześnie w aneksie ustalono nowe stawki marży kredytowej stosowanej dla ustalenia oprocentowania kredytu w rachunku bieżącym oraz transz linii kredytowej.

W dniu 29 czerwca 2018 r. Bank podpisał kolejny aneks do ww. umowy linii kredytowej zwiększający kwotę dostępnego limitu kredytowego o kwotę 250 mln PLN oraz modyfikujący stawki marży kredytowej stosowanej dla ustalenia oprocentowania kredytu w rachunku bieżącym oraz transz linii kredytowej. Korekta ww. stawek marży kredytowej została przeprowadzona również zgodnie z kolejnym aneksem z dnia 30 listopada 2018 r.

38) Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych („ZFŚS”)

Ustawa o Zakładowym Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 4 marca 1994 roku, z późniejszymi zmianami, wprowadziła wymóg tworzenia Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych przez pracodawców zatrudniających co najmniej 20 pracowników. Bank utworzył ZFŚS oraz dokonuje corocznych odpisów na rzecz ZFŚS zgodnie z przepisami określonymi w Ustawie. Podstawowym celem Funduszu jest finansowanie przez pracodawcę pomocy socjalnej na rzecz pracowników.

Stan Funduszu stanowią zakumulowane odpisy dokonane przez Bank na rzecz ZFŚS, zwiększone o odsetki od środków funduszu i wpływy z procentowanych pożyczek oraz pomniejszone o bezzwrotne wydatki z ZFŚS.

W bilansie Bank dokonał kompensaty aktywów i zobowiązań Funduszu, ze względu na fakt, że aktywa ZFŚS nie stanowią aktywów Banku. W związku z tym saldo z tytułu ZFŚS w bilansie Banku na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosło zero.

W poniższym zestawieniu przedstawiono rodzaje oraz wartość księgową aktywów, stanu Funduszu i kosztów związanych z ZFŚS:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Środki pieniężne na rachunku ZFŚS	165	148
Zadłużenie z tytułu udzielonych pożyczek	0	0
Aktywa ZFŚS	165	148
Stan ZFŚS	165	148
Odpisy dokonane na rzecz ZFŚS	113	113

Cele i zasady zarządzania ryzykiem

Strategia Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oparta jest o następujące kierunki działania:

- apetyt na ryzyko pozostaje na poziomie zapewniającym bezpieczne zarządzanie ryzykiem i utrzymanie wysokich ocen nadzorczych i ratingowych,
- kontynuowane będą działania w zakresie udzielania kredytów, monitorowania portfela i windykacji ekspozycji mające na celu poprawę jakości portfela kredytowego,
- zasady i procedury zarządzania ryzykiem pozostaną skoordynowane z zasadami i działaniami obowiązującymi w Banku Pekao SA,
- utrzymanie współczynnika wypłacalności i kapitału wewnętrznego na bezpiecznym poziomie przy zachowaniu standardów obowiązujących w grupie Banku Pekao SA,
- utrzymywanie aktywów płynnych w wysokości umożliwiającej efektywne zarządzanie płynnością przy zachowaniu zrównoważonej struktury przepływów określonej przez limity płynności strukturalnej oraz wewnętrzne i zewnętrzne normy płynności.

Kierując się powyższym Bank identyfikuje, mierzy, monitoruje i zarządza wszystkimi rodzajami ryzyk we współpracy z jednostkami kontroli ryzyka i zarządzania ryzykiem podmiotu dominującego.

W 2018 roku Bank aktualizował wewnętrzne zasady, regulacje i procedury działania w celu dostosowania procesu zarządzania ryzykami do nowych regulacji zewnętrznych wymagań nadzorczych i standardów Grupy Kapitałowej, do której Bank należy przy czym, poza zmienionymi zasadami klasyfikacji ekspozycji dla potrzeb odpisów aktualizujących i samych zasad szacowania tych odpisów, które to zostały dostosowywane do standardu MSSF9, działania te nie miały istotnego wpływu na jakość i zakres procesów zarządzania ryzykami.

Ponadto, w obszarze zarządzania ryzykami Bank dokonał zmian w strukturze organizacyjnej, których celem było zapewnienie większej efektywności i szybkości działania bez uszczerbku dla poziomu bezpieczeństwa Banku.

39) Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Rada Nadzorcza

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Ponadto sprawuje ona nadzór nad zgodnością polityki Grupy w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią i planem finansowym Grupy.

Zarząd

Zarząd jest odpowiedzialny za opracowanie, wdrażanie i funkcjonowanie procesów zarządzania ryzykiem poprzez m.in. wprowadzanie odpowiednich wewnętrznych regulacji z uwzględnieniem wyników kontroli audytu wewnętrznego.

Zarząd odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, procesu obliczania kapitału wewnętrznego oraz za efektywność przeglądu procesu wyliczania kapitału wewnętrznego i jego monitoring. Ponadto wprowadza niezbędne korekty lub udoskonalenia do tych procesów i systemów, co do których zachodzi taka konieczność. Konieczność ta może być spowodowana zmianami poziomu ryzyka w działalności Grupy, czynnikami otoczenia gospodarczego lub nieprawidłowościami w funkcjonowaniu procesów lub systemów.

Zarząd okresowo przedkłada Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat typów, skali, istotności ryzyk, na które narażona jest Grupa, jak również metod wykorzystywanych do ich zarządzania.

Zarząd ocenia, czy działalność taka jak: identyfikacja, pomiar, monitorowanie, raportowanie i

kontrola lub ograniczanie są prowadzone na odpowiednim poziomie w ramach procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto sprawdza, czy kierownictwo każdego szczebla efektywnie zarządza ryzykiem w ramach swoich kompetencji.

Komitety

W realizacji powyższych zadań, w zakresie zarządzania ryzykiem, Zarząd jest wspierany przez odpowiednie komitety:

- Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO) - w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym, płynności oraz adekwatnością kapitałową,
- Komitet Ryzyka Operacyjnego – w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- Komitet Kredytowy – w zakresie zarządzania ryzykami kredytowymi, podejmowania decyzji kredytowych w ramach uprawnień oraz w przypadku przygotowania rekomendacji dotyczących największych transakcji przedstawianych do decyzji Zarządowi.

40) Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest podstawowym rodzajem ryzyka występującym w Banku mającym istotny wpływ na jego wyniki.

Poniższe zestawienie przedstawia maksymalne narażenie Banku na ryzyko kredytowe dla pozycji bilansowych i pozabilansowych bez uwzględniania posiadanych zabezpieczeń i innych elementów powodujących poprawę warunków kredytowania.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Należności od Banku Centralnego	54 001	50 050
Należności od banków oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom	2 247 842	1 785 925
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	26	110
Pochodne instrumenty zabezpieczające	6 747	7 527
Dłużne papiery wartościowe – wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody	99 828	X
Dłużne papiery wartościowe – dostępne do sprzedaży	X	120 300
Pozostałe aktywa	6 040	2 985
Ekspozycja bilansowa	2 414 484	1 966 897
Zobowiązania do udzielenia kredytu	2 148	52 138
Ekspozycja pozabilansowa	2 148	52 138
Razem	2 416 632	2 019 035

Pomiar/identyfikacja ryzyka kredytowego jest w pełni scentralizowany. Pomiar ten obejmuje:

- 1) ocenę zdolności klienta do terminowej realizacji zobowiązań wobec Banku na etapie:
  - a) podejmowania decyzji o udzieleniu kredytu,
  - b) monitorowania ekspozycji kredytowej w trakcie jej istnienia, aż do momentu jej wygaśnięcia,
- 2) administrowanie udzielonymi kredytami,
- 3) monitorowanie ekspozycji kredytowych i ich zabezpieczeń,
- 4) realizację ewentualnych procesów restrukturyzacji i windykacji.

Elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest także szacunek odpisów z tytułu utraty wartości na poszczególne ekspozycje kredytowe.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez dostosowywanie zasad działalności do zmieniającego się profilu ryzyka kredytowego i skali działalności Banku, zewnętrznych regulacji i standardów obowiązujących w grupie kapitałowej, a także poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego.

Poniższe zestawienie prezentuje jakość portfela kredytowego Banku:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018
Ekspozycje, w przypadku których nie nastąpił znaczny wzrost ryzyka od momentu początkowego ujęcia (koszyk 1)	1 917 643
Ekspozycje, w przypadku których nastąpił znaczny wzrost ryzyka od momentu początkowego ujęcia, lecz nie są dotknięte utratą wartości (koszyk 2)	109 891
Ekspozycje, w przypadku, których nastąpiła utrata wartości (koszyk 3) nieprzeterminowane*	88 445
Ekspozycje, w przypadku, których nastąpiła utrata wartości (koszyk 3) przeterminowane**	198 472
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-79 608
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843
*bez opóźnień przekraczających 30 dni w spłacie kredytu	
**z opóźnieniami w spłacie kredytu przekraczającymi 30 dni	

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2017
Ekspozycje nieprzeterminowane*, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	1 589 959
Ekspozycje przeterminowane**, w przypadku, których nie nastąpiła utrata wartości	49 409
Ekspozycje, w przypadku, których nastąpiła utrata wartości	187 717
Razem – kredyty i pożyczki udzielone klientom	1 827 085
Odpisy z tytułu utraty wartości	-52 270
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	1 774 815
*bez opóźnień przekraczających 30 dni w spłacie kredytu	
**z opóźnieniami w spłacie kredytu przekraczającymi 30 dni	

Dla Banku jako banku hipotecznego, istotną rolę spełniają zabezpieczenia na nieruchomościach, co ma odzwierciedlenie w kwocie odpisów. W hipotecznej sytuacji nie uwzględniania w/w zabezpieczeń odpisy z tytułu utraty wartości byłyby wyższe i wynosiłyby 141 548 tys. zł w przypadku kredytów dla osób fizycznych i 129 895 tys. zł w przypadku kredytów dla przedsiębiorstw. Z łącznej kwoty 271 443 tys. zł:

- 1) 233 943 tys. zł stanowiłyby rezerwy dla kredytów z koszyka 3
- 2) 22 419 tys. zł stanowiłyby rezerwy dla kredytów z koszyka 2
- 3) 15 081 tys. zł stanowiłyby rezerwy dla kredytów z koszyka 1

W procesie szacowania odpisów aktualizujących Bank dla ekspozycji z segmentu przedsiębiorstw znajdujących się w koszyku 1 i 2 wykorzystuje zbudowany przez Bank model ratingowy o nazwie System Ocen Punktowej (SOP).

Poniższe zestawienie zawiera strukturę ocen w ramach modelu SOP dla przedsiębiorstw z wyłączeniem ekspozycji wobec instytucji sektora publicznego zaklasyfikowanych do koszyka 1 lub 2:

<i>W tysiącach zł / %</i>	31.12.2018	
		%
SOP1	14 710	1,9
SOP2	29 337	3,9
SOP3	367 918	48,4
SOP4	329 614	43,3
SOP5	18 072	2,4
Brak nadanego SOP	1 088	0,1
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	760 739	100
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	- 1 997	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	758 742	

Z uwagi na brak możliwości pozyskania przez Bank danych behawioralnych dla klientów z segmentu osób fizycznych Bank nie posiada i nie wykorzystuje modelu ratingowego dla klientów z przedmiotowego segmentu.

Wartość bilansowa ekspozycji bez rozpoznanej utraty wartości według okresów przeterminowania prezentuje poniższe zestawienie:

W tysiącach zł

	Należności od banków		Przedsiębiorstwa*		Osoby fizyczne	
	31.12.2018		31.12.2018		31.12.2018	
	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 1	koszyk 2	koszyk 1	koszyk 2
- nieprzeterminowane	13 011	0	1 141 494	47 067	766 616	27 791
- do 30 dni	0	0	4 160	1 368	5 373	21 592
- powyżej 30 dni do 60 dni	0	0	0	2 375	0	7 244
- powyżej 60 dni do 90 dni	0	0	0	0	0	2 454
Razem brutto	13 011	0	1 145 654	50 810	771 989	59 081
Odpis na oczekiwane straty kredytowe						
- nieprzeterminowane	-12	0	-2 090	-520	-719	-701
- do 30 dni	0	0	-6	-13	-3	-877
- powyżej 30 dni do 60 dni	0	0	0	-14	0	-453
- powyżej 60 dni do 90 dni	0	0	0	0	0	-273
Razem	-12	0	-2 096	-547	-722	-2 304
Wartość bilansowa netto należności bez rozpoznanej utraty wartości	12 999	0	1 143 558	50 263	771 267	56 777

* łącznie z jednostkami samorządu terytorialnego

W tysiącach zł

	Należności od banków		Przedsiębiorstwa*		Osoby fizyczne	
	31.12.2017		31.12.2017		31.12.2017	
- nieprzeterminowane		11 110		801 803		736 242
- do 30 dni		0		16 209		35 704
- powyżej 30 dni do 60 dni		0		681		6 993
- powyżej 60 dni do 90 dni		0		1 165		7 952
- powyżej 90 dni**		0		14 192		18 426
Razem brutto		11 110		834 050		805 317
Rezerwa IBNR						
- nieprzeterminowane		0		-445		-680
- do 30 dni		0		-19		-153
- powyżej 30 dni do 60 dni		0		-1		-179
- powyżej 60 dni do 90 dni		0		-1		-227
- powyżej 90 dni		0		-192		-324
Razem		0		-658		-1 563
Wartość bilansowa netto należności bez rozpoznanej utraty wartości		11 110		833 392		803 754

* łącznie z jednostkami samorządu terytorialnego

**kredyty, dla których Bank nie stwierdził utraty wartości w drodze analizy indywidualnej.

Poniższe zestawienie prezentuje wartość bilansową ekspozycji, dla których rozpoznano indywidualnie utratę wartości w podziale na klasy aktywów.

	Kredyty i pożyczki udzielone klientom			
	Przedsiębiorstwa		Osoby fizyczne	
	2018(*)	2017	2018(*)	2017
Kredyty i pożyczki z utratą wartości	141 136	83 191	145 781	104 529
Szacowane kwoty odzysku z wpłat kredytobiorcy i zabezpieczeń	105 573	57 875	109 059	80 130
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe / Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości	36 065	25 580	37 875	24 468
Wartość bilansowa netto należności ze stwierdzoną utratą wartości	105 071	57 611	107 906	80 061

(*)oszacowania na podstawie scenariusza bazowego

Zgodnie z MSSF 9 od 1.01.2018 r. Bank zaczął szacować odpisy na oczekiwane straty od aktywów niekredytowych. Poziomy odpisów według stanu na 31.12.2018 r. na poszczególnych rodzajach aktywów prezentuje poniższa tabela.

<i>W tysiącach zł</i>	Odpisy na oczekiwane straty od aktywów niekredytowych	
	31.12.2018	31.12.2017
Należności od Banku Centralnego	0	0
Należności od banków	-12	0
Dłużne papiery wartościowe	-92	0
Razem - odpisy od aktywów niekredytowych	-104	0

Elementem zarządzania ryzykiem kredytowym jest również ograniczanie poziomu koncentracji ekspozycji kredytowych wobec pojedynczych dłużników lub grupy dłużników powiązanych, a także przeciwdziałanie potencjalnym stratom mogącym powstać w związku z występowaniem w Banku znaczących ekspozycji wobec podmiotów należących do jednego sektora gospodarczego, pochodzących z jednego regionu geograficznego bądź powiązanych w inny sposób.

Bank ogranicza powyższe ryzyko poprzez system limitów wewnętrznych i zewnętrznych. Bank przeprowadza także testy warunków skrajnych na ryzyka koncentracji.

Poniższe zestawienie prezentuje 10 największych ekspozycji kredytowych znajdujących się w portfelu Banku.

W tysiącach zł / %

Rodzaj	31 grudnia 2018 r.		Rodzaj	31 grudnia 2017 r.	
	Ekspozycja całkowita w tysiącach złotych	Udział ekspozycji w portfelu kredytowym		Ekspozycja całkowita w tysiącach złotych	Udział ekspozycji w portfelu kredytowym
Komercja	73 000	3,23%	Komercja	50 051	2,81%
Komercja	70 666	3,13%	Komercja	48 460	2,72%
Komercja	67 298	2,98%	Komercja	48 072	2,70%
Komercja	64 400	2,85%	Komercja	47 658	2,67%
Komercja	60 200	2,66%	Komercja	46 437	2,60%
Komercja	59 590	2,64%	Komercja	45 847	2,57%
Komercja	58 775	2,60%	Komercja	45 646	2,56%
Komercja	50 016	2,21%	Komercja	44 725	2,51%
Komercja	48 412	2,14%	Komercja	23 100	1,30%
Komercja	47 893	2,12%	Komercja	22 523	1,26%

Koncentracja ryzyka kredytowego w ujęciu geograficznym jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

W tysiącach zł / %

	31.12.2018		31.12.2017	
		%		%
Mazowieckie	1 011 066	43,7	945 669	51,8
Dolnośląskie	252 510	10,9	118 280	6,5
Kujawsko-pomorskie	91 240	3,9	47 822	2,6
Lubelskie	157 165	6,8	39 105	2,1
Lubuskie	19 708	0,9	23 550	1,3
Łódzkie	33 075	1,4	22 414	1,2
Małopolskie	160 306	6,9	90 517	5,0
Opolskie	8 455	0,4	14 124	0,8
Podkarpackie	17 408	0,8	15 077	0,8
Podlaskie	28 516	1,2	25 036	1,4
Pomorskie	108 359	4,7	109 716	6,0
Śląskie	150 111	6,5	115 188	6,3
Świętokrzyskie	25 732	1,1	9 842	0,5
Warmińsko-mazurskie	32 019	1,4	33 499	1,8
Wielkopolskie	156 801	6,8	152 784	8,4
Zachodnio-pomorskie	61 193	2,6	62 258	3,4
Nierezydenci	787	0,0	2 204	0,1
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	100	1 827 085	100
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608		-52 270	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843		1 774 815	

Koncentracja ryzyka kredytowego w ujęciu branżowym jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

<i>W tysiącach zł / %</i>	31.12.2018		31.12.2017	
		%		%
Osoby fizyczne	976 850	42,2	909 843	49,8
Obsługa nieruchomości	571 776	24,7	584 962	32,0
Handel	42 518	1,8	44 228	2,4
Transport i turystyka	134 903	5,8	141 313	7,8
Budownictwo	3 780	0,2	3 960	0,2
Produkcja	32 390	1,4	32 555	1,8
Edukacja, ochrona zdrowia, kultura i sport	3 548	0,2	4 141	0,2
Inna działalność usługowa	112 876	4,9	100 682	5,5
Rolnictwo	84	0,0	81	0,0
Samorządy lokalne	435 726	18,8	5 320	0,3
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	100	1 827 085	100
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608		-52 270	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843		1 774 815	

Podstawowym elementem ograniczania strat kredytowych związanych z brakiem możliwości klientów do spłaty swoich zobowiązań wobec Banku są zabezpieczenia ustanawiane na etapie udzielania kredytu, a w niektórych przypadkach także w trakcie okresu kredytowania.

Nadrzędnym rodzajem stosowanych zabezpieczeń są hipoteki na kredytowanych nieruchomościach, przy których ustanawianiu Bank kieruje się m.in. następującymi zasadami:

- zabezpieczenia hipoteczne przyjmowane przez Bank muszą spełniać warunki określone w Ustawie o listach zastawnych i bankach hipotecznych oraz regulacjach nadzorczych skierowanych do banków hipotecznych,
- zabezpieczenia są przyjmowane tylko jako wsparcie kredytu i nie mogą być wykorzystane jako substytut zdolności klienta do regulowania swoich zobowiązań,
- wymagana jest poświadczona i dokładna wycena nieruchomości,
- przyjmowana wartość zabezpieczenia powinna odzwierciedlać jego wartość bankowo-hipoteczną oraz wartość rynkową, a częstotliwość wyceny powinna być adekwatna.

Dodatkowe, uzupełniające w stosunku do hipotek zabezpieczenia – w zależności od specyfiki transakcji kredytowej – obejmują m.in.:

- przeniesienie praw do polisy ubezpieczeniowej nieruchomości (ubezpieczenie budowy w okresie realizacji inwestycji i budynku po zakończeniu inwestycji) i deklaracja poddania się egzekucji Kredytobiorcy/Akcjonariuszy/Udziałowców/Poręzczycieli,
- weksel własny in blanco wraz z deklaracją wekslową,
- przeniesienie wierzytelności z bieżących i przyszłych kontraktów (w tym m.in. Kontraktu z GW, Inwestorem zastępczym, Umowy o zarządzanie)/ z obecnych i przyszłych wierzytelności Kredytobiorcy z umów najmu,
- kaucja/depozyt,
- upoważnienie do rachunku bieżącego Kredytobiorcy (pełnomocnictwo wraz z blokadą warunkową),
- przeniesienie wierzytelności z rachunku czynszowego wraz z upoważnieniem do tego rachunku (jeśli określona nieruchomość jest wynajmowana), zastaw rejestrowy (zwykły do czasu rejestracji) na prawach do wszystkich rachunków bankowych wraz z blokadą i nieodwołalnym pełnomocnictwem (blokada warunkowa do rachunku bieżącego),
- w odniesieniu do Spółek Specjalnego Przeznaczenia:
  - zastaw rejestrowy na wszystkich udziałach/akcjach Spółki,
  - poręczenie udziałowców/akcjonariuszy Spółki,
- cesja praw z gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej dobrego wykonania (min. 5% wartości kontraktu z GW), z gwarancji zwrotu zaliczek,

- zastaw rejestrowy na aktywach Kredytobiorcy,
- rachunek „do zatrzymania” części płatności dla wykonawców (kwoty zatrzymane w wysokości min. 5% wartości kontraktu z GW),
- zabezpieczenie przekroczenia budżetu/pokrycie niedoboru gotówki w formie umowy wsparcia lub gwarancji korporacyjnej/poreczenia udziałowców/akcjonariuszy,
- ubezpieczenie od „spadku dochodów”,
- ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej,
- umowa podporządkowania z udziałowcami i pożyczkodawcami,
- cesja praw z wierzytelności z umów pożyczek,
- gwarancja obsługi odsetek/kredytu wystawiona przez udziałowców w fazie budowy/w fazie inwestycji,
- nieodwołalne pełnomocnictwo notarialne do zbycia nieruchomości do czasu prawomocnego wpisu hipoteki do KW.

Istotnym elementem zarządzania ryzykiem kredytowym są również działania mające na celu minimalizowanie potencjalnych strat kredytowych związanych z mniejszą skutecznością przyjętych zabezpieczeń (w tym w wyniku spadku cen rynkowych nieruchomości) w sytuacjach, gdy Bank będzie zmuszony skorzystać z przyjętych zabezpieczeń.

Bank ogranicza to ryzyko m.in. poprzez ograniczenia w zakresie dopuszczalnego poziomu wartości LTV (Loan to Value - stosunek wartości ekspozycji kredytowej do wartości zabezpieczenia na nieruchomości) w momencie udzielania kredytu (w szczególności uwzględniając wymagania rekomendacji „S” w tym zakresie). Poziom LTV jest także na bieżąco monitorowany w trakcie całego okresu kredytowania.

Bank analizuje koncentrację w ramach poziomów LTV, co ma szczególne znaczenie w przypadku kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych. Poniżej przedstawiono strukturę portfela kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych wg poziomu LTV:

W tysiącach zł

	Kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych			
	31.12.2018			
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	RAZEM
0% < LTV <= 50%	134 322	6 264	21 701	162 287
50% < LTV <= 70%	141 772	7 808	24 063	173 643
70% < LTV <= 90%	328 203	7 401	25 817	361 421
90% < LTV <= 100%	1 623	0	3 613	5 236
100% < LTV	151	1	3 505	3 657
Razem brutto	606 071	21 474	78 699	706 244
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe	-551	-1 135	-19 769	-21 455
Razem netto	605 520	20 339	58 930	684 789

W tysiącach zł

Kredyty mieszkaniowe dla osób fizycznych
31.12.2017

	Ekspozycje nieprzeterminowane * bez utraty wartości	Ekspozycje przeterminowane* bez utraty wartości	Ekspozycje z utrata wartości	RAZEM
0% < LTV <= 50%	135 965	6 188	804	142 957
50% < LTV <= 70%	127 227	8 663	11 047	146 937
70% < LTV <= 90%	277 738	2 228	19 030	298 996
90% < LTV <= 100%	9 843	392	12 761	22 996
100% < LTV	1 586	0	12 236	13 822
Razem brutto	552 359	17 471	55 878	625 708
Odpisy z tytułu utraty wartości	-679	-482	-12 273	-13 434
Razem netto	551 680	16 989	43 605	612 274

*bez opóźnień przekraczających 30 dni w spłacie kredytu

**z opóźnieniami w spłacie kredytu przekraczającymi 30 dni

Na dzień 31 grudnia 2018 roku średnie LTV dla portfela kredytów mieszkaniowych dla osób fizycznych wyniosła 65,61% (na 31 grudnia 2017 roku 67,44%), przy średnim wskaźniku LTV dla całego portfela wynoszącym 58,81% (na 31 grudnia 2017 roku 61,15%).

Bank przeprowadza także testy warunków skrajnych związanych z ryzykiem spadku cen rynkowych nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych.

Koncentracja ryzyka kredytowego pod względem typów nieruchomości zabezpieczających poszczególne ekspozycje jest przedstawiona w zestawieniu poniżej.

W tysiącach zł / %	31.12.2018		31.12.2017	
		%		%
Biura	166 791	7,2	204 880	11,2
Domy	499 925	21,6	515 132	28,2
Grunty	4 392	0,2	5 251	0,3
Hotele	236 791	10,3	230 707	12,6
Lokale mieszkalne	458 064	19,8	373 262	20,4
Magazyny	99 400	4,3	105 579	5,8
Obiekty gastronomiczne	4 489	0,2	4 760	0,3
Obiekty handlowe	333 845	14,4	307 555	16,8
Obiekty produkcyjne	12 299	0,5	12 340	0,7
Pozostałe	62 729	2,7	62 299	3,4
Administracja samorządowa(*)	435 726	18,8	5 320	0,3
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom brutto	2 314 451	100	1 827 085	100
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości	-79 608		-52 270	
Razem - kredyty i pożyczki udzielone klientom netto	2 234 843		1 774 815	

(*) kredyty udzielone administracji samorządowej nie są zabezpieczone nieruchomościami

Poniższe tabele przedstawiają zmiany poziomu odpisów oraz wartości bilansowej brutto aktywów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik w podziale na klasy aktywów finansowych.

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem należności od banków i NBP brutto wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	61 160	0	0	0	61 160
Transfer do Koszyka 1	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 2	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 3	0	0	0	0	0
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	54 000	0	0	0	54 000
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu (w tym spisania i modyfikacje skutkujące wyłączeniem z bilansu)	0	0	0	0	0
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	1 902	0	0	0	1 902
Aktywa finansowe spłacone w okresie	-50 050	0	0	0	-50 050
Różnice kursowe	0	0	0	0	0
Inne zmiany	0	0	0	0	0
Razem należności od banków i NBP brutto wg stanu na 31.12.2018	67 012	0	0	0	67 012

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem odpisy na należności od banków i NBP wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	11	0	0	0	11
Transfer do Koszyka 1	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 2	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 3	0	0	0	0	0
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe wyłączone (w tym spisane) z bilansu	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe spłacone w okresie	0	0	0	0	0
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	1	0	0	0	1
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	0	0	0	0	0
Różnice kursowe	0	0	0	0	0
Inne zmiany	0	0	0	0	0
Razem odpisy na należności od banków i NBP wg stanu na 31.12.2018	12	0	0	0	12

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem kredyty udzielone klientom brutto wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	1 451 754	65 436	325 611	31 784	1 874 585
Transfer do Koszyka 1	0	38 484	752	0	39 236
Transfer do Koszyka 2	-38 484	0	-15 316	0	-53 800
Transfer do Koszyka 3	-752	15 316	0	0	14 564
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	736 095	0	0	0	736 095
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu (w tym spisania i modyfikacje skutkujące wyłączeniem z bilansu)	0	0	-50 501	0	-50 501
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	0	0	-1 002	1 002	0
Aktywa finansowe spłacone w okresie	-188 317	-5 934	-6 324	0	-200 575
Różnice kursowe	30 609	2 787	3 916	32	37 344
Inne zmiany	-73 262	-6 431	-2 629	-175	-82 497
Razem kredyty udzielone klientom brutto wg stanu na 31.12.2018	1 917 643	109 658	254 507	32 643	2 314 451

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem odpisy na kredyty udzielone klientom wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	3 111	2 342	110 472	0	115 925
Transfer do Koszyka 1	0	-1 669	-187	0	-1 856
Transfer do Koszyka 2	1 669	0	-55	0	1 614
Transfer do Koszyka 3	187	55	0	0	242
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	771	0	0	0	771
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe wyłączone (w tym spisane) z bilansu	0	0	-50 501	0	-50 501
Aktywa finansowe spłacone w okresie	-258	-59	-192	0	-509
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	-2 652	2 260	8 319	1 020	8 947
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	0	0	0	0	0
Różnice kursowe	82	82	293	1	458
Inne zmiany	-92	-161	4 338	432	4 517
Razem odpisy na kredyty udzielone klientom wg stanu na 31.12.2018	2 818	2 850	72 487	1 453	79 608

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem dłużne papiery wartościowe brutto wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	120 398	0	0	0	120 398
Transfer do Koszyka 1	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 2	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 3	0	0	0	0	0
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	68 455	0	0	0	68 455
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	-89 463	0	0	0	-89 463
Aktywa finansowe wyłączone z bilansu (w tym spisania i modyfikacje skutkujące wyłączeniem z bilansu)	0	0	0	0	0
Modyfikacje nieskutkujące wyłączeniem z bilansu	530	0	0	0	530
Aktywa finansowe spłacone w okresie	0	0	0	0	0
Różnice kursowe	0	0	0	0	0
Inne zmiany	0	0	0	0	0
Razem dłużne papiery wartościowe brutto wg stanu na 31.12.2018	99 920	0	0	0	99 920

<i>W tysiącach zł</i>	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	RAZEM
Razem odpisy na dłużne papiery wartościowe wg stanu na 01.01.2018 (z początkowym zastosowaniem MSSF 9)	98	0	0	0	98
Transfer do Koszyka 1	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 2	0	0	0	0	0
Transfer do Koszyka 3	0	0	0	0	0
Nowopowstałe / nabyte / udzielone aktywa finansowe	63	0	0	0	63
Aktywa finansowe sprzedane w okresie	-69	0	0	0	-69
Aktywa finansowe wyłączone (w tym spisane) z bilansu	0	0	0	0	0
Aktywa finansowe spłacone w okresie	0	0	0	0	0
Zmiany w poziomie ryzyka kredytowego (wyłączając transfery między koszykami)	0	0	0	0	0
Zmiany w konstrukcji modeli i parametrów ryzyka	0	0	0	0	0
Różnice kursowe	0	0	0	0	0
Inne zmiany	0	0	0	0	0
Razem odpisy na dłużne papiery wartościowe wg stanu na 31.12.2018	92	0	0	0	92

Bank może modyfikować warunki umowy kredytowej w trakcie okresu kredytowania z różnych przyczyn. Jeżeli warunki umowy aktywa finansowego ulegają zmianie, Bank dokonuje oceny, czy przepływy pieniężne generowane przez zmodyfikowane aktywo różnią się istotnie od tych generowanych przez to aktywo przed modyfikacją warunków jego umowy. Ocena czy dana modyfikacja aktywów finansowych jest modyfikacją istotną czy nieistotną zależy od spełnienia kryteriów jakościowych i ilościowych. Szczegółowe zasady zostały opisane w notach dotyczących zasad rachunkowości.

Poniższa tabela prezentuje informacje dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji nie powodującej wyłączenia z bilansu i dla których odpis na oczekiwane straty kredytowe kalkulowany był jako strata kredytowa w okresie życia ekspozycji.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI W OKRESIE	
Wartość bilansowa według zamortyzowanego kosztu przed modyfikacją	105 016
Zysk/strata rozpoznana na modyfikacji	202
AKTYWA FINANSOWE, KTÓRE PODLEGAŁY MODYFIKACJI OD MOMENTU POCZĄTKOWEGO UJĘCIA	
Wartość bilansowa aktywów finansowych, dla których Bank w okresie zmienił sposób kalkulacji odpisu z tytułu utraty wartości – z horyzontu dożywnotnego na okres 12 miesięcy	1 233

Poniższa tabela prezentuje informacje dotyczące aktywów finansowych, które podlegały modyfikacji powodującej wyłączenia z bilansu i które w momencie początkowego ujęcia mają stwierdzoną utratę wartości (tj. kredyty POCI).

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	2 314 451
w tym kredyty POCI:	32 643
Przedsiębiorstwa	28 700
Osoby fizyczne	3 943
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe dla kredytów POCI	-1 453
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto POCI	31 190

Poniższe zestawienie pokazuje zmianę wartości bilansowych kredytów POCI na początek i na koniec okresu.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018
Wartość bilansowa netto na początek okresu	0
Początkowe zastosowanie MSSF 9	31 784
Odpis na oczekiwane straty kredytowe	-1 453
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	1 002
Inne zmiany/spłaty	-143
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	31 190

Praktyki forbearance

Bank przez forbearance rozumie renegocjację lub zmianę warunków umowy kredytowej wynikającą z trudności finansowych dłużnika lub emitenta (restrukturyzacja). Przedmiotowe działania zmierzają do przywrócenia klientowi zdolności do obsługi kredytu oraz maksymalizacji efektywności procesów windykacyjnych. Ekspozycja kredytowa, na której zidentyfikowano udzielenie udogodnień forbearance jest uznawana za ekspozycję forborne. Zmiany warunków kredytowania powodujące uznanie ekspozycji kredytowej za ekspozycję forborne mogą dotyczyć m.in. takich warunków kredytowania jak: zmiany harmonogramu, redukcji wierzytelności, rozłożenia zadłużenia wymagalnego na raty, rozłożenia zaległości na raty.

W ramach procesu forbearance przeprowadzana jest analiza możliwości wywiązania się klienta z warunków forbearance (ocena zdolności kredytowej), a jego wyniki zależą od indywidualnej sytuacji klienta i transakcji i mogą polegać w szczególności na zmianie harmonogramu, rozłożeniu zadłużenia na raty oraz redukcji wierzytelności. W wyniku przeprowadzonych działań wierzytelność staje się niewymagalna.

Przeprowadzenie forbearance stanowi jedną z przesłanek utraty wartości i w konsekwencji wiąże się z przeprowadzeniem analizy pod kątem konieczności utworzenia odpisów na oczekiwane straty.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi regulacjami ekspozycja przestaje być uznawana za forborne gdy jednocześnie:

- po dokonaniu oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy uznano, iż nie spełnia ona już przesłanki zdarzenia default „pogorszenie się sytuacji ekonomiczno finansowej kredytobiorcy” (zgodnie z regulacjami Banku),
- od czasu uznania, o którym mowa w punkcie powyżej upłynął co najmniej dwuletni okres warunkowy,
- przez co najmniej połowę okresu warunkowego dokonywane były regularne spłaty kredytu,
- na koniec okresu warunkowego żadna z ekspozycji kredytobiorcy nie była przeterminowana o ponad 30 dni.

Niezależnie od powyższego Bank przestaje uznawać, iż ekspozycja być klasyfikowana jako forborne nie wcześniej niż 12 m-cy po formalnym zakończeniu procesu restrukturyzacji ekspozycji, który to kończy się nie wcześniej niż 12 miesięcy po wypełnieniu przez kredytobiorcę wszystkich istotnych warunków tej restrukturyzacji.

Struktura kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance jest przedstawiona w zestawieniu poniżej.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Kredyty i pożyczki udzielone klientom według wartości brutto	2 314 451	1 827 085
w tym forbearance:	94 150	87 741
Przedsiębiorstwa	40 247	40 044
Osoby fizyczne	53 903	47 697
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom forbearance	- 9 320	-4 976
Kredyty i pożyczki udzielone klientom netto forbearance	84 830	82 765

Analiza jakościowa ekspozycji forbearance według okresów przeterminowania jest przedstawiona na poniższym zestawieniu:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018			31.12.2017	
	Koszyk 1 i 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Razem
Kredyty i pożyczki udzielone klientom forbearance według wartości brutto, w tym:	2 289	69 845	22 016	94 150	87 741
- nieprzeterminowane	2 289	41 140	14 728	58 157	58 219
- do 1 miesiąca	0	7 503	7 288	14 791	12 130
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	6 498	0	6 498	6 105
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	6 329	0	6 329	5 222
- powyżej 1 roku do 5 lat	0	2 061	0	2 061	2 846
- powyżej 5 lat	0	6 314	0	6 314	3 219
Odpisy na kredyty udzielone klientom forbearance w tym:	-10	-9 641	331	-9 320	-4 976
- nieprzeterminowane	-10	-4 785	259	-4 536	-3 697
- do 1 miesiąca	0	-747	72	-675	-94
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	0	-482	0	-482	-43
- powyżej 3 miesięcy do 1 roku	0	-1 127	0	-1 127	-423
- powyżej 1 roku do 5 lat	0	-559	0	-559	-479
- powyżej 5 lat	0	-1 941	0	-1 941	-240

Poniższe zestawienie pokazuje zmianę wartości bilansowych kredytów i pożyczek udzielonych klientom podlegających forbearance na początek i na koniec okresu.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Wartość bilansowa netto na początek okresu	82 765	83 620
Początkowe zastosowanie MSSF 9	-2 680	X
Odpis na oczekiwane straty kredytowe / Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości	-1 780	763
Wartość brutto kredytów i pożyczek wyłączonych w okresie	-1 767	-10 463
Wartość brutto kredytów i pożyczek nowo ujętych w okresie	10 890	14 537
Inne zmiany/spłaty	-2 598	-5 692
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	84 830	82 765

Struktura ekspozycji forbearance w ujęciu branżowym jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Osoby fizyczne	53 903	47 697
Obsługa nieruchomości	15 056	13 524
Handel	1 377	1 242
Transport i turystyka	23 740	25 065
Budownictwo	0	0
Produkcja	74	213
Pozostałe branże	0	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom forbearance według wartości brutto	94 150	87 741
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom forbearance	-9 320	-4 975
Razem wartość bilansowa netto	84 840	82 765

Struktura ekspozycji forbearance według typu postępowania jest przedstawiona w zestawieniu poniżej:

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018	31.12.2017
Zmiana warunków umowy	94 150	87 741
Refinansowanie	0	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom forbearance według wartości brutto	94 150	87 741
Odpisy na oczekiwane straty kredytowe/Odpisy z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek udzielonych klientom forbearance	- 9 320	-4 975
Razem wartość bilansowa netto	84 830	82 765

Kwota ujętych przychodów z tytułu odsetek związanych z kredytami udzielonymi klientom, które podlegały forbearance na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 2 993 tys. PLN (na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła odpowiednio 3 078 tys. PLN).

Dodatkowe ujawnienia portfela walutowego

Walutowy portfel kredytowy Banku stanowił na koniec 2018 roku 40,4% ogólnej wartości brutto portfela kredytowego (głównie w EUR – 22,1% i w CHF – 18,0%).

Ryzykiem dla Banku, jak również sektora bankowego, jest możliwość wprowadzenia rozwiązań wymagających przewalutowania kredytów hipotecznych denominowanych i indeksowanych w walutach obcych.

Wartość bilansowa portfela kredytowego w podziale na waluty ekspozycji

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2018 r.

	Przedsiębiorstwa	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby fizyczne	Instytucje sektora publicznego
Wartość brutto ogółem	824 509	77 366	976 850	435 726
w tym zaangażowania w PLN	199 340	50 821	694 334	435 726
w tym zaangażowania w CHF	114 018	26 545	276 835	0
w tym zaangażowania w EUR	507 275	0	4 634	0
w tym zaangażowania w USD	3 876	0	1 047	0
Odpis ogółem	-31 507	-6 555	-40 900	-646
w tym zaangażowania w PLN	-29 378	-6 402	-35 936	-646
w tym zaangażowania w CHF	-1 119	-153	-4 908	0
w tym zaangażowania w EUR	-766	0	-44	0
w tym zaangażowania w USD	-244	0	-12	0
Wartość netto ogółem	793 002	70 811	935 950	435 080

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2017 r.

	Przedsiębiorstwa	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby fizyczne	Instytucje sektora publicznego
Wartość brutto ogółem	828 760	83 161	909 843	5 321
w tym zaangażowania w PLN	219 879	50 345	605 662	5 321
w tym zaangażowania w CHF	127 008	32 816	298 061	0
w tym zaangażowania w EUR	478 037	0	5 044	0
w tym zaangażowania w USD	3 836	0	1 076	0
Odpis ogółem	-23 055	-3 183	-26 031	-1
w tym zaangażowania w PLN	-22 461	-3 132	-23 076	-1
w tym zaangażowania w CHF	-310	-51	-2 950	0
w tym zaangażowania w EUR	-271	0	-5	0
w tym zaangażowania w USD	-13	0	0	0
Wartość netto ogółem	805 705	79 978	883 812	5 320

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej netto ze względu na utratę wartości i przeterminowanie

W tysiącach zł

	31.12.2018 r.	
	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
Wartość bilansowa netto koszyk 1 i 2	381 196	510 864
0 dni	358 631	508 148
1-30 dni	16 218	406
31-60 dni	5 520	2 310
61-90 dni	827	0
powyżej 90 dni	0	0
Wartość bilansowa netto koszyk 3	30 022	235
0 dni	9 604	0
1-30 dni	5 223	0
31-60 dni	5 526	0
61-90 dni	1 905	0
powyżej 90 dni	7 764	235
Razem wartość bilansowa netto	411 218	511 099

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej brutto ze względu na LTV

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2018 r.

LTV	Przedsiębiorstwa		Przedsiębiorstwa indywidualne		Osoby fizyczne	
	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
0-50%	61 213	55 293	12 807	0	124 222	2 303
50%-80%	47 934	451 982	13 738	0	126 897	2 331
80%-100%	4 871	0	0	0	25 397	0
100%-120%	0	0	0	0	1	0
120%-150%	0	0	0	0	318	0
>150%	0	0	0	0	0	0
Razem	114 018	507 275	26 545	0	276 835	4 634
Odpisy	-1 119	-766	-153	0	-4 908	-44
Razem netto	112 899	506 509	26 392	0	271 927	4 590

Struktura ekspozycji dla istotnych walut według wartości bilansowej brutto według lat udzielenia kredytu

W tysiącach zł

Na dzień 31.12.2018 r.

Rok udzielenia kredytu	Przedsiębiorstwa		Przedsiębiorstwa indywidualne		Osoby fizyczne	
	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR	Ekspozycje w CHF	Ekspozycje w EUR
2000-2006	114 018	4 805	26 545	0	139 396	2 204
2007	0	0	0	0	28 739	0
2008	0	977	0	0	108 700	2 430
2009	0	4 148	0	0	0	0
2010	0	0	0	0	0	0
2011	0	0	0	0	0	0
2012	0	35 043	0	0	0	0
2013-2018	0	462 302	0	0	0	0
Razem	114 018	507 275	26 545	0	276 835	4 634
Odpisy	-1 119	-766	-153	0	-4 908	-44
Razem netto	112 899	506 509	26 392	0	271 927	4 590

41) Ryzyko operacyjne

Bank definiuje ryzyko operacyjne jako możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych.

System zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego realizowany jest na wszystkich poziomach organizacyjnych Banku i jest stopniowo rozszerzany i rozwijany. W ramach zarządzania i kontroli ryzyka operacyjnego Bank m.in. gromadzi informacje na temat strat wynikających z ryzyka operacyjnego, monitoruje kluczowe wskaźniki ryzyka operacyjnego oraz limity strat, a także przeprowadza okresowo testy warunków skrajnych (analizy scenariuszy) i samoocenę ryzyka operacyjnego. Ponadto w Banku sporządzane są okresowe raporty dotyczące ryzyka operacyjnego. Bank posiada plan utrzymania ciągłości działania, który służy zapewnieniu możliwości prowadzenia bieżącej działalności w sytuacjach kryzysowych.

W 2018 r. w Banku nie wystąpiły żadne zdarzenia operacyjne.

Struktura organizacyjna w obszarze ryzyka operacyjnego jest dostosowana do zakresu działalności Banku. W jej ramach istotną rolę odgrywają Komitet Ryzyka Operacyjnego, który wydaje rekomendacje działań podejmowanych w celu ograniczenia poziomu narażenia Banku na ryzyko operacyjne oraz monitoruje poziom ryzyka, Oficer Ryzyka Operacyjnego (ORO) koordynujący proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku oraz Oficerowie Linii Biznesowych wspierający ORO w ramach określonych obszarów działalności Banku.

W 2018 r. Bank kontynuował proces rozwoju systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w przy czym działania te nie miały istotnego wpływu na jakość i zakres procesów zarządzania przedmiotowym ryzykiem.

42) Ryzyko rynkowe

Bank definiuje ryzyko walutowe jako ryzyko poniesienia strat w pozycjach bilansowych i pozabilansowych spowodowanych zmianami kursów walutowych.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko walutowe poprzez kalkulację pozycji pierwotnych w walutach obcych i pozycji walutowej całkowitej Banku oraz obliczanie wartości narażonej na ryzyko walutowe (VaR FX) przy założeniu 99-proc. poziomu ufności oraz 1-dniowego okresu utrzymania pozycji w walutach obcych.

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania kursów walutowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR FX zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Bank kwartalnie dokonuje oceny wpływu gwałtownych zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku zgodnie z wewnętrzną metodologią przeprowadzania stres-testów. Wyniki analiz prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

W celu ograniczenia ryzyka walutowego Bank wyznacza wewnętrzne limity otwartych pozycji walutowych oraz limit VaR FX nałożony na miarę wartości zagrożonej oraz monitoruje ich przestrzeganie.

Rodzaj limitu	Limit 2018 (w tys. PLN)	31.12.2018(*)	Limit 2017 (w tys. PLN)	31.12.2017(*)
otwarta pozycja w CHF	3 500	13%	2 000	36%
otwarta pozycja w EUR	1 200	50%	1 200	35%
otwarta pozycja w USD	800	8%	800	0,3%
otwarta pozycja całkowita	5 000	21%	4 000	28%
VaR FX	75(dla VaR1d)	11%	75(dla VaR1d)	18%

(*)dane na temat otwartych pozycji walutowych oraz VaR FX prezentowane są wg stanu na ostatni dzień roboczy miesiąca tj. wg stanu na 31.12.2018 r. oraz 29.12.2017 r.

Bank stosuje instrumenty pochodne CIRS, SWAP, FX zabezpieczające ryzyko walutowe.

W 2018 r. nie wystąpiły istotne zmiany w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym.

43) Ryzyko stopy procentowej

Bank definiuje ryzyko stopy procentowej jako ryzyko zmniejszenia przychodów/zwiększenia kosztów finansowych (odsetkowych) lub/i zmniejszenie wartości ekonomicznej kapitału spowodowane niekorzystnymi zmianami rynkowych stóp procentowych (przesunięcie/zmiana nachylenia krzywej dochodowości) lub istotnej zmiany struktury terminowej (zapadalności/wymagalności/przeszacowania) pozycji wrażliwych.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko stopy procentowej poprzez kalkulację luki stopy procentowej, kalkulację wrażliwości wyniku odsetkowego (NII) na zmiany stóp procentowych o +/- 100 p.b., wrażliwości wartości ekonomicznej kapitału (WEK) na zmiany stóp procentowych o 200 p.b. oraz poprzez obliczanie wartości narażonej na ryzyko stopy procentowej (VaR IR) przy założeniu 99-proc. poziomu ufności oraz 1-dniowego okresu utrzymania aktualnej struktury terminowej przepływów podlegających przeszacowaniu.

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania rynkowych stóp procentowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR IR zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Ponadto w okresach kwartalnych Bank przeprowadza stres-testy ryzyka stopy procentowej polegające na szacowaniu wpływu gwałtownych zmian rynkowych stóp procentowych na wynik finansowy i wartość portfela Banku. Wyniki obliczeń prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

Bank określa lukę stopy procentowej w celu zobrazowania niedopasowania terminów przeszacowania (zmiany oprocentowania) aktywów z terminami przeszacowania zobowiązań. Luka stopy procentowej określana jest na podstawie pozycji netto (bez uwzględniania wartości odsetek).

Zaprezentowane poniżej raporty luki na stopę procentową (daty raportów: 31 grudnia 2018 r. oraz 31 grudnia 2017 r.) obejmują aktywa i zobowiązania odsetkowe (wartości nominalne czyli kwoty stanowiące podstawę naliczania odsetek), nie ujęto w nich transakcji pozabilansowych oraz funduszy własnych Banku.

W tysiącach zł

	31.12.2018						Razem
	Poniżej 1 m-ca	Od 1 do 3 m-cy	Od 3 m-cy do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	
Aktywa odsetkowe złotowe	643 105	340 422	370 083	0	0	74 303	1 427 913
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	524 771	340 422	330 083	0	0	74 303	1 269 579
Papiery wartościowe	60 000	0	40 000	0	0	0	100 000
Pasywa odsetkowe złotowe	8 630	1 283 575	335 000	0	0	0	1 627 205
- wartość							
Luka PLN	634 475	-943 153	35 083	0	0	74 303	-199 292
Aktywa odsetkowe w USD	29	4 317	563	0	0	0	4 909
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	29	4 317	563	0	0	0	4 909
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w USD	0	0	0	0	0	0	0
- wartość							
Luka USD	29	4 317	563	0	0	0	4 909
Aktywa odsetkowe w EUR	110 442	399 566	1 598	0	0	101	511 707
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	110 442	399 566	1 598	0	0	101	511 707
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w EUR	51 600	199 520	133 300	0	64 500	0	448 920
- wartość							
Luka EUR	58 842	200 046	-131 702	0	-64 500	101	62 787
Aktywa odsetkowe w CHF	74 056	147 944	190 689	0	0	1 408	414 097
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	74 056	147 944	190 689	0	0	1 408	414 097
Papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0	0
Pasywa odsetkowe w CHF	0	0	0	0	0	0	0
- wartość							
Luka CHF	74 056	147 944	190 689	0	0	1 408	414 097
Luka w oprocentowaniu między aktywami, a pasywami	767 402	-590 846	94 633	0	-64 500	75 812	282 501

Luka na stopę procentową wskazuje na brak dopasowania kwot przeszacowywanych aktywów i zobowiązań w okresach do 1 roku ze względu na różnice w podstawie oprocentowania kredytów i ich finansowania oraz różnice w datach, w których następuje przeszacowanie. W ostatnim okresie tj. powyżej 5 lat wykazywane są ekspozycje kredytowe znajdujące się w stanie wymagalności, w przypadku których nie dochodzi do zmiany oprocentowania na skutek zmian rynkowych stóp procentowych.

W tysiącach zł

	31.12.2017						Razem
	Poniżej 1 m-ca	Od 1 do 3 m-cy	Od 3 m-cy do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	
Aktywa odsetkowe złotowe							
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	345 151	240 752	306 227	0	0	67 715	959 845
Papiery wartościowe	175 100	240 752	306 227	0	0	67 715	789 794
Pasywa odsetkowe złotowe	120 000	0	0	0	0	0	120 000
- wartość	7 844	545 200	300 000	0	0	0	853 044
Luka PLN	337 307	-304 448	6 227	0	0	67 715	106 801
Aktywa odsetkowe w USD							
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Papiery wartościowe	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Pasywa odsetkowe w USD	0	0	0	0	0	0	0
- wartość	0	0	0	0	0	0	0
Luka USD	28	4 285	585	0	0	0	4 898
Aktywa odsetkowe w EUR							
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	120 278	360 406	1 909	0	0	0	482 593
Papiery wartościowe	120 278	360 406	1 909	0	0	0	482 593
Pasywa odsetkowe w EUR	0	0	0	0	0	0	0
- wartość	50 051	125 127	190 193	0	62 564	0	427 935
Luka EUR	70 227	235 279	-188 284	0	-62 564	0	54 658
Aktywa odsetkowe w CHF							
- wartość, w tym:							
Portfel kredytowy ogółem	79 887	167 739	207 520	0	0	0	455 146
Papiery wartościowe	79 887	167 739	207 520	0	0	0	455 146
Pasywa odsetkowe w CHF	0	0	0	0	0	0	0
- wartość	0	338 884	0	0	0	0	338 884
Luka CHF	79 887	-171 145	207 520	0	0	0	116 262
Luka w oprocentowaniu między aktywami, a pasywami	487 449	-236 029	26 048	0	-62 564	67 715	282 619

Bank w oparciu o rzeczywiste wahania rynkowych stóp procentowych dokonuje weryfikacji poprawności modelu VaR IR zgodnie z metodologią przeprowadzania back-testów.

Bank kwartalnie dokonuje oceny wpływu gwałtownych zmian stóp procentowych na wartość portfela Banku zgodnie z wewnętrzną metodologią przeprowadzania stres-testów. Ocena otrzymanych wyników odbywa się poprzez odniesienie oszacowanej straty do aktualnej wysokości funduszy własnych Banku oraz określenie jej istotności z punktu widzenia potencjalnego zagrożenia płynności Banku. Wyniki analiz prezentowane są Komitetowi ALCO, Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

W celu ograniczenia ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej Bank wyznacza wewnętrzne limity nałożone na: miarę wartości zagrożonej (VaR IR), wrażliwość wyniku odsetkowego (NII) na zmiany stóp procentowych, wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału (WEK) na zmiany stóp procentowych oraz monitoruje ich przestrzeganie.

Wykorzystanie limitu VaR IR

Rodzaj limitu	Limit VaR 1d (w tys. zł)	31.12.2018	Limit VaR 1d (w tys. zł)	31.12.2017
VaR IR	400	32%	400	20%

Wykorzystanie limitu NII

Rodzaj limitu	Limit(*) 2018 (w tys. zł)	31.12.2018	Limit(**) 2017 (w tys. zł)	31.12.2017
NII	3 129	79%	3 468	54%

(*) limit wyznaczany jako 10% wyniku odsetkowego Banku prognozowanego na najbliższe 12 miesięcy

(**) limit wyznaczany jako 10% wyniku odsetkowego Banku za rok poprzedni

Wykorzystanie limitu WEK

Rodzaj limitu	Limit(*) 2018 (w tys. zł)	31.12.2018	Limit 2017 (w tys. zł)	31.12.2017
WEK	6 438	14% (limitu)	6 401	8% (limitu)

(*) limit wyznaczany jako 2% Funduszy Własnych Banku

W 2018 r. nie wystąpiły istotne zmiany w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

44) Ryzyko płynności

Bank definiuje ryzyko płynności jako ryzyko związane z tym, iż Bank może okazać się niezdolny do wywiązywania się ze swych zobowiązań płatniczych (w formie wypłaty środków pieniężnych lub dostawy instrumentu finansowego), niezależnie od tego czy były one oczekiwane czy nieoczekiwane, bez narażenia wyników bieżącej działalności lub swej kondycji finansowej.

Odpowiedzialność za proces zarządzania ryzykiem płynności spoczywa na Zarządzie Banku wspieranym przez Komitet Aktywów i Pasywów (ALCO), którego zadaniem jest wspieranie Zarządu Banku w zarządzaniu ryzykiem płynności. Bank wyodrębnia w strukturze organizacyjnej funkcje zarządzania i kontroli ryzyka przez podział kompetencji:

- Departament Emisji i Zarządzania Aktywami i Pasywami odpowiedzialny jest za zarządzanie ryzykiem płynności, dokonywanie transakcji, analizowanie płynności Banku,
- Departament Zarządzania Ryzykiem odpowiada za kontrolę ryzyka płynności oraz raportowanie o poziomie wykorzystania limitów i przekroczeniach limitów płynności.

Bank dokonuje pomiaru i monitoruje ryzyko płynności poprzez:

- kalkulację i analizę wskaźników płynności krótkoterminowej w odniesieniu do wyznaczonych limitów,
- analizę luki skumulowanej w poszczególnych przedziałach czasowych w odniesieniu do limitu płynności bieżącej,
- szczegółową analizę przyszłych przepływów pieniężnych wynikających z terminów zapadalności aktywów i zobowiązań pozabilansowych otrzymanych oraz terminów wymagalności zobowiązań i zobowiązań pozabilansowych udzielonych.

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank określa wewnętrzne miary ryzyka płynności krótkoterminowej, które stanowią: luka płynności bieżącej oraz wskaźniki płynności krótkoterminowej (1 miesięczny i 12 miesięczny) wyliczane dla poszczególnych przedziałów czasowych. Na ww. miary płynności Bank nakłada limity.

Bank analizuje płynność długoterminową poddając ocenie m.in. założone wolumeny poszczególnych pozycji bilansowych (w szczególności długoterminowych kredytów na finansowanie nieruchomości) wynikające z planów sprzedażowych, ich faktycznej realizacji i Planu Finansowego Banku oraz bieżącą i prognozowaną dostępność instrumentów refinansowania.

Wewnętrzną miarą ryzyka płynności długoterminowej jest wskaźnik pokrycia, który wskazuje stopień finansowania kredytów długoterminowymi zobowiązaniami. Bank wylicza wskaźnik pokrycia dla wszystkich walut łącznie, dla walut obcych łącznie oraz dla poszczególnych walut w pasmach czasowych powyżej 1, 2, 3, 4 oraz powyżej 5 lat.

Na wskaźniki pokrycia Bank nakłada limity.

	Wskaźniki pokrycia na 31 grudnia 2018 r.					najwyższy niedobór w walucie oryginalnej (w tys.)	dopuszczalna kwota niedoborów w walucie oryginalnej* (w tys.)
	pow 1 Y	pow 2Y	pow 3Y	pow 4Y	pow 5Y		
LIMIT	0,90	0,90	*	*	*	-	-
Łącznie	0,94	0,95	0,70 (0,67)	0,68 (0,54)	0,71 (0,54)	-	-
FCY***	0,93	1,03	0,98 (0,90)	1,26 (0,75)	0,52 (0,17)	-	-
CHF	0,93	0,99	1,00 (0,90)	1,03 (0,90)	0,00 (brak)	-	-
EUR	0,93	1,16	0,93 (0,90)	2,47 (0,50)	5,33 (0,50)	-	-
USD**	0,00	0,00	0,00 (0,90)	0,00 (0,90)	0,00 (0,85)	1 020	5 000
PLN	1,00	0,94	0,73 (0,70)	0,60 (0,54)	0,76 (0,54)	-	-

* limity ustalone w zależności od wskaźnika, wartości limitów dla poszczególnych wskaźników zostały wykazane w nawiasach

**dla USD obowiązuje dopuszczalny maksymalny niedobór zobowiązań w stosunku do wyznaczonych limitów dla wszystkich okresów; poziom dopuszczalnego maksymalnego niedoboru w USD został uzgodniony z Pionem Zarządzania Ryzykiem podmiotu dominującego

*** dla FCY (waluty obce łącznie) dopuszczalne jest utrzymywanie wskaźników poniżej wyznaczonych limitów, jeżeli faktyczny poziom tych wskaźników wynika z dopuszczalnego niedoboru zobowiązań określonych w USD

Zgodnie z wymaganiami wynikającymi z Uchwały 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności Bank dokonuje codziennej kalkulacji nadzorczych miar płynności. Na nadzorcze miary płynności nałożone są limity / normy nadzorcze. W roku 2018 wszystkie nadzorcze miary płynności krótkoterminowej i długoterminowej kalkulowane w Banku osiągały wartości powyżej wyznaczonych norm.

Bank dokonuje codziennej kalkulacji wskaźnika LCR – dla każdego dnia wartość wskaźnika kształtowała się powyżej obowiązujących limitów nadzorczych i wewnętrznych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wskaźnik ten, przy założeniu zerowej wagi dla pozabilansowych zobowiązań kredytowych (zgodnie z pismem KNF z dnia 19 stycznia 2016 roku) wynosił 288% (na dzień 31 grudnia 2017 wartość wskaźnika LCR przy analogicznym założeniu wynosiła 254 099%) .

Uzupełnieniem pomiaru płynności są testy warunków skrajnych, służące do oceny narażenia na ryzyko płynności oraz maksymalnego zapotrzebowania na źródła finansowania przy wystąpieniu założonych scenariuszy. Testy warunków skrajnych obejmują scenariusze kryzysu wewnętrznego, kryzysu rynkowego oraz scenariusze łączone i uwzględniają w szczególności zmiany kursów walutowych, pogorszenie jakości portfela kredytowego Banku oraz wpływ scenariuszy na aktywa i pasywa Banku.

Najistotniejsze źródła finansowania aktywów Banku stanowią, emisje własnych dłużnych papierów wartościowych (listów zastawnych). Na koniec 2018 roku agencja ratingowa Fitch Ratings nadała rating „A-” dla hipotecznych listów zastawnych wyemitowanych przez Bank, którego rating został określony na poziomie BBB+ .

Zapadalność finansowych aktywów i wymagalność finansowych zobowiązań według czasu pozostającego na dzień bilansowy do umownej zapadalności/wymagalności

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2018 r.

	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Odpisy
Aktywa						
Należności od Banku Centralnego	54 001	0	0	0	0	0
Należności od banków	13 011					-12
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	26	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0	0	6 747	0	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	133 554	45 569	146 433	870 072	1 061 854	-22 639
Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	25 232	74 596	0
Pozostałe aktywa	5 116	0	0	0	924	0
Razem aktywa	205 708	45 569	146 433	902 051	1 137 374	-22 651
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec banków	1 470	49 839	105 090	88 000	0	14
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	6	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	5 134	0	114	0	0
Zobowiązania wobec klientów	0	0	1 841	1 727	6 038	357
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	51 600	54 822	455 437	1 003 502	256 745	7 821
Pozostałe zobowiązania i kapitały	6 639	0	0	0	318 288	0
Razem zobowiązania i kapitały	59 715	109 795	562 368	1 093 343	581 071	8 192
Luka okresowa	145 993	-64 226	-415 935	-191 292	556 303	-30 843
Luka skumulowana		81 767	-334 168	-525 460	30 843	
Zobowiązania pozabilansowe						
Zobowiązania do udzielenia kredytów	445	1 340	363	0	0	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wpływ	92 667	52 095	0	2 065 531	0	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wypływ	92 627	57 249	0	2 064 704	0	0

W powyższej tabeli zaprezentowano przepływy z tytułu instrumentów pochodnych rozliczanych w kwotach brutto (CIRS, FX swap i FX forward).

Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i zobowiązań wynika w głównej mierze z długoterminowego charakteru działalności kredytowej Banku. W celu minimalizacji ryzyka z tym związanego Bank pozyskuje zobowiązania długoterminowe w postaci zobowiązań kredytowych wobec podmiotów finansowych Grupy Kapitałowej oraz poprzez emisje hipotecznych i publicznych listów zastawnych, wykonuje analizy i dokonuje pomiaru płynności długoterminowej oraz monitoruje możliwości odnowienia posiadanych zobowiązań.

Za rok obrotowy kończący się dnia 31 grudnia 2017 r.

	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Odpisy
Aktywa						
Należności od Banku Centralnego	50 050	0	0	0	0	0
Należności od banków	11 110	0	0	0	0	0
Aktywa z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	110	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	0	0	6 694	833	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	125 364	15 738	99 393	637 709	906 572	-9 961
Dłużne papiery wartościowe	15 136	0	0	45 485	59 679	0
Pozostałe aktywa	2 079	0	0	0	906	0
Razem aktywa	203 849	15 738	99 393	689 888	967 990	-9 961
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec banków	0	0	67 123	338 884	0	60
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych (przeznaczone do obrotu)	11	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	0	1 392	0	1 546	0	0
Zobowiązania wobec klientów	0	43	1 003	760	7 494	339
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	41 705	0	1 012 633	149 630	7 339
Pozostałe zobowiązania i kapitały	6 836	0	0	0	330 099	0
Razem zobowiązania i kapitały	6 847	43 140	68 126	1 353 823	487 223	7 738
Luka okresowa	197 002	-27 402	31 267	-663 935	480 767	-17 699
Luka skumulowana		169 600	200 867	-463 068	17 699	
Zobowiązania pozabilansowe						
	Do 1 m-ca	Powyżej 1 m-ca do 3 miesięcy	Powyżej 3 m-cy do 1 roku	Powyżej 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat	Odsetki/ Utrata wartości
Zobowiązania do udzielenia kredytów	0	51 101	720	317	0	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wpływ	30 497	52 095	0	1 277 063	501 415	0
Pochodne transakcje pozabilansowe - wypływ	30 389	53 508	0	1 277 203	501 415	0

Bank utrzymuje nadwyżkę nieobciążonych, wysokiej jakości łatwo zbywalnych aktywów płynnych. Wartość nadwyżki powiązana jest z kwotą bieżącej ekspozycji kredytowej Banku i obejmowała według stanu na 31.12.2018 obligacje skarbowe w łącznej kwocie nominalnej 100 mln PLN (120 mln PLN wg stanu na 31.12.2017), z których 55 mln PLN znajdowało się w rejestrze zabezpieczenia listów zastawnych (z czego 25 mln PLN stanowiło bufor płynności na pokrycie odsetek od listów zastawnych przypadających do wypłaty w okresie kolejnych 6 miesięcy i nie wchodziło do podstawy emisji listów zastawnych), zaś 1,2 mln PLN zostało zablokowane pod Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

Bank posiada program emisji hipotecznych listów zastawnych do łącznej wartości nominalnej 2 mld zł. Prospekt programu został zatwierdzony przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 24 sierpnia 2010 r. W ramach programu Bank przeprowadził dotychczas 11 emisji hipotecznych listów zastawnych w PLN na łączną kwotę 1 080,2 mln zł oraz 6 emisji hipotecznych listów zastawnych w EUR na łączną kwotę 86,5 mln EUR, z których na rok 2018 przypadała 1 emisja listów zastawnych w PLN w dniu 10 grudnia 2018 na łączną kwotę 10 mln PLN oraz wykup jednej emisji listów zastawnych w EUR na kwotę 10 mln EUR. Według stanu na 31.12.2018 łączna wartość nominalna wyemitowanych w ramach programu listów zastawnych wynosi 855,2 mln PLN oraz 76,5 mln EUR.

W związku z zawartą w dniu 24 lipca 2018 roku z Bankiem Pekao SA umową przelewu wierzytelności z tytułu kredytów udzielonych jednostkom samorządu terytorialnego na łączną kwotę 440,5 mln PLN w dniu 30 sierpnia 2018 r. przeprowadzono emisję publicznych listów zastawnych. Emisja została przeprowadzona w trybie art. 33 pkt 2 Ustawy o Obligacjach w związku z art. 8 ust. 1 pkt 3 Ustawy o Listach Zastawnych i Bankach Hipotecznych. Listy zastawne nie były oferowane w trybie oferty publicznej w rozumieniu art. 3 Ustawy o Ofercie Publicznej. Kwota emisji wyniosła 350 mln PLN. Przedmiotowe publiczne listy zastawne serii kwartalnie podlegają amortyzacji, tj. częściowemu wykupowi w wysokości 2,75% wartości nominalnej.

Ponadto w dniu 17 września 2018 roku Bank przeprowadził, na podstawie ustanowionego w dniu 10 sierpnia 2018 roku programu emisji obligacji o łącznej wartości nominalnej do 1 mld PLN, emisję pierwszej serii obligacji na kwotę 300 mln PLN. Obligacje zostały wyemitowane w trybie art. 33 pkt 2 Ustawy o Obligacjach. Termin wykupu ustalono na 18 września 2019 roku.

Adekwatność kapitałowa

Adekwatność kapitałowa to proces mający na celu zapewnienie, iż poziom ryzyka podejmowanego przez Bank (mierzony za pośrednictwem wymogów kapitałowych) może zostać pokryty posiadanym kapitałem (mierzonym przez fundusze własne) w określonym horyzoncie czasowym.

Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje w szczególności:

- określanie ryzyka (wymogów kapitałowych) i zapotrzebowania na kapitał,
- określanie i monitoring aktualnych bieżących wymogów odnośnie minimalnych wskaźników i buforów kapitałowych, narzucanych przez regulacje prawne oraz rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego,
- określanie i monitoring wysokości funduszy własnych pokrywających zapotrzebowanie na kapitał,
- przeprowadzanie cyklicznych testów warunków skrajnych dla wymogów kapitałowych,
- prowadzenie polityki dywidendowej w oparciu o przepisy ustawowe, zalecenia Komisji Nadzoru Finansowego i prognozy wskaźników kapitałowych,
- określanie planów awaryjnych oraz planów ochrony kapitału.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku miary adekwatności kapitałowej zostały wyliczone zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych obowiązującym począwszy od 1 stycznia 2014 r. (dalej: Rozporządzenie CRR).

Z dniem 1 stycznia 2016 roku zaczęły obowiązywać przepisy Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1934, z późn.zm.) wprowadzające w życie dodatkowe bufory kapitałowe, które banki zobowiązane są utrzymywać zachowując poziom funduszy własnych na poziomie odpowiednio wyższym niż wynika to z regulacji CRR oraz rekomendacji i domiarów kapitałowych narzuconych przez KNF.

Ustawa przewiduje cztery dodatkowe bufory kapitałowe:

- **bufor zabezpieczający** (artykuł 19 Ustawy, z uwzgl. okresów przejściowych w art. 84 Ustawy) który dla okresu od 1 stycznia 2018 do 31 grudnia 2018 wynosił dla wszystkich banków 1,875%, po czym bufor ten został powiększony do poziomu docelowego 2,5% obowiązującego od 1 stycznia 2019 roku,
- **bufor antycykliczny** (określany przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia publikowanego na stronie internetowej NBP – zgodnie z art.21 Ustawy) z założenia mający za zadanie niwelować ryzyko cyklu kredytowego i nadmiernego wzrostu akcji kredytowej w gospodarce narodowej, z uwzględnieniem specyfiki polskiej gospodarki i systemu finansowego, który w chwili obecnej wynosi 0% natomiast może zostać podniesiony przez MF maksymalnie do progu 2,5%,
- **bufor instytucji o znaczeniu systemowym** (określany przez KNF - zgodnie z art.33 i 34 Ustawy) który nie ma zastosowania wobec spółek zależnych a jedynie wobec większych instytucji skupiających pod sobą mniejsze spółki, i którego stosowanie opiera się na takich kryteriach jak wielkość grupy kapitałowej, wzajemne powiązania danej grupy z systemem finansowym, zastępowalność usług lub infrastruktury finansowej zapewnianych przez daną grupę, złożoność danej grupy oraz transgraniczność działalności danej grupy; w chwili obecnej bufor ten wynosi dla głównego akcjonariusza Banku - Banku Pekao S.A. - 0,75%, zaś dla samego Banku wynosi 0%,
- **bufor ryzyka systemowego** (określany przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia publikowanego na stronie internetowej NBP - zgodnie z art.47 Ustawy) z założenia mający za zadanie niwelować ryzyko zakłóceń w funkcjonowaniu systemu finansowego i gospodarki narodowej, oraz który w momencie jego ustanowienia może przyjąć wartość nie mniejszą niż 1% oraz nie większą niż 5%. Bufor ten od dnia 1 stycznia 2018 roku wynosi 3%.

Ponadto Komisja Nadzoru Finansowego nałożyła na Bank dodatkowy indywidualny wymóg kapitałowy wynoszący wg stanu na dzień 31.12.2018 roku 0,56% (w tym 0,42% dla kapitału Tier I).

Bank analizuje zależności pomiędzy bazą kapitałową, a ponoszonym ryzykiem, w taki sposób, aby zapewnić wystarczający poziom kapitałów własnych w celu pokrycia ponoszonego przez Bank istotnego ryzyka działalności z uwzględnieniem sytuacji obecnej oraz oczekiwań dotyczących przyszłości.

Kapitał własny Banku nie może być niższy:

- od regulacyjnego wymogu kapitałowego
- od kapitału wewnętrznego wyliczonego według własnej metodologii

Procesy wewnętrzne Banku zapewniają przestrzeganie tej zasady.

W 2018 roku oraz na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku Bank spełniał wszystkie wymogi regulacyjne w zakresie adekwatności kapitałowej.

45) Fundusze własne

Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych Tier I. W Banku nie są identyfikowane elementy dodatkowego kapitału Tier I oraz funduszy uzupełniających Tier II.

W skład funduszy podstawowych Tier I wchodzi:

- 1) **instrumenty kapitałowe w kapitale podstawowym Tier I** – dotyczą jedynie kapitału zakładowego Banku i ich wartość wykazana jest zgodnie ze statutem według wartości nominalnej. Liczba akcji razem wynosi 2 230 sztuk, wszystkie akcje są akcjami zwykłymi w całości opłaconymi, o wartości nominalnej jednej akcji wynoszącej 100 tys. zł.,
- 2) **skumulowane inne całkowite dochody** – definiowane zgodnie z MSR, prezentowane są po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych,
- 3) **kapitały rezerwowy i zapasowy** - w rozumieniu standardów rachunkowości kapitał rezerwowy oraz kapitał zapasowy stanowiące dodatkowy składnik kapitału na pokrycie nieprzewidzianych strat, utworzony na bazie części zatrzymanego wyniku finansowego, osiągniętego w latach ubiegłych,
- 4) **fundusz ogólnego ryzyka bankowego** - stanowiący wydzieloną część kapitału rezerwowego.

Fundusze podstawowe Tier I pomniejszane są o:

- 1) **wartości niematerialne i prawne** - odpowiadające ich wartości wykazanej w aktywach Banku oraz uwzględniające przewidywane dla nich na podstawie regulacji CRR i rekomendacji KNF wagi i okresy przejściowe oraz wartość rezydualną wynikającą z zapisów regulacji CRR,
- 2) **rezerwę odzwierciedlającą wartość godziwą związaną z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne z tytułu instrumentów finansowych, które nie zostały wycenione według wartości godziwej, w tym przewidywanych przepływów pieniężnych** – nie są włączane do żadnego elementu funduszy własnych, zgodnie z art. 33 lit. a) Rozporządzenia CRR,
- 3) **niezrealizowane zyski lub straty na instrumentach wycenianych według wartości godziwej** - wraz z zastosowaniem przewidywanych dla nich na podstawie regulacji CRR i rekomendacji KNF wag i okresów przejściowych,
- 4) **aktywa z tytułu podatku odroczonego oparte na przyszłej rentowności** - z zastrzeżeniem uwzględnienia progowych wyłączeń dotyczących odliczeń od pozycji kapitału podstawowego Tier I, zgodnych z zapisami CRR.

Bank działając na podstawie art. 473a ust. 9 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych

dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 („Rozporządzenie CRR”), w brzmieniu nadanym Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/2395 z dnia 12 grudnia 2017 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do rozwiązań przejściowych dotyczących złagodzenia wpływu wprowadzenia MSSF 9 na fundusze własne oraz dotyczących traktowania jako duże ekspozycje niektórych ekspozycji wobec podmiotów sektora publicznego denominowanych w walucie krajowej dowolnego państwa członkowskiego, podjął decyzję co do stosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR w trakcie trwania okresu przejściowego.

Rozporządzenie zakłada powiększanie kapitału podstawowego Tier 1 o część wzrostu odpisów na oczekiwane straty kredytowe w trakcie pięcioletniego okresu przejściowego. Wzrost odpisów jest liczony jako różnica pomiędzy poziomem odpisów kalkulowanych zgodnie z MSSF 9 na dzień 1 stycznia 2018 roku, a poziomem odpisów kalkulowanych zgodnie z MSR 39 na dzień 31 grudnia 2017 roku. Na 2018 rok dozwolone było powiększenie Tier 1 o 95% wartości wzrostu odpisów, a dla roku 2019 wartość ta zostanie pomniejszona do 85% wartości wzrostu tego odpisu.

Poniższe zestawienie przedstawia fundusze własne Banku wraz z poszczególnymi elementami składowymi wg stanu na 31 grudnia 2018 roku (z zastosowaniem i bez zastosowania okresu przejściowego) oraz 31 grudnia 2017 roku. Dodatkowo w poniższym zestawieniu zostały zaprezentowane referencje do not w sprawozdaniu finansowym.

<i>W tysiącach zł</i>	<i>Nota</i>	31.12.2018 – z zastosowaniem okresu przejściowego	31.12.2018 – bez zastosowania okresu przejściowego	31.12.2017
Fundusze Własne				
I. Kapitał Tier I, w tym:		321 901	311 961	320 075
1. Kapitał Podstawowy Tier I, w tym:		321 901	311 961	320 075
- instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	27	223 000	223 000	223 000
- kapitał zapasowy, kapitał rezerwowy, fundusze ogólnego ryzyka bankowego	27	102 175	102 175	96 401
- skumulowane inne całkowite dochody	27	4 175	4 175	4 924
- strata lat ubiegłych		-13 616	-13 616	0
- korekta z tytułu okresu przejściowego dla straty lat ubiegłych z tytułu MSSF 9		9 940	0	0
- korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych		-3 541	-3 541	-4 013
- inne wartości niematerialne i prawne	19	-232	-232	-54
- inne korekty		0	0	-183
2. Kapitał Dodatkowy Tier I		0	0	0
II. Kapitał Tier II		0	0	0
Fundusze własne (I + II)		321 901	311 961	320 075

46) Wymogi kapitałowe

Wg stanu na 31.12.2018 r. Bank wyliczał wymogi kapitałowe dla następujących rodzajów ryzyka:

- z tytułu ryzyka kredytowego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka operacyjnego – metodą standardową,
- z tytułu ryzyka rynkowego – metodą podstawową.

Poniższe zestawienie przedstawia wymogi kapitałowe z tytułu poszczególnych ryzyk wg stanu na 31 grudnia 2018 roku z zastosowaniem oraz bez zastosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR, a także wg stanu na 31 grudnia 2017 roku.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018 z zastosowaniem okresu przejściowego	31.12.2018 bez zastosowania okresu przejściowego	31.12.2017
Wymogi kapitałowe			
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	134 123	133 178	130 259
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego	0	0	0
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	5 050	5 050	5 191
Całkowity wymóg kapitałowy	139 173	138 228	135 450
Łączne fundusze (Tier I + Tier II)	321 901	311 961	320 075
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I (%)	18,50%	18,05%	18,90%
Współczynnik kapitału Tier I (%)	18,50%	18,05%	18,90%
Łączny współczynnik kapitałowy (%)	18,50%	18,05%	18,90%

Na dzień 31 grudnia 2018 roku największą część całkowitego wymogu kapitałowego Banku stanowił wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego na który składały się następujące pozycje:

- wymóg kapitałowy z tytułu ekspozycji bilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 134 066 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu udzielonych pozabilansowych zobowiązań warunkowych oraz transakcji pozabilansowych podlegających ryzyku kredytowemu w kwocie 56 tys. zł,
- wymóg kapitałowy z tytułu instrumentów pochodnych w kwocie 1 tys. zł.

Poniższe zestawienie przedstawia strukturę ekspozycji ważonych ryzykiem według klas ekspozycji wg stanu na 31 grudnia 2018 roku z zastosowaniem oraz bez zastosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR, a także wg stanu na 31 grudnia 2017 roku.

W tysiącach zł

Klasa ekspozycji	31.12.2018 z zastosowaniem okresu przejściowego	31.12.2018 bez zastosowania okresu przejściowego	31.12.2017
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków			
1 centralnych	5 356	5 356	0
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz			
2 lokalnych	87 144	87 144	1 064
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego			
3	0	0	0
Ekspozycje wobec wielostronnych banków			
4 rozwoju	0	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych			
5	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji			
6	0	0	0
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw			
7	132 497	132 497	25 031
Ekspozycje detaliczne			
8	142 943	142 775	130 114
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach			
9	1 006 492	1 005 963	1 124 888
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań			
10	299 236	288 123	344 471
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem			
11	0	0	0
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych			
12	0	0	0
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne			
13	0	0	0
Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę			
14 kredytową	0	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego			
15 inwestowania	0	0	0
16 Ekspozycje kapitałowe	0	0	0
17 Inne pozycje	2 865	2 865	2 666
Razem	1 676 533	1 664 723	1 628 234

47) Kapitał wewnętrzny

Dla potrzeb zarządzania kapitałem Bank dokonuje identyfikacji wszystkich ryzyk występujących w jego działalności, sporządza ocenę ich istotności, a także wycenia i utrzymuje kapitały ekonomiczne lub bufory kapitałowe na ich pokrycie zgodnie z wewnętrznymi obowiązującymi regulacjami zatwierdzonymi przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Wg stanu na dzień 31.12.2018 roku Bank utrzymywał kapitał wewnętrzny na pokrycie następujących rodzajów ryzyk:

- ryzyko kredytowe FILARA 1
- ryzyko rezydualne
- ryzyko walutowe
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej
- ryzyko operacyjne
- ryzyko biznesowe
- ryzyko zmian warunków makroekonomicznych
- ryzyko modeli

a ogólna wartość kapitału wewnętrznego – stanowiącego sumę kapitałów ekonomicznych i buforów kapitałowych wyniosła 165 789 tys. zł na 31 grudnia 2018 roku (na 31.12.2017 roku wartość ta wyniosła 155 565 tys. zł).

48) Dźwignia finansowa

Wskaźnik dźwigni finansowej został skalkulowany jako miara kapitału Tier I podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej. Miara ekspozycji całkowitej jest sumą wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem CRR z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu miary kapitału Tier I.

Poniższe zestawienie przedstawia kalkulację wskaźnika dźwigni finansowej wg stanu na 31 grudnia 2018 roku z zastosowaniem oraz bez zastosowania rozwiązań przejściowych określonych w art. 473a Rozporządzenia CRR, a także wg stanu na 31 grudnia 2017 roku.

<i>W tysiącach zł</i>	31.12.2018 z zastosowaniem okresu przejściowego	31.12.2018 bez zastosowania okresu przejściowego	31.12.2017
Pozycje pozabilansowe	1 074	1 074	26 069
Instrumenty pochodne	111 819	111 819	110 236
Inne ekspozycje z księgi bankowej	2 429 957	2 420 051	1 966 266
Odliczona kwota aktywów – Tier I	- 7 449	-17 389	-4 250
Razem ekspozycje	2 535 401	2 515 555	2 098 321
Fundusze własne	321 901	311 961	320 075
Wskaźnik dźwigni finansowej:	12,70%	12,40%	15,25%

W celu pomiaru ryzyka nadmiernej dźwigni finansowej Bank regularnie oblicza poziom wskaźnika dźwigni finansowej.

Przy zarządzaniu ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej Bank wykorzystuje narzędzia planowania (budżetowania) i zarządzania aktywami i pasywami takie jak:

- przygotowywanie planów rocznych i długoterminowych,
- bieżące monitorowanie i kształtowanie struktury aktywów i pasywów.

Bank ogranicza ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej poprzez:

- planowanie odpowiedniej struktury kapitałów,
- planowanie rozwoju aktywów i pasywów (w tym na podstawie analiz niedopasowania aktywów i pasywów),
- analizę negatywnych scenariuszy w ramach testów warunków skrajnych,
- system limitów wskaźnika nadmiernej dźwigni finansowej.

Zdarzenia po dniu bilansowym

49) Zdarzenia po dacie bilansowej

Pomiędzy dniem bilansowym, a dniem sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego skład Rady Nadzorczej uległ zmianie z uwagi na rezygnacje z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej przez Panią Elżbietę Żuchaj oraz Panią Małgorzatę Smagorowicz-Chojnowską, które to rezygnacje stały się skuteczne z dniem 25 lutego 2019 r.

W dniu 20 lutego 2019 r. Rada Bankowego Funduszu Gwarancyjnego podjęła uchwałę nr 11/2019 w sprawie określenia łącznej kwoty składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków na 2019 rok, terminu ich wniesienia oraz udziału składek wnoszonych w formie zobowiązania do zapłaty. Zgodnie z ww. uchwałą, łączna kwota składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków na 2019 rok wynosi 2 000 000 000 zł (na 2018 rok łączna kwota składek na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków wynosiła 960 000 000 zł). W związku z powyższym Bank przewiduje większe obciążenie wyniku finansowego Banku ww. składką za rok 2019 w porównaniu z 2018 rokiem, dlatego też dokonał w lutym 2019 roku dotworzenia kwoty rezerwy na fundusz przymusowej restrukturyzacji banków.

W dniu 22 lutego 2019 r. Rada Nadzorcza Banku zatwierdziła Strategię Banku na lata 2019-2021.

W dniu 25 lutego 2019 r. zmianie uległ adres siedziby Banku z ul. Wołoskiej 18 w Warszawie na ul. Skierniewicką 10a w Warszawie.

W dniu 27 lutego 2019 r. Bank podpisał aneks do umowy dotyczącej linii kredytowej zawartej z Bankiem Pekao S.A. Aneks dotyczył przedłużenia okresu kredytowania, terminu ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego oraz ustalenia nowej struktury podziału tego limitu na część udostępnianą w formie kredytu w rachunku bieżącym i część udostępnianą w formie transz kredytowych. Zgodnie z ww. aneksem okres kredytowania ustalono na dzień 28 lutego 2020 r., a termin ostatecznego wykorzystania przyznanego limitu kredytowego na dzień 28 lutego 2026 r. Równocześnie w aneksie ustalono nowe stawki marży kredytowej stosowanej dla ustalenia oprocentowania kredytu w rachunku bieżącym oraz transz linii kredytowej.

PODPISY**Zarząd Banku**

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
08-03-2019	Tomasz Mikoda	Prezes Zarządu	podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym .....
08-03-2019	Marcin Gadomski	Członek Zarządu	podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym .....
08-03-2019	Rafał Litwińczuk	Członek Zarządu	podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym .....

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

08-03-2019	Ilona Chałas-Głąb	Główny Księgowy	podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym .....
------------	-------------------	-----------------	---